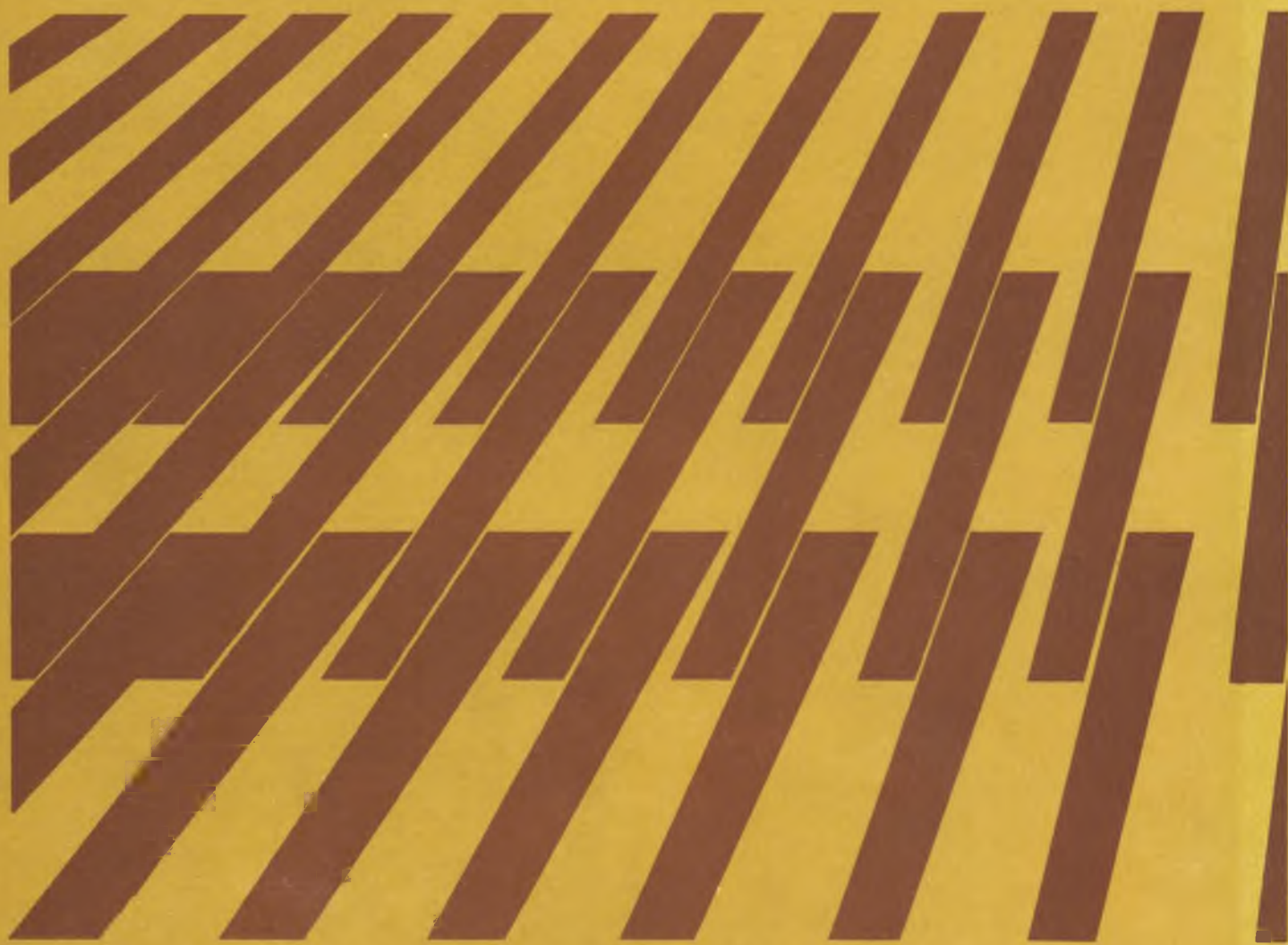

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

AMPLĂ MOBILIZARE A RESURSELOR ȘI EFORTURILOR PENTRU CREȘTEREA PRODUCȚIEI AGRICOLE

Plenara Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor

În cuvîntarea rostită cu acest prilej, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a adus un fierbinte omagiu țărănimii, evocînd, în vibrante cuvinte, evenimentele de la 1907. Secretarul general al partidului a subliniat totodată semnificația istorică a încheierii — cu două decenii în urmă — a cooperativizării agriculturii și a chemat pe toți oamenii muncii de la sate să-și consacre forțele pentru înlăptuirea noii revoluții agrare, pentru înflorirea agriculturii noastre socialiste

Prin mobilizarea tuturor forțelor și resurselor

**1982 trebuie să fie anul unui salt calitativ,
al unor producții superioare în agricultură**

RECENTA PLENARĂ a Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodăririi Apelor — care, prin importanta Cuvîntare rostită cu acest prilej de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a căpătat și valoarea unui eveniment politic — a dezbătut probleme de o deosebită actualitate pentru activitatea din agricultură, domeniu de bază al economiei noastre.

Plenara a prilejuit evocarea a două evenimente marcante în viața țărânimii, a întregului nostru popor: **împlinirea a trei sferturi de veac de la răscoalele țărănilor din 1907** — pagină memorabilă în istoria luptelor sociale din România, și a **două decenii de la încheierea cooperativizării agriculturii** — moment care a asigurat generalizarea relațiilor de producție socialiste în întreaga economie și a consacrat victoria definitivă a socialismului în toate sectoarele de activitate.

În cuvinte calde, emoționante, secretarul general al partidului a adus un înalt omagiu țărânimii, tradițiilor ei de luptă și muncă eroică pentru libertate, unitate și independență, pentru victoria socialismului. Țărâtimea, aliatul principal și de nădejde al muncitorimii, înțelegînd că numai calea socialistă îi poate asigura bunăstarea și fericirea, dezvoltarea liberă și un rol mai mare în viața socială, s-a angajat decisiv în munca de organizare pe baze noi a agriculturii, în transformarea sa socialistă. Cooperativizarea agriculturii — proces care s-a încheiat în aprilie 1962 — a însemnat o profundă revoluție în viața satului, țărâtimea a fost eliberată de povara exploatării, devenind stăpînă pe propria-i soartă și pe roadele muncii ei. Victoria relațiilor socialiste de producție la sate, concentrarea producției în unități socialiste mari au creat posibilitatea organizării științifice a agriculturii, orientării ei în mod statornic pe calea dezvoltării intensive și multilaterale, spre făurirea unei agriculturi moderne, de înaltă productivitate

Calea socialistă asigură progresul neîntrerupt al agriculturii

SUCCESELE obținute în cei 20 de ani care au trecut de la încheierea cooperativizării au demonstrat superioritatea agriculturii noastre bazate pe proprietatea socialistă, capabilă să folosească mai productiv forța de muncă și mijloacele de producție, să valorifice cu randament tot mai înalt marile rezerve de care dispune și să imprime un puternic dinamism în evoluția producției agricole. Așa de exemplu, producția anuală de cereale a crescut de la 9,6 milioane de tone în 1962 la 20 milioane de tone în ultimii ani; s-a dezvoltat puternic și producția de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, cartofi, legume, struguri, fructe și altele; efectivele de animale au crescut de 1,4 ori bovinele, de 2,78 ori porcinele, de 1,42 ori ovinele, de 2,94 ori păsările — toate aceste sporuri asigurînd în condiții tot mai bune aprovizionarea populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime, precum și rezolvarea altor nevoi ale economiei naționale.

„**Acum putem să afirmăm cu toată fermitatea** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în Cuvîntarea la plenară — **că numai calea socialistă a agriculturii, în forma proprietății de stat sau cooperatiste — care se completează în mod armonios — poate asigura progresul neîntrerupt și rapid al agriculturii**”.

Avînd loc la începutul celui de-al doilea an al cincinalului — an hotărîtor pentru îndeplinirea întregului program adoptat de Congresul al XII-lea al P.C.R. în legătură cu înfăptuirea, ca un obiectiv fundamental al întregii economii, a noii revoluții agrare, plenara a analizat cu toată răspunderea, în spirit critic și autocritic, rezultatele din anul trecut și a dezbătut și adoptat o serie de documente importante pentru mersul pe mai departe al agriculturii — documente elaborate din iniția-

tiva și sub conducerea nemijlocită a tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Participanții la plenară și-au exprimat deplina satisfacție față de măsurile de stimulare și sporire a cointeresării materiale a producătorilor, de îmbunătățire a activității de mecanizare, de utilizare a resurselor furajere și de cele referitoare la autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, subliniind că ele sînt menite să cimenteze și mai mult alianța muncitorească-țărănească, creînd, totodată, condiții pentru ridicarea pe o treaptă superioară a întregii activități din agricultură.

Desfășurarea exemplară a campaniei de primăvară — hotărîtoare pentru realizarea și depășirea producțiilor planificate

O **CONDIȚIE** hotărîtoare pentru a se asigura, încă din acest an, un adevărat salt calitativ, concretizat în realizarea unor producții cît mai bogate, capabile să asigure creșterea aportului agriculturii la progresul general și la ridicarea vieții tuturor cetățenilor României socialiste o constituie buna organizare, desfășurarea în timpul optim și respectînd strict regulile agrotehnice, a campaniei de primăvară.

Declanșată, curînd, campania presupune o mare desfășurare de forțe materiale și umane într-o perioadă relativ scurtă, pentru **însămîntarea** unei suprafețe de 6 milioane de hectare, **fertilizarea** a aproape 3,2 milioane ha, **erbicidarea** culturilor pe 6 milioane ha și executarea a numeroase **lucrări specifice**. Pe baza zonării, în toate unitățile agricole de producție s-a făcut **amplasarea culturilor în cadrul asolamentelor** organizate în fiecare consiliu unic agroindustrial de stat și cooperatist. La nivelul suprafețelor prevăzute în plan, asigurînd fiecărei culturi planta premergătoare corespunzătoare cerințelor tehnologice.

Avînd în vedere rezultatele de producție și economice nesatisfăcătoare din anii anteriori, o atenție deosebită s-a acordat amplasării culturilor tehnice. Sfecla de zahăr a fost amplasată din toamnă, întreaga suprafață fiind arată și fertilizată. A fost revăzută amplasarea culturilor tehnice, pentru a le asigura condiții corespunzătoare cerințelor specifice. Au fost adoptate o serie de măsuri tehnico-organizatorice și s-a asigurat o puternică bază materială necesară desfășurării ei exemplare: 135 mii de tractoare, 33 mii de grape cu discuri, 20 mii de semănători și alte numeroase mașini și utilaje, care vor permite executarea semănatului în 5—6 zile la sfecla de zahăr, 8—10 zile la floarea-soarelui și 10—12 zile la porumb și soia, ceea ce va permite încadrarea în perioadele optime și respectarea termencilor de însămîntare stabilite prin lege pentru fiecare cultură. Dispunem de suficiente cantități de semințe și material săditor, în structura de soiuri și hibrizi corespunzătoare condițiilor de climă și sol rezultate din lucrările de zonare. Potrivit indicațiilor și orientărilor date de conducerea partidului, personal de tovarășul secretar general Nicolae Ceaușescu, se folosesc în proporție mai mare hibrizii tardivi de porumb, care asigură producții mari în toate zonele de cultură.

Intrucît lucrările din această campanie se realizează cu mijloace mecanice, aportul mecanizatorilor este hotărîtor în efectuarea lor la timp și de bună calitate. Pentru culturile cu grad înalt de mecanizare au fost constituite **echipe de mecanizatori**; formă de organizare care trebuie să asigure **întărirea spiritului colectiv de muncă**, a răspunderii întregii echipe, a fiecărui cooperator. Specialiștii vor stabili, prin ordine de lucru, caracteristicile tehnice ale fiecărei lucrări și vor urmări respectarea cu strictețe a tehnologiilor adoptate pe toată durata executării. De asemenea, toate cadrele de specialitate sînt datoare să asigure conducerea nemijlocită, competentă și exigentă a lucrărilor de însămîntări, realizarea de culturi uniforme și cu

densitatea stabilită, care să garanteze realizarea randamentelor prevăzute. Consiliul unice agroindustriale de stat și cooperatiste, care răspund solidar cu conducerile unităților de calitate lucrărilor, le revine sarcina de a controla permanent calitatea lucrărilor la nivelul soarelui și tarlalelor, stabilind operativ măsurile ce se impun pentru refacerea celor necorespunzătoare și, în caz de necesitate, răspunderea disciplinară și materială a celor vinovați de nerespectarea normelor de calitate.

Asigurarea densității obligate a plantelor necesită — pe lângă folosirea unor cantități corespunzătoare de **semințe cu valoare biologică ridicată** — și executarea de calitate a însămînțărilor, precum și o verificare permanentă a semănăturilor, pentru depistarea și combaterea dăunătorilor. O atenție deosebită trebuie dată completării la timp a golurilor, astfel încât să se realizeze **densitatea normală și dezvoltarea cât mai uniformă a plantelor pe întreaga suprafață cultivată.**

Programul de pregătire a campaniei de primăvară, adoptat de plenara Consiliului Național, acordă o atenție deosebită condițiilor de realizare a producțiilor stabilite la cultura porumbului boabe, astfel încât, încă din acest an, să se poată înregistra o cotitură în ceea ce privește asigurarea acestei principale surse de furaje concentrate. Anul acesta vor fi cultivate și peste 300 mii ha de porumb care se va însiloza sub formă de știuleți, în vederea furajării porcilor, bovinelor și ovinelor; din această suprafață, circa 100 mii ha se vor însămînța cât mai timpuriu, în vederea utilizării porumbului știuleți la furajare în lunile august-septembrie. În scopul asigurării furajelor bogate în proteină, în această primăvară se vor însămînța suprafețe mai mari de mazăre.

Sarcini deosebite au în această campanie și horticultorii, care, de pe cele 1,5 milioane ha destinate cultivării legumelor, cartofilor, leguminoaselor alimentare și a plantațiilor viti-pomicole, vor trebui să realizeze o producție de peste 18 milioane tone. Pentru realizarea acestei sarcini au fost întreprinse încă din toamnă o serie de acțiuni și măsuri. S-a continuat acțiunea de organizare a producției de legume în unități cu condiții favorabile, cu tradiție și experiență; au fost amplasate mai corect suprafețele destinate acestor culturi, iar pe o parte din ele s-au executat în toamnă însămînțarea și plantarea.

Pentru o mai bună eșalonare a producției de legume, care să prelungească perioada de consum în stare proaspătă, au fost extinse culturile anticipate și intercalate în sere și solarii, s-a procedat la înființarea mai timpurie a unor culturi de varză, tomate etc., s-au folosit răsăduri viguroase din soiuri și hibridi timpurii etc.

În viticultură și pomicultură se va acționa în continuare pentru **redresarea și modernizarea plantațiilor existente.** Vor continua tăierile de rodire și tratamentele de iarnă, paralel cu desfundarea terenului și înființarea de noi plantații pomicole în primăvară. Pentru completarea sortimentului de fructe cu apariție timpurie, s-a elaborat un **program special privind înființarea unor plantații comerciale de căpsuni și de stoloniere,** în aproape toate județele țării. În viticultură, dintre lucrările de sezon atenția o concentrează îndeosebi fertilizările (la care sînt unele rămăneri în urmă), instalarea șpalierelor, completarea golurilor, desfundatul și plantările de primăvară.

Obținerea unor producții sporite impune desfășurarea în mod exemplar a lucrărilor stabilite, respectarea tehnologiilor adoptate la fiecare cultură, imprimarea unui stil de muncă dinamic, întărirea ordinii și disciplinei, folosirea oricărei zile bune de lucru și prezența permanentă și activă a specialiștilor în cîmp.

Program mobilizator pentru dinamizarea producției animale

RECENSĂMÎNTUL animalelor domestice, efectuat la începutul lunii februarie, arată că în 1981 au fost obținute sporuri însemnate de efective: peste 900 mii de porcine, aproape 2 milioane de ovine și peste 11 milioane de păsări. Efectivele de bovine sînt însă mai mici cu 180 mii capete. Avînd în vedere scăderile de efective înregistrate în unele sectoare și județe, plenara a adoptat un ansamblu de măsuri vizînd recuperarea rămănerilor în urmă și creșterea mai accentuată a efectivelor la toate speciile, în scopul asigurării bazei materiale de realizare a programelor de autoaprovizionare. Pentru a nu se tăia bovinele sub greutatea optimă, s-a prevăzut prelungirea perioadei de îngrășare pentru tineretul bovin la cel puțin 24 de luni, astfel ca sacrificarea să se facă la greutate de peste 400 kg și s-au adoptat măsuri de compensare la consum cu carne de porc și pasăre. În același timp, pentru sporirea efectivului de bovine s-au stabilit executarea suplimentară a peste 150 mii monte la vacile care au fătat, **reducerea pierderilor de gestație și a mortalităților,** continuarea acțiunilor de modernizare a sectoarelor de creștere a vitelor ș.a.

Economia națională are nevoie de cantități sporite de lînă, carne și lapte de oaie, aceasta a impus adoptarea unui program suplimentar de creștere a efectivelor de ovine pînă în 1985, care prevede majorarea efectivelor de ovine cu 3 milioane de capete, din care 2 milioane oi de rasa Merinos și 1 milion de rasă Ţurcană, precum și creșterea efectivelor de ovine din rasele de lapte și metișii acestora la 400—500 mii capete. Realizarea noului program de creștere a ovinelor care are ca scop **reducerea în totalitate a importului de lînă și asigurarea necesarului din resurse interne,** de creștere a numărului de ovine specializate pentru producția de lapte, impune luarea unor măsuri deosebite. Realizarea efectivelor programate necesită măsuri concertate de creștere a procentului de natalitate la peste 100%, reținerea pînă la primul tuns a tuturor mielulelor apte de reproducție și trecerea acestora la turma de baza în procent de minimum 80%, sporirea greutății medii la tăiere la 40 kg, reținerea pînă la primul tuns normal a 1 milion berbecuți merinos și metișii acestora, reducerea pierderilor prin mortalitate pînă la 2%.

O problemă deosebit de importantă o reprezintă realizarea indicației date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la consfătuirea de lucru din ianuarie, cu privire la noua concepție de asigurare și folosire economică a furajelor. Pornind de la necesitatea ca fiecare județ să-și acopere în totalitate din resurse proprii necesarul de nutrețuri, este necesar să fie luate măsuri pentru îmbunătățirea structurii culturilor furajere, amplasarea acestora în apropierea fermelor, sporirea randamentelor la hectar ș.a., care în final să asigure resursele furajere și, în special, pe cele suculente. O atenție deosebită trebuie acordată în continuare îmbunătățirii producției pașiștilor naturale, precum și organizării utilizării lor intensive, asigurînd folosirea acestei producții în hrana taurinelor la îngrășat, a vacilor de lapte și a ovinelor, pe toată perioada de vegetație. În exploatarea pașiștilor se afirmă o nouă concepție, în sensul practicării unui pășunat intensiv, rațional, cu ajutorul unor culoare fixe de intrare în pășune și al unor garduri electrice. Au fost luate măsuri pentru îmbunătățirea compoziției floristice a pașiștilor naturale, prin creșterea procentului de leguminoase — ceea ce va conduce la sporirea conținutului de proteină digestibilă la unitatea nutritivă.

Cadru legislativ adecvat noii revoluții agrare

MARILE SARCINI ce revin agriculturii au impus ca, pe lângă asigurarea unei puternice baze tehnico-materiale, să fie luate și măsuri de perfecționare a cadrului legislativ care să reglementeze noile relații ce s-au statornicit între unitățile socialiste, să mărească stimularea producătorilor, să crească răspunderea unităților de producție și a organelor locale. Acestui important obiectiv îi sînt subordonate recentele documente de partid și de stat, elaborate din inițiativa și cu participarea personală a tovarășului Nicolae Ceaușescu și care urmăresc crearea unor condiții optime de desfășurare a întregii activități din agricultură, pentru sporirea aportului acesteia la formarea fondului de stat și la intensificarea schimbului de măsuri dintre sat și oraș. Ansamblul acestor măsuri are o determinare obiectivă, profundă, fiind impusă de cerințele noii revoluții agrare, de exigențele accentuării noii calități și în agricultură.

Aplicarea deplină a mecanismului economico-financiar impune ca unitățile agricole să-și recupereze integral din veniturile proprii cheltuielile materiale și cu forța de muncă și să obțină și un anumit beneficiu. Pentru a se elimina decorelările dintre costuri și prețuri, a asigura o rentabilitate corespunzătoare la toate produsele agricole, și a-i stimula pe producătorii agricoli, a fost instituit un **sistem de prime** și s-au majorat unele **prețuri de contractare.** Prin aplicarea acestor prețuri producătorii agricoli vor primi suplimentar, în acest an agricol, peste 15 miliarde de lei, care se vor adăuga celor aproape 10 miliarde de lei pe care le vor obține ca urmare a actualizării prețurilor de producție, efectuată în anul trecut.

Sporirea producției agricole este condiționată și de **cointeresarea materială a lucrătorilor ogoarelor, de legarea directă a veniturilor acestora de rezultatul muncii lor,** de aportul fiecărui la realizarea prevederilor de plan. Numai în măsura în care retribuirea muncii reflectă cantitatea și calitatea muncii, aceasta devine o forță de producție capabilă să pună în valoare întregul potențial material și uman în fiecare unitate agricolă de producție. Tocmai de aceea s-a trecut la experimentarea a **noi măsuri de stimulare a cooperătorilor,** care, în esență, prevăd ca retribuirea acestora să fie nemijlocit legată de cantitatea și calitatea muncii, de producția și veniturile realizate, de rezul-

Ovidiu POPESCU

M.A.I.A.

(Continuare în pag. 6)

O CORELAȚIE DE BAZĂ A EFICIENȚEI

Creșterea productivității muncii — sporirea producției — reducerea costurilor

PROMOVAREA UNEI NOI CALITĂȚI în întreaga activitate economico-socială impune, din ce în ce mai mult, accentuarea factorilor intensivi ai creșterii și, în primul rând, sporirea productivității muncii. Aceasta permite, în condițiile sporirii an de an a producției obținute, realizarea unui grad superior de folosire a resurselor materiale și umane existente, a unor parametri tehnico-funcționali calitativ

ridicați ai produselor, reducerea cheltuielilor de producție etc. În prezent, problemele productivității muncii capătă valențe noi, ținând seama de faptul că sporirea ei neconținută reprezintă factorul hotărâtor al maximizării producției și recuperării, în cel mai scurt timp, a sumelor avansate de stat societății, în contextul măsurilor de ridicare neîntreruptă a nivelului de trai al oamenilor muncii.

Pornind de la importanța pe care o are productivitatea muncii în creșterea valorii nou create, articolul de față își propune să prezinte experiența întreprinderii forestiere de exploatare și transport Suceava și direcțiile de acțiune pentru mobilizarea în continuare a noi rezerve de sporire a productivității muncii.

Eficiența unui nou sistem de organizare

PRIN SPECIFICUL său, întreprinderea cuprinde activități diferite, începând cu tăierea lemnului în pădure, selectarea, transportul la unitățile prelucrătoare și încheind cu debitarea buștenilor în cherestea. Realizarea în condiții superioare a acestor activități, a diferitelor operațiuni — fasonare, selecționare, transformare în cherestea etc. — permite obținerea unor însemnate economii materiale și bănești.

O contribuție deosebit de importantă la sporirea eficienței o aduce creșterea permanentă a productivității. Aceasta, mai ales dacă avem în vedere faptul că la dorbit, fasonat, secționat și transportat lemnul se utilizează mijloace mecanizate. Că așa stau lucrurile ne-o dovedesc realizările dobândite în anii din urmă. Astfel, în intervalul 1979—1981, productivitatea muncii în expresie valorică a crescut cu 18%, în timp ce dinamica acesteia în unități fizice a sporit între 0,7% și 56,5% (tabelul nr. 1).

Tabelul nr. 1

Dinamica productivității muncii în unități fizice la principalele produse, în perioada 1979—1981

Denumirea produsului	U/M	1979	1980	1981
Cherestea rășinoase	ore-om/mc	5,97	5,97	5,45
Cherestea fag	"	14,58	14,07	12,83
Cherestea stejar	"	13,64	11,61	10,70
Cherestea diverse specii	"	6,82	6,24	5,50
Uși-ferestre	ore-om/mp	3,33	2,51	2,10
Mobilă-corp	ore-om/1000 lei	19,04	18,87	17,30
Prelucrarea masei lemnoase în centre de sortare	ore-om/mc	0,84	0,810	0,75
Masă lemnoasă exploatată și dată în producție	ore-om/mc	3,80	3,69	3,30
Panouri construcții	ore-om/mp	0,74	0,67	0,70
Paleți lemn	ore-om/buc	2,40	2,36	2,30

Datele prezentate în tabel scot în evidență faptul că, în dinamică, se înregistrează o reducere a timpului de muncă pe unitatea de produs în toate exploatarea forestiere din cadrul întreprinderii. Aceasta a fost posibilă ca urmare a eforturilor întregului colectiv pentru realizarea integrală a prevederilor de plan, precum și a aplicării ferme a unui complex de măsuri tehnico-organizatorice menite să potențeze rednecia muncii, în condițiile reducerii cheltuielilor materiale și sporirii eficienței economice.

Creșterea productivității muncii a fost favorizată de concentrarea utilajelor și a forței de muncă în cadrul exploatărilor

forestiere. Până nu de mult activitatea brigăzilor de muncă se desfășura dispersat, pe puncte de lucru aflate la distanțe mari. Aceasta antrena după sine și dispersarea utilajelor și a mijloacelor de transport, consumuri exagerate de combustibil și energie, și în final, un nivel mai scăzut al productivității muncii. Toate aceste neajunsuri, la care se mai pot adăuga lipsa unei eșalonări și corelări în timp și pe locuri de muncă a producției planificate cu utilajele și forța de muncă existente, au impus perfecționarea activității prin găsirea unor forme organizatorice noi, care să satisfacă, în mai mare măsură, atît cerințele de creștere a producției, cît și cele de eficiență. Se poate aprecia astăzi că, datorită concentrării producției pe obiective cu termene precise de exploatare a parchetelor, prin pregătirea și organizarea superioară a acesteia, activitatea de sortat, secționat și transport a lemnului, cu toate particularitățile sale, are un caracter uzinal, iar eficiența ei este mult sporită. Concentrarea producției a permis și utilizarea mai eficientă a cadrelor de specialiști, ingineri și tehnicieni, prin participarea directă a acestora la activitățile productive. În anul trecut, de exemplu, s-au trecut din aparatul funcțional în producție 21 subingineri și ingineri, care conduc în mod nemijlocit procesele productive.

Pe aceeași linie de eficiență se înscriu și acțiunile întreprinse în unitățile de producere a cherestelei, privind organizarea producției de prefabricate destinate fabricilor de mobilă și binale. De obicei, producătorul, respectiv unitățile forestiere, se limitează în a livra consumatorului material sub formă de cherestea sau semifabricat. Trecerea la o formă nouă de activitate, în care producătorul livrează consumatorului materialul sub formă de repere prefabricate, cu dimensiuni nominale în secțiune și lungime, a impus deplasarea unor operații de producție care se efectuau la fabricile de mobilă și binale spre cele de cherestea. În aceste condiții avantajele la producător sînt evidente: producția de cherestea este adaptată încă de la sortarea buștenilor pentru a obține unele structuri dimensional-calitative adecvate reperelor ce urmează să se prelucereze; se valorifică superior masa lemnoasă prin diversificarea producției; așchiile tehnologice se colectează și se dirijează spre producția de PAL și celuloză; se reduce volumul transporturilor și, în cele din urmă, se ridică eficiența economică.

Mari avantaje obțin, după noul sistem de lucru, și unitățile beneficiare. Astfel, la fabricile consumatoare (mobilă și binale) se creează disponibilități de capacități de prelucrare. de uscare naturală și artificială, ceea ce permite dezvoltarea producției de mobilă și uși — ferestre; se reduce consumul de energie electrică și termică prin eliminarea din flux a unor utilaje și instalații de transport pneumatic; sporește mult viteza de rotație a mijloacelor circulante etc.

Măsurile adoptate au evidențiat în mod convingător că, prin aplicarea noii metode de livrare la beneficiar — în loc de cherestea — a prefabricatelor pentru mobilă, uși, ferestre se obține o eficiență economică ridicată. În acest sens este suficient să arătăm că: prin renunțarea la rețezarea lungimii standardizate a materiei prime se elimină capetele de bușteni, care, raportate la cantitatea de 140 mii mc masă lemnoasă destinată prefabricatelor realizate de întreprinderea suceveană, înseamnă

o cantitate suplimentară de masă lemnoasă de 840 mc ; prin reducerea grosimii standardizate și a lățimii reperelor brute, debitarea pieselor de cherestea la lățimi în multiple repere etc. se economisesc în acest an, la nivelul județului Suceava, 8283 mc de cherestea și 4160 mc de fag și stejar. Ca efect propagat, la fabricile de mobilă și uși-ferestre se obține o economie de 1 800 MWh/an energie electrică și 25 000 Gcal/an energie termică. **Efectul economic este estimat la 17,2 milioane lei, ceea ce constituie o creștere a producției nete și a productivității muncii în medie cu 13,2%.**

Efectele promovării progresului tehnic

ÎN ACELAȘI SCOP, al creșterii neîntrerupte a productivității muncii, se înscriu și acțiunile întreprinse pentru promovarea mai rapidă în producție a progresului tehnic și tehnologic. Rezultatele obținute în acest domeniu sînt reliefate, în principal, de indicii de mecanizare a lucrărilor de exploatare (tabelul nr. 2).

Tabelul nr. 2

Dinamica indicelui de mecanizare a activităților de exploatare (%)	1979			1980			1981		
	1979	1980	1981	1979	1980	1981	1979	1980	1981
Indicele de mecanizare la doborît	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Indicele de mecanizare la scos-apropiat	88,0	90,0	90,5	88,0	90,0	90,5	88,0	90,0	90,5
Indicele de mecanizare la încărcat	93,0	93,0	94,0	93,0	93,0	94,0	93,0	93,0	94,0

Datele prezentate în tabelul nr. 2 scot în evidență faptul că, în perioada 1979—1981, pe baza măsurilor adoptate privind mai buna organizare a producției, repartizarea rațională a utilajelor pe puncte de lucru etc., indicii de mecanizare la încărcat și scos-apropiat au avut o tendință de creștere, ajungînd la valori de 94% și respectiv 90,5%. Se cere evidențiat din capul locului faptul că unitățile forestiere și de transport sucevene au fost dotate, în anii din urmă, cu mijloace mecanizate moderne, de înalt randament: fierăstraie mecanice pentru doborît și secționat lemnul, funiculare, tractoare T.A.F. și U 650 pentru scos, apropiat și adunat, despicătoare mecanice etc., cit și unele utilaje pentru atelierele de întreținere — strunguri, freze, mașini de alezat etc.

Utilizarea acestora la capacitatea reală, prin organizarea judicioasă a activității, a contribuit într-o mare măsură la creșterea productivității muncii și, prin aceasta, la sporirea eficienței economice la nivelul întreprinderii. Astfel, producția globală și producția netă la 1 000 lei fonduri fixe (valoare medie) au fost în 1981 de 1 450 lei, respectiv 675 lei, față de 1 431 lei și 690 lei cit s-a înregistrat în 1979.

Evident, realizările obținute nu se ridică încă la nivelul posibilităților de sporire a eficienței de care dispun atît unitățile, cit și întreprinderea în ansamblu. Astfel, în 1981 rezultatele ar fi putut fi mai bune dacă ar fi crescut indicii de valorificare a buștenilor la rășinoase și foioase de la 96,4% și respectiv 90,4% la 100%, ceea ce ar fi echivalat cu un spor de producție de 61 000 mc ; dacă s-ar fi fructificat lemnul în totalitate de pe suprafețele exploatare (cioate reduse la minim, stringerea crenșurilor și a lemnului de dimensiuni mici etc.) s-ar fi obținut în plus 7 700 mc cherestea de rășinoase, fag, stejar și alte esențe.

Pentru ca în 1982 să se obțină rezultate mai bune în valorificarea masei lemnoase și creșterea productivității, au fost

stabilite, la nivelul întreprinderii, o serie de măsuri care vizează în principal :

— **introducerea în producție de noi tehnologii, mici consumatoare de energie** și care să contribuie la sporirea cu 2—3 procente a productivității muncii (tehnologia de concepție proprie, privind debitarea cherestelei, concomitent cu obținerea de așchii pentru industria de plăci și celuloză, instalația îmbunătățită de uscarea a cherestelei cu energia solară, tehnologie îmbunătățită în construcția și întreținerea drumurilor etc) ;

— **extinderea activității de concentrare a producției în toate exploatarea forestiere**, în scopul valorificării superioare a masei lemnoase din teritoriu, utilizării integrale a utilajelor din dotare și creșterii mai rapide a productivității muncii ;

— **perfecționarea sistemului de cooperare cu întreprinderile prelucrătoare**, prin generalizarea executării de prefabricate în unitățile forestiere, astfel încît să se acopere într-o mai mare măsură cerințele beneficiarilor și să se asigure un spor de productivitate la întreprinderile de produse finale.

Diminuarea costurilor

EFICIENȚA economică este influențată hotărîtor de mărirea cheltuielilor ocazionate de desfășurarea normală a procesului de producție ; de nivelul costurilor de producție depinde gradul de rentabilitate al întreprinderii, competitivitatea produselor realizate, etc.

Dinamica cheltuielilor materiale la 1 000 lei producție marfă reliefează faptul, că ponderea lor s-a menținut relativ ridicată în totalul costurilor de producție (tabelul nr. 3). În general aceasta se datorează creșterii prețurilor la materiile prime și, în mod deosebit, la combustibil, precum și altor cauze legate, în principal, de activitatea proprie. Totuși ca urmare a măsurilor preconizate, cheltuielile materiale la 1 000 lei producție marfă au scăzut în 1981 față de 1979 cu 11,7%. Ținînd seama de aceasta, precum și de faptul că în actualul cincinal se prevede reducerea lor de la 379,74 lei la 350,76 lei la 1 000 lei producție marfă, întreprinderea a stabilit un amplu program de măsuri care să conducă la diminuarea mai consistentă a costurilor de producție :

1 Valorificarea superioară a materiilor prime și materialelor.

Prin prelucrarea integrală a masei lemnoase în centrele de sortare și preindustrializare modernizate, aplicîndu-se fluxul tehnologic continuu, se pot reduce pierderile cu 0,55%, realizîndu-se o cantitate suplimentară de 9 000 mc rășinoase, 1 300 mc fag și 600 mc diverse foioase. Pe aceeași linie se înscrie și **valorificarea lemnului mărunț**, provenit din crăci sub 8 cm diametru, pentru mangalizare în boxe metalice sau snopi pentru celuloză-PAL și PFL ; **tocarea în întregime a materialului mărunț rezultat din fabricarea cherestelei**, în urma căreia ar rezulta 12 000 mc lemn pentru celuloză și 4 000 mc lemn pentru PAL și PFL ; **producerea a 30 000 tone compost fermentat din coji de rășinoase**, utilizabil ca fertilizant și biostimulator în culturi de seră și cîmp, echivalînd cu o producție suplimentară de 5,8 milioane lei ș.a.

2 Utilizarea intensivă a mașinilor și utilajelor.

Prin limitarea mersului în gol al utilajelor pentru prelucrarea lemnului (aprovizionare ritmică, organizarea mai bună a echipelor de lucru, etc), se estimează o economie de 2 560 MWh, iar prin înlocuirea fierăstraielei mecanice cu cele electrice, a tractoarelor de scos-apropiat cu instalația funiculară pendulară și a tractoarelor cu trolu la adunatul materialului lemnos dispersat cu atelaje, o economie totală anuală de 3,3 tone benzină și 39 tone motorină.

Ținînd seama că întreprinderea are și un profil de transporturi, **însemnate reduceri ale consumurilor materiale** se pot obține și pe scama creșterii capacității medii de transport prin utilizarea remorcilor, semiremorcilor și autotrenurilor de 25 tone capacitate, cit și reducerea distanței medii de transport de la 12,7 la 11,7 km pentru produse de carieră și balastieră, rezerve, care atrase în circuitul productiv, permit o economie de 113,8 tone benzină și 464,3 tone motorină.

3 Extinderea preuscării naturale a cherestelei pînă la 20% umiditate.

Generalizarea acestui procedeu va permite obținerea unor însemnate economii de combustibil și energie, paralel cu sporirea volumului masei lemnoase supuse prelucrării. Se estimează, de exemplu, că la o producție de 4 000 mc cherestea, prin aplicarea acestui procedeu, rezultă o economie de 120 MWh.

dr. Dimitrie REBUȘAPCA
Institutul politehnic București
Vasile SAVĂ
director I.F.E.T. Suceava

CUM ORGANIZĂM ȘI CUM ACȚIONĂM PENTRU ÎNTREȚINEREA ȘI REPARAREA UTILAJELOR

ÎN CONDIȚIILE PROGRESULUI tehnico-științific contemporan, ale creșterii gradului de complexitate a mașinilor și utilajelor din dotarea întreprinderilor, activitatea de întreținere și reparații dobândește, din ce în ce mai mult, caracterul unei activități direct productive, cu pronunțată tentă tehnică și tehnologică și cu rol determinant în desfășurarea normală și cu eficiență ridicată a proceselor de producție. În spiritul noului mecanism economic, activitatea de întreținere și reparare a fondurilor fixe, modul său de organizare și desfășurare nu trebuie privită ca activitate în sine, ci în corelație cu sarcinile de sporire și ridicare a calității producției, cu necesitatea reducerii consumurilor de energie, cu obligațiile fiecărei întreprinderi de a recupera, într-un termen cât mai scurt, fondurile avansate de societate pentru dezvoltarea și modernizarea bazei tehnice a producției.

Subliniind rolul și importanța deosebită a activității de întreținere și reparare a fondurilor fixe, a organizării științifice a acestei activități, tovarășul Nicolae Ccaușescu spune: „Avem astăzi un nivel ridicat al mijloacelor de producție. Buna lor funcționare, repararea lor la timp, sînt esențiale pentru desfășurarea normală a activității de producție. Aș putea spune că această activitate devine mai importantă decît înseși investițiile, pentru că dacă întîrzie c investiție, ea poate fi compensată dacă întreprinderile existente funcționează în mod corespunzător. Iată ce însemnate economică deosebită are buna funcționare a tuturor instalațiilor”.

Ținînd seama de complexitatea problemelor pe care le ridică planificarea, organizarea și desfășurarea activității de întreținere și reparații, precum și de experiența întreprinderilor industriale, ne propunem o analiză a derulării acestei activități în ramura construcțiilor de mașini.

Executarea la timp și de calitate a reviziilor generale

ANALIZA MODULUI de desfășurare a activității de întreținere și reparații evidențiază faptul că aceasta a marcat progrese însemnate, compartimentele mecano-energetice și echipele specializate din cadrul secțiilor productive preocupîndu-se de efectuarea în condiții din ce în ce mai bune a lucrărilor, cu consecințe directe asupra reducerii avariilor și opririlor accidentale, a creșterii indicelui de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor și utilajelor în 1981, cu 2,8%—10,3% comparativ cu 1976. Cu toate acestea, există încă serioase rezerve de îmbunătățire a activității în acest domeniu, care mobilizate la timp, pot contribui, în bună măsură, la sporirea producției și creșterea productivității muncii. Este vorba, în principal, de faptul că :

— reparațiile nu se execută în toate cazurile în conformitate cu graficele și prevederile din normativ, invocîndu-se fie motivul lipsei de capacități la compartimentul mecano-energetic, fie că secțiile nu predau la timp mașinile pentru reparații, considerîndu-le necesare realizării planului de producție ;

— în execuția lucrărilor lipsesc de multe ori finețea tehnică, precum și unele materiale, piesele de schimb și subansamblele necesare (cu deosebire cele care se procură din import) ;

— personalul încadrat în activitatea de întreținere și reparații manifestă tendința de a lucra în secțiile de producție unde ciștigul este mai ridicat și, în consecință, compartimentele mecano-energetice duc în permanență lipsă de forță de muncă ;

— nu se corelează totdeauna planul de reparații cu planurile de producție ale secțiilor și cu cel de aprovizionare tehnico-materială etc.

În același timp, cercetările efectuate au evidențiat rămîneri în urmă și în planificarea întreținerilor, reviziilor tehnice și reparațiilor. Avem în vedere faptul că, de multe ori, necesarul de materiale, de piese de schimb sau de forță de muncă se întocmește pe bază

de aproximări făcute de către șefii formațiilor de întreținere și reparații. De asemenea, planul anual de producție pe trimestre și luni nu ia în calcul și perioadele mai mari sau mai mici de staționare în reparație a utilajelor, ceea ce conduce la amînări repetate a reparațiilor, la restructurări ale planului de reparații, cu consecințe directe asupra stării utilajelor și, în final, asupra producției. Sînt destul de frecvente și cazurile în care la planificarea reparațiilor nu se ține seamă de starea tehnică reală a mașinilor sau utilajelor, nefiind pus la punct un procedeu de evidență în acest sens, ceea ce a determinat cuprinderea în planul de reparații a unor mașini sau instalații cu stare tehnică bună. La I.M.U.A. București, de exemplu, planul fizic pe 1980 la reparații a suferit o serie de modificări, fiind scoase din reparații curente 69 utilaje, iar din cel de reparații capitale 17 utilaje. Nu se poate vorbi încă de existența unei planificări pe o durată mai mare de timp care să aibă în vedere necesarul de utilaje, forță de muncă, piese de schimb, dezvoltarea atelierelor sau secțiilor de întreținere și reparații, precum și introducerea unor metode noi de organizare a întreținerii și reparațiilor.

Toate acestea impun o mai bună organizare a activității de întreținere și reparații, așezarea ei pe principii economice, în concordanță cu cerințele noului mecanism economico-financiar, ale autogestiunii și autoconducerii muncitorești. În acest sens, considerăm necesară canalizarea preocupărilor în următoarele direcții :

1 Pentru a evita deseale situații în care secțiile de producție nu predau mașinile și utilajele pentru reparare, la termenele prevăzute în grafice, invocînd fie necesitatea îndeplinirii planului de producție, fie staționarea prea îndelungată a mașinilor în reparații, să se acorde mai mare atenție corelării planului de întreținere și reparații cu planurile de producție ale secțiilor și cu cel de aprovizionare cu materiale și piese de schimb. Aceasta presupune ca la elaborarea planului de întreținere și reparații să se pornească de la starea

tehnică reală a fiecărei mașini, utilaj sau instalație care, de cele mai multe ori, nu corespunde cu termenele prevăzute în normativul de întreținere și reparații stabilit la nivelul ramurii (în 1980, de exemplu, au fost scoase din planul de reparații curente de gradul I și II, pe considerentul că nu aveau ciclul de funcționare îndeplinit, 252 utilaje, la „Autobuzul”-București, 360 la Întreprinderea de mecanică fină Sinaia și 86 la Întreprinderea de mașini-unelte și agregate București). La „Tractorul” — Brașov, în cincinalul trecut, față de normativ, reparațiile capitale s-au realizat doar în limitele a 34,6—44,6 la sută sub raport numeric și între 24,9 la sută și 31,3 la sută ca ore-normă.

Înlăturarea deficiențelor constatate impune ca secția (compartimentul) mecano-energetic, împreună cu secțiile de producție, să nominalizeze utilajele care necesită reparații (pe fel de reparații și perioadă în care urmează a se efectua lucrările, iar apoi să se stabilească necesarul de aprovizionare cu piese de schimb. În felul acesta planul de reparații, de aprovizionare și producție ar avea o mai mare veridicitate și, totodată, s-ar realiza descentralizarea activității de planificare și luare a deciziilor, coborîrea lor la nivelul secțiilor, așa cum prevăd principiile autogestiunii economico-financiare.

2 Pentru a evita greutățile cu care se mai confruntă întreprinderile în domeniul aprovizionării cu piese de schimb, ansamble sau subansamble din import, să se intensifice preocupările în direcția creării condițiilor tehnice necesare asimilării acestora în țară într-un timp cât mai scurt ; în cazuri speciale, cînd se impune cu necesitate importul, întreprinderile să înainteze din timp listele cu necesarul de aprovizionat pentru a fi inclus în planul de import al ramurii.

3 Fiecare utilaj să aibă un caiet tehnic, pe care l-am denumi „Caietul mecanicului șef”, în care să se treacă toate lucrările executate de către compartimentul mecano-energetic, cine și

cînd a executat lucrarea respectivă și din vina cui s-a produs defecțiunea. S-ar mări astfel răspunderea celui care lucrează cu fondul fix respectiv, precum și a celui care-l întreține sau repară; concomitent, s-ar realiza o mai bună evidență a defecțiunilor ce apar, creindu-se totodată posibilitatea prevenirii lor.

4 În vederea stimulării acțiunii de recondiționare a pieselor de schimb uzate, la nivelul compartimentelor mecano-energetice să se creeze bănci de tehnologii care să cuprindă date, informații și cataloage cu tehnologiile existente în țară și pe cît posibil în străinătate și care pot fi folosite eficient la recondiționarea pieselor de schimb uzate, începînd cu reperele scumpe sau cele din materiale deficitare.

5 Întrucît majoritatea întreprinderilor constructoare de mașini au în dotare mașini și utilaje din import care trebuie înlocuite sau perfecționate (fiind uzate fizic sau moral), secțiile de autoutilare să se preocupe, în principal, de producerea unor astfel de mașini și utilaje, cu grad ridicat de mecanizare și automatizare, pentru ca treptat să se intensifice eforturile în direcția asimilării în producția proprie și a mecanismelor și subsansamblelor cu care acestea sînt echipate.

Un sistem informațional mai aproape de cerințele producției

ACTIVITATEA de întreținere și reparare a fondurilor fixe din dotarea întreprinderilor necesită culegerea și prelucrarea unui volum mare de date și informații referitoare la: frecvența opririlor accidentale și a cauzelor care le-au provocat, a controalelor, reviziilor și intervalul dintre două reparații, ciclul de înlocuire a pieselor; determinarea necesarului de materiale și de forță de muncă; momentul optim de efectuare a lucrărilor; costul reparațiilor etc. În același timp, sistemului de informare și evidență îi revine sar-

cina de a da în orice moment răspuns la o serie de probleme referitoare la modul de efectuare a reparațiilor (cînd, cu ce tehnologii, de către cine), unde trebuie executată reparația (la locul de producție, în ateliere speciale de reparații), durata reparațiilor, dacă s-au mai executat reparații sau lucrări de întreținere la mașinile respective etc.

Din acest punct de vedere, concluziile desprinse au evidențiat faptul că în unele cazuri sistemul de informare și evidență folosit este incomplet și chiar neconform cu realitatea. Avem în vedere faptul că „Fișele U” nu sînt ținute la zi sau nu sînt completate la toate rubricile (cazul întreprinderilor „Autobuzul” și „Piese radio și semiconductori”); nu există o evidență clară a consumurilor de ulei pentru ungerea mașinilor și nici a operațiilor de ungere pe fiecare mașină sau utilaj (Întreprinderea de mașini unelte și agregate București); nu se întocmesc de fiecare dată procese verbale de efectuare a reviziilor tehnice sau a reparațiilor curente de gradul 1 („Electroprecizia”-Săcele, „Tractorul”-Brașov) etc. Toate acestea au condus și mai conduc încă la o insuficiență pregătire a reparațiilor, respectiv la o mare relativitate în elaborarea și realizarea planurilor de reparații, la o incompletă corelare a planurilor de reparații cu planul de producție, de aprovizionare tehnico-materială și de forță de muncă.

Îată de ce considerăm că se impune, foarte urgent, intensificarea eforturilor pentru perfecționarea sistemului informațional, care să ajute efectiv la luarea deciziilor în domeniul întreținerii și reparării mașinilor și utilajelor. În legătură cu aceasta și avînd în vedere complexitatea proceselor de producție considerăm că pentru luarea deciziilor raționale și eficiente în acest domeniu, este nevoie de un flux de informații bine organizat, care să elimine paralelismele, verigile inutile și în final să permită prelucrarea datelor după sisteme automate moderne.

Ca parte componentă a întreprinderii, activitatea de întreținere și reparații se cere integrată mai bine în sistemul informațional al acesteia, în

scopul utilizării eficiente a datelor furnizate, prelucrării lor automate și transmiterii către locurile de producție. În acest scop, este necesar ca sistemul de evidență să cuprindă, în principal, date și informații foarte precise referitoare la: situația fondurilor fixe, și, separat, a fondurilor fixe disponibile; planificarea și programarea întreținerilor, reviziilor tehnice și reparațiilor; asigurarea documentației tehnico-economice necesare executării lucrărilor; date cu tehnologiile cele mai moderne și mai eficiente utilizate în țară sau în străinătate; stabilirea necesarului de piese de schimb și de materiale și a modului lor de procurare sau de execuție (producție proprie, prin cooperare, recondiționare sau import); urmărirea și raportarea executării lucrărilor; date referitoare la lucrările de întreținere curente etc.

Pînă în prezent, furnizarea acestor date se făcea în cea mai mare parte manual, trecerea la prelucrarea automată (pe calculator) a acestora constituind una din preocupările imediate ale întreprinderilor analizate. Trecerea de la prelucrarea manuală la cea automată a informațiilor este condiționată, în măsură hotărîtoare, și de modul cum este asigurată structura datelor, colectarea și furnizarea lor. În acest context, se impune stabilirea din timp a formularelor ce se vor utiliza (unele din ele sînt tipizate fie la nivelul economiei naționale, al centralelor industriale, fie la nivelul întreprinderilor). La stabilirea formularelor ar fi bine să se țină seama și de faptul că acestea urmează să îndeplinească și rolul de documente-sursă pentru alcătuirea și organizarea fișierelor strict necesare atît pentru evidența fondurilor fixe, cit și pentru planificarea, lansarea și realizarea lucrărilor. În același timp, prelucrarea pe calculator a datelor, cu privire la fondurile fixe, la întreținerea și repararea lor conduce la necesitatea creării unor bănci de date specializate pe grupe de fonduri fixe mai întîi la nivelul întreprinderii, iar apoi, într-o etapă ulterioară, la nivelul centralei industriale.

Grigore CORLAN

1982 – anul unui salt calitativ în agricultură

(Urmare din pag. 2)

tatele obținute în sporirea eficienței economice, de posibilitățile fiecărei unități agricole. Proiectul legii retribuiri muncii în C.A.P. urmărește reducerea disparităților dintre veniturile celor care lucrează în agricultura de stat și cea cooperatistă, paralel cu realizarea unui raport echitabil între veniturile din agricultură și cele obținute în alte ramuri de activitate. Veniturile țărănimii urmează a crește cu circa 25%, ceea ce va stimula interesul tuturor cooperativelor pentru creșterea producției agricole, va constitui un factor însemnat care să determine tineretul de la sate să rămînă să lucreze în agricultură.

Pentru stimularea unităților agricole în folosirea eficientă a parcului de tractoare și mașini și pentru rentabilizarea stațiilor pentru mecanizarea agriculturii s-a impus adîncirea integrării acestora în activitatea agricolă. În acest scop, au fost adoptate noi măsuri privind îmbunătățirea activității de mecanizare și reglementarea raporturilor dintre S.M.A. și unitățile agricole din cadrul consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste; în esență, ele prevăd o mai bună organizare a activității de mecanizare, legarea mai strînsă a stațiilor de

unitățile de producție, îmbunătățirea veniturilor mecanizatorilor și corelarea lor mai judicioasă cu producția agricolă, ceea ce va asigura creșterea răspunderii pentru executarea lucrărilor în perioadele optime, folosirea cu randament ridicat a parcului de tractoare și mașini agricole, întărirea ordinii și disciplinei în muncă, în scopul creșterii producției și a eficienței economice.

Pornind de la necesitatea înlăturării obiectivelor noii revoluții agrare, a obținerii unor producții tot mai mari, au fost situate pe un plan superior principiile autoconducerii și autoaprovizionării teritoriale, ale eticii și echității socialiste, ceea ce implică creșterea rolului organelor locale ale puterii de stat, a răspunderii acestora în realizarea programelor de dezvoltare a agriculturii, în buna aprovizionare a populației cu produse agroalimentare. Organelor locale ale puterii de stat le revine sarcina, deosebit de importantă, de a asigura cultivarea cu randament sporit a întregii suprafețe agricole și creșterea de animale și păsări, la nivelul posibilităților existente în fiecare unitate socialistă și în gospodăriile populației — atît pentru nevoile proprii de consum, cit și pentru fondul de stat.

Hotărîrea Consiliului Național al Agriculturii, Industriei Alimentare, Silviculturii și Gospodării Apelor exprimă angajamentul ferm al oamenilor muncii din agricultură de a face totul pentru realizarea programelor stabilite de creștere a producției vegetale și animale, în vederea îmbunătățirii continue a aprovizionării populației cu produse alimentare și a industriei cu materii prime.

INOVARE ȘI EFICIENȚĂ ÎN PROCESUL DE TIPIZARE A PRODUSELOR

PENTRU ORICE PROCES MATERIAL sau gen de activitate este caracteristică repetabilitatea obiectelor și fenomenelor, aceasta înscriindu-se în seria acelor legități principale de dezvoltare a lumii materiale a căror cunoaștere și folosire reprezintă factorul hotărâtor de acțiune asupra progresului social și, în particular, asupra procesului de integrare, interacțiune și dezvoltare complexă a științei, tehnicii și producției. În producția socială au loc modificări parțiale sau totale ale proprietăților de întrebuințare a produselor muncii, determinate de cerințele în schimbare ale societății, de condițiile de producție și de consum (exploatare) a lor, fără însă ca acestea să aibă un caracter absolut. Chiar în cazul unei modificări totale a calităților sale de consum noul obiect al muncii preia de la produsele fabricate anterior unele elemente constructive, anumiți parametri fizico-mecanici, alte însușiri. Se cunoaște, spre exemplu, că în construcția de mașini, echipamente și aparate, pînă la 80% din soluțiile constructive și elementele fizice se transmit de la produs la produs, ca urmare a aplicării metodelor de adaptare și convertire a construcțiilor existente pentru alte domenii de întrebuințare, alte fabricații și alte materiale decît cele pentru care au fost construite inițial.

În cele menționate se află inclus germenul ideii de valorificare a muncii trecute, reprezentînd — într-un plan mai larg — procesul de preluare, selecție și utilizare pe o treaptă superioară a acelor valori existente, care pot servi la propulsarea progresului societății prin realizarea unei sinteze dintre tradiție și **innoire** și de determinare a echilibrului optim dintre **valorificarea** soluțiilor cunoscute și eficiente, verificat în practică, și **inovare**, condiție necesară a progresului și expresie a adecvării la realitățile și cerințele contemporaneității.

Interacțiunea tipizare — modularizare

ESENȚA APLICĂRII principiului valorificării prin tipizare, unificare, modularizare și celelalte forme ale standardizării constă în folosirea dialecticii interacțiunii laturilor schimbabile și repetabile care este caracteristică procesului ingineriei tehnologice și proiectării pentru orice produs aflat în dezvoltare. A-

ceasta se realizează printr-o asemenea acțiune exercitată în procesul de selecție a componentelor produsului și de stabilire a structurii sale prin care se reține în el maximum de elemente și soluții cunoscute, la care se adaugă numai acele structuri constructive necesare adaptării produselor unor noi condiții de producție și de exploatare (consum). Fixarea în noile produse a ceea ce a fost creat anterior și verificat sub toate aspectele, în condițiile producției și exploatarei, asigură un înalt nivel tehnic al calității și **economisirea maximă a cheltuielilor materiale și de muncă** necesare în toate stadiile ciclului de viață al produselor (proiectare, execuție, exploatare). Se scurtează termenele creării și asimilării tehnicii noi, se asigură o flexibilitate și mobilitate înaltă ale producției și, în ultimă instanță, se accelerează progresul tehnico-științific în industrie.

Așadar principiul originalității în crearea tehnicii noi nu trebuie absolutizat și dogmatizat în sensul că, cu cît aceasta va conține mai multe elemente noi, cu atît va fi de un nivel mai ridicat. Aceste considerente se bazează pe faptul că ridicarea artificială a nivelului originalității construcțiilor are loc cu o scumpire nejustificată a tehnicii; devine imposibilă aplicarea tipizării, standardizării și unificării, și apar greutăți la întreținerea utilajelor și procurarea pieselor de schimb etc. De aceea, tendința actuală a progresului tehnico-științific impune tot mai mult ca tehnica să fie construită pe baza unor **combinări** (alcătuirii) noi de elemente (subansamble, module constructive, agregate complexe) cunoscute și asimilate în fabricație, iar teoria generală a valorificării este chemată să explice cum anume, dintr-un număr limitat de elemente repetabile, se poate forma și dezvolta o infinitate de obiecte adaptate cît mai fidel cerințelor consumatorilor și proceselor tehnologice pe care le realizează sau deservesc.

Printre metodele uzuale, eficiente, de lucru ale tipizării și standardizării, care permit valorificarea în produsele nou create a soluțiilor și elementelor fizice pe care le conțin produsele vechi, fac parte reprezentarea unitară în procesul de proiectare a tuturor obiectelor și proceselor tehnologice; folosirea desenelor tabelare, în care piese asemănătoare ca formă sînt desenate o singură dată, iar diversitatea dimensiunilor este prezentată în tabele; promovarea unei gândiri unitare pentru întreaga grupă sau familie de produse proiectată

avînd caracteristici și funcțiuni similare sau apropiate; cercetarea tipologiei pieselor, gruparea și codificarea acestora după caracteristicile constructive comune sau după echipamentele tehnologice de prelucrare și nu după apartenența la produs; stabilirea domeniului optim de unificare constructivă a pieselor complexe și a modulelor funcționale după spectrul sarcinilor și al regimurilor de solicitare; automatizarea sortării și identificării desenelor și a planșelor de itinerarii tehnologice tip ș.a.

Opțiuni în promovarea unei concepții unitare

UNA DIN LATURILE principale ale valorificării soluțiilor elementelor tipizării și standardizării în procesul de proiectare al mașinilor, utilajelor și instalațiilor este cel al **interschimbabilității**, care presupune posibilitatea înlocuirii permanente între anumite limite de valori (parametri) a elementelor fabricației (piese, subansamble, module și agregate), cu alte elemente corespunzînd noilor situații de producție apărute. Respectarea acestui principiu reprezintă condiția obligatorie a perfecționării permanente și înnoirii tuturor elementelor producției. Acest principiu de valorificare își găsește aplicare pe scară largă în industria constructoare de mașini contemporană și în alte câteva ramuri unde se urmărește obținerea dintr-un număr limitat de elemente primare repetabile a unei diversități cît mai mari de produse (mașini, utilaje, instalații), conform cerințelor sectoarelor beneficiare (consum, exploatare). Valorificarea constructivă generează la rîndul ei creșterea eficienței tehnologice și organizatorice a producției și implică un înalt dinamism, flexibilitatea și mobilitatea acesteia. În acest sens, **tehnologiile tip** reprezintă un exemplu clasic de valorificare a concepției de tipizare în multe ramuri economice, promovarea lor asigurînd continuitatea proceselor elaborate de la produs și continuarea utilizării echipamentului tehnologic aferent.

Standardizarea și tipizarea, care au apărut din necesități practice de raționalizare a fabricației, prin ordonarea și simplificarea nomenclaturii și tipodimensiunilor produselor, și-au dezvoltat în ultimii ani o a doua latură — cea **constructivă**, de punere în valoare a potențialului tehnico-științific existent prin convertirea, repetarea, diversifica-

rea și transformarea diferitelor soluții și elemente în alte construcții, evitându-se crearea integrală de fiecare dată a noilor obiecte.

Cele două etape menționate în dezvoltarea standardizării și tipizării, de promovare a laturilor selective și constructive, pot fi identificate în activitatea de tipizare desfășurată în țara noastră. Lucrările de tipizare a produselor industriale, liniilor și instalațiilor tehnologice aprobate prin Decretul nr. 174/130 iunie 1981, gravitează în jurul ordonării și simplificării producției, respectiv al promovării cu preponderență a laturii selective. Cerințele actuale de ordin energetic, al economiilor de metal și alte materiale, precum și creșterea accelerată a ponderii produselor destinate exportului impun deplasarea centrului de greutate pe latura constructivă a tipizării, care în final înseamnă diversificarea produselor și articularea acestora cât mai fidel la parametrii proceselor tehnologice pe care le execută sub aspectul puterii necesare masei, consumurilor energetice și al altor parametrii fizico-mecanici. Considerând tipurile principale de produse, sortotipodimensiunile și liniile tehnologice aprobate prin Decret, „numai o bază de pornire” — după cum s-a subliniat în expunerea secretarului general al partidului prezentată la cel de-al II-lea Congres al consiliilor oamenilor muncii — urmează a se aplica principiile valorificării, menționate mai înainte, personificate prin concepția modulară, unificarea constructivă și alte forme evolute ale tipizării, în vederea unei îmbunătățiri calitative a activității în acest domeniu.

Flexibilitate în relația producție-consum

EXPERIENȚA multor întreprinderi constructoare de mașini cu o pondere însemnată a producției destinate exportului, printre care I.M.E. București, „Tractorul” — Brașov ș.a., arată că acestea — folosind concepția modulară își adaptează operativ produsele cerințelor beneficiarilor, reproiectând numai acele subansamble și module cărora li se schimbă funcționalitatea sau alte caracteristici constructiv-tehnologice.

Tendența de căutare și realizare permanentă, prin tipizare, a unui echilibru optim între valorificarea tradiției și inovarea hotărâtă — condiție necesară a progresului și adecvării la realitățile și cerințele curente, apare într-un mod evident și în arhitectură, a cărei istorie reprezintă o succesiune neîntreruptă de creșteri și transformări, de acumulări și salturi caracteristice, de altfel, oricărui proces de dezvoltare, având drept moment de bază contradicția dialectică dintre „nou și vechi”. Tipizarea și standardizarea soluțiilor și elementelor de construcții, născute din necesitatea industrializării, în primul rând a implementării tehnicii progresive a prefabricării, a condus în prima etapă la lipsa de varietate, la uniformitate și monotonie, trăsături fără îndoială inestetice pentru arhitectura multor orașe de la noi și din alte țări. Această etapă este pe cale de a fi depășită odată cu deplasarea centru-

lui de greutate al tipizării de la întreg spre elementele componente și module, creându-se posibilități de variație în asamblare și de flexibilizare în timp a spațiului arhitectural odată cu satisfacerea celorlalte imperative de ordin funcțional și tehnico-economic.

Unele cartiere de locuințe concepute și executate în ultimii ani în Capitală și alte orașe ale țării noastre, demonstrează rolul valorificării estetice a laturii constructive a arhitecturii, a sistemului materialului și tehnicii de construcție. Ne aflăm în fața unui fenomen foarte asemănător celui menționat anterior, privind **noua calitate** spre care trebuie să se tindă în tipizarea produselor industriale: crearea pe baza diferitelor **combinări spațiale** a unei mari diversități de obiecte și produse finale, cât mai fidel articulate la cerințele tehnologice, de confort și de estetică ale consumatorilor (exploatării), dintr-un număr redus de elemente și structuri constructive primare.

Așadar, promovarea principiului valorificării și succesiunii în întreaga activitate economico-socială, într-o măsură mai accentuată decât pînă acum, nu presupune diminuarea în plan teoretic a tendinței spre inovare, adică ignorarea faptului de a vedea în modernizare factorul dinamic actual al progresului. Valorificarea nu se identifică cu prelungirea artificială în viață a unor atitudini sau concepții tradiționale sterile. Aceasta ar presupune un mod simplist de a înțelege nu numai modernizarea și inovarea, ci și tradiția însăși.

Ion Hera-BUCUR

NOTE

Cărbunele inferior, înlocuitor al huilei

ÎN CADRUL ÎNTEPRINDERII MINIERE ANINA s-a dat în exploatare în 1981 zăcămintul de cărbune Mehadia. Din lucrările de deschidere a minei a rezultat o cantitate de cărbune, care, eșalonată în cote lunare, a fost livrată termocentralei electrice Oradea. Deși cărbunele extras era nesortat și fără ca sterilul vizibil să fi fost în prealabil ales, puterea sa calorică s-a situat în jurul a 3 200 kcal/kg. Acest parametru calitativ îl recomandă ca înlocuitor al huilei energetice, care se dirijează în proporție din ce în ce mai mare ca materie primă pentru producerea cocsului. Experimentarea arderii cărbunelui de Mehadia, extras chiar în condițiile de deschidere a minei (ne-ciuruit și fără să fie ales sterilul vizibil), la locomotive și în focarele unor centrale termice cu grătare fixe a confirmat că el poate fi utilizat ca înlocuitor de uilă energetică.

Ținând seama că din circa 100 mii tone cărbune de Mehadia ce se vor extrage, conform planului, în acest an, cam 30% au o granulație de peste 30 mm, înseamnă că anual se poate economisi o cantitate de 25—30 mii tone uilă energetică; utilizarea acestei huile ca materie primă pentru cocs înseamnă redu-

cerea importului de cărbune cocsificabil cu circa 15 mii tone plătibile în valută. Dat fiind că în anii următori producția de cărbune de Mehadia se va dubla, este evident că și economisirea huilei energetice va căpăta dimensiunea corespunzătoare. Pentru ca efectele economice ale acestei acțiuni să se concretizeze cât mai repede posibil în reducerea importului, iar pe de altă parte să se poată acoperi integral nevoile de consum cu combustibil corespunzător, se impune luarea, alături de producător, a unor măsuri privind:

— confecționarea, montarea și punerea în funcțiune la producător (sectorul minier Mehadia) a unei instalații de ciuruire sub și peste 30 mm, alegerea sterilului vizibil și expedierea separată, la beneficiari în scopul satisfacerii solicitărilor imediate ale acestora, pe baza desfășurătorului întocmit de titularii de plan și depeș la Ministerul Minelor;

— repartizarea în exclusivitate — pe baza desfășurătorului întocmit de titularii de plan de comun acord cu coordonatorul de balanță — a cărbunelui ciuruit peste 30 mm, cu serilul vizibil îndepărtat, pentru a fi consumat în locomotive, cazane stabile etc. dotate cu instalații de ardere pentru cărbune de Valea Jiului;

— lansarea comenzilor ferme de livrare de către consumatorii cuprinși în desfășurătoare și asigurarea de către aceștia a condițiilor corespunzătoare de depozitare și conservare a cărbunelui primit, concomitent cu efectuarea din timp a eventualelor adaptări la instalațiile de ardere.

C. NĂSTASE-URSU

Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior

Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice

Continuăm în acest număr dezbateră organizată de revistă pe tema noii calități în activitatea de comerț exterior, aducând în discuție de această dată posibilitățile de specializare a producției de export, pornind de la criteriul avantajului comparativ determinat de prioritatea cercetării-dezvoltării tehnice pe care țara noastră o deține în multe domenii industriale de vîrf.

Implicațiile scurtării ciclului de viață al tehnologiilor asupra exporturilor

REVOLUȚIA TEHNICO-ȘTIINȚIFICĂ contemporană impune unele modificări de optică nu numai în planul producției dar și în concepția de comercializare, în definirea obiectului activității comerciale. Dacă pînă acum în categoria de marfă erau incluse numai produsele oferite și comercializate pe piață, revoluția tehnico-științifică a ultimelor decenii, în afara mării considerabile a gamei de produse apărute pe piață, a dus la o succesiune din ce în ce mai rapidă a tehnologiilor utilizate pentru producerea mărfurilor, acestea fiind în multe cazuri utilizate pentru producerea unei singure generații de produse — după care sînt înlocuite cu alte tehnologii, specifice generației următoare de produse.

Cum perioada necesară pentru epuizarea ciclului de viață al produselor este din ce în ce mai apropiată de ciclul economic de viață al tehnologiilor (ne referim aici la tehnologiile specifice), considerăm că ar trebui reconsiderat locul specific al tehnologiilor pe piață, operațiunile de tipul „transfer de tehnologie” devenind, în fapt, comerț cu un produs — care este tehnologia interdependentă cu o generație de produse — și care este utilizată ca mijloc fix de producție. Ca orice alt produs, tehnologiile au o durată de viață tot mai limitată, își dovedesc utilitatea în funcție de legea cererii și ofertei și sînt supuse tuturor legilor specifice producției și circulației mărfurilor. Progresul tehnic în domeniile de vîrf impune reducerea drastică a duratei de viață a tehnologiilor mult sub nivelul duratei fizice a echipamentului prin care ele se materializează în procesul de producție (linii de fabricație, utilaje).

Acțiunea accelerată a factorului timp în domeniul tehnologiilor și al produselor presupune pentru noi proiectanții, considerarea în strategiile de dezvoltare a noilor capacități de producție, a profilului imediat următor — tehnologia care se află în stadiul de elaborare — precum și a perspectivei de înlocuire succesivă a cel puțin una sau două tehnologii, cu consecințele care se impun, între care programe tehnologice pentru mai multe grupe succesive de produse.

În aceste condiții se reevaluează durata de recuperare a investiției în așa măsură încît metoda actuală nu mai poate reprezenta un criteriu de bază în fundamentarea proiectelor de investiții în domeniile industriei de vîrf.

În același context trebuie revăzută și semnificația în opțiunea decizională a indicatorului cheltuieli la 1000 lei producție marfă — calculat pentru un produs care abia se conturează în laborator sau nu este, la data aprobării proiectului de investiții, decît idee tehnică.

În schimb trebuie luată în considerare utilizarea unor indicatori specifici ramurilor care să oglindească efectele directe și propagate în economie — cum ar fi: consumurile energetice pentru realizarea produsului, comparat cu economiile de energie sau de materiale din import — prin care să se poată justifica eficiența investiției.

Cert este faptul că în contextul fenomenelor economice pe care le generează progresul tehnic în ultimele două decenii ale secolului XX, organele de decizie nu mai pot opera cu sistemul de indicatori elaborat în urmă cu trei decenii.

Tot așa, problema studierii și prognozei pieței unui produs sau tehnologii nu se rezolvă prin adrese care să asigure că acestea se vor vinde pe piața internă sau externă peste 1—2 sau 3 ani fără a se fi elaborat în prealabil un studiu de piață. Adresele „plapumă” ar trebui date uitării și înlocuite cu creșterea ponderii elaborării și — subliniem — a folosirii studiilor de piață elaborate.

În concluzie putem spune că în domeniile în care succesiunea tehnologiilor și a produselor se desfășoară într-un ritm mai alert datorită progresului tehnic, de cele mai multe ori înnoirea mijloacelor de producție, a tehnologiilor și a produselor prezintă fenomene atipice, mai greu de apreciat cu ajutorul sistemelor uzuale de indicatori tehnico-economici.

Apare din ce în ce mai stringentă necesitatea revizuirii și completării acestor sisteme cu noi indicatori specifici, care să scoată în evidență obiectivele de dezvoltare impuse de factori obiectivi — ca: înlocuirea unor materiale deficitare, reducerea consumurilor energetice, creșterea încărcăturii tehnice a produselor în concordanță cu noile tehnologii și cu cererea de pe piață. Avem în vedere, deci unii factori importanți pe care actualul sistem nu îi evidențiază, cum ar fi:

- consumurile energetice pentru realizarea produselor,
- consumurile energetice în exploatarea produselor;
- consumurile de materii prime deficitare sau care se procură din import;
- consumul de efort în cercetarea proprie;
- costul licențelor;
- posibilitățile certe de desfacere pe devize libere și C.T.S. în comparație cu importul de materii prime și materiale.

Un impediment important care trebuie rezolvat este și cel al comparațiilor valorice, modul de exprimare cel mai real fiind cel în valută.

Structuri competitive în cercetare-dezvoltare

ÎN ORGANIZAREA institutelor de cercetare, inginerie tehnologică și proiectare se mai manifestă unele tendințe spre gigantism, deși s-a dovedit în timp că institutele sau centrele de cercetări axate pe o plajă mai redusă de produse obțin rezultate mai eficiente și sînt mai flexibile pentru calarea pe probleme de actualitate, bineînțeles dacă li se asigură și baza tehnico-materială necesară.

Practica internațională arată că progresele înregistrate în domeniile de vîrf de pildă, de industria japoneză se datoresc în mare măsură utilizării posibilităților existente în domeniul cercetării (finanțate de către firmele beneficiare) în institutele de învățămînt superior.

Folosirea în țara noastră a acestor posibilități este încă la început, dar ea dovedește de pe acum că este mai eficient și mai puțin costisitor să dotezi laboratoarele unităților de învățămînt — unde cercetarea este mai „acasă” prin potențialul uman de cadre didactice și studenți care-și pot afirma capacitatea, decît în institute mari, organizate pe structuri cu criterii de selecție mult mai limitate (inclusiv prin faptul că absol-

venții dotati pentru cercetare nu se repartizează în această muncă, ci trebuie să efectueze un stagiu de producție de 3 ani, adică exact în perioada necesară formării cercetătorului după pregătirea din școală.

Dintre succesele înregistrate în colaborarea dintre catedrele de învățământ și centrale, întreprinderi, institute de cercetare-proiectare amintim că: în cadrul Institutului politehnic Iași s-au organizat filiale ale institutelor de electrotehnică, chimie, mecanică fină și urmează să se organizeze filiala de electronică pentru bunuri de larg consum; în cadrul Institutului politehnic Timișoara s-au obținut rezultate foarte bune în cercetarea pentru mașini electrice, sudură și alte domenii; la Institutul politehnic București, catedra de silicați și compuși oxidici a realizat un cuptor pilot pentru fibre optice, tehnologie de vîrf care urmează să ofere suportul optim pentru transmisiunile în telecomunicații, înlocuind totodată cuprul în foarte multe utilizări.

Alegerea domeniului de cercetare, orientarea potențialului de cadre științifice și dotarea lor corespunzătoare, pentru obținerea în scurt timp a unor rezultate posibile de asimilat în producție, constituie o condiție esențială.

Din păcate, se constată că în multe institute orientarea către obiective depășite ca noutate, includerea în plan a unor teme cu termene de realizare mult peste limita admisibilă a duratei de viață a produsului (cînd în alte țări cercetarea este deja terminată), fac ca cercetarea să fie de la început handicapată, iar exportul preconizat — o iluzie.

Pentru evitarea unor asemenea situații se impune în prealabil cercetarea de piață a produsului și prognoza tehnologică, pentru a prefigura evoluția în perspectivă a duratei de viață a tehnologiei utilizate, cit și a produsului. Și vom exemplifica în continuare cele spuse, cu argumente dintr-un domeniu de graniță între electronică și optică

Optoelectronica — domeniu cu vastă piață potențială

SITUAȚIA oarecum privilegiată a industriei electronice în condițiile crizei mondiale se datorează pe de o parte înalței ei rentabilități, care atenuază efectul dependenței de materii prime, uneori scumpe și rare, iar pe de altă parte rolului major al electronicii în dezvoltarea tuturor ramurilor economice și, în general, a tuturor activităților umane.

Cererea mondială de produse electronice s-a majorat pe piața țărilor capitaliste dezvoltate, în perioada 1975—1980, într-un ritm mediu anual de 16%, volumul vânzărilor crescînd de la 75,7 miliarde dolari în anul 1975 la 163,8 miliarde dolari în 1980.

Caracteristica dominantă a dezvoltării electronicii pe plan industrial în ultimele decenii o constituie dezvoltarea tehnică alertă, impulsivă de rezultatele cercetării, care a permis apariția unor noi tehnologii și chiar domenii noi în tehnică ca: microelectronica, optoelectronica, noi domenii de utilizare a circuitelor integrate în electronica industrială și profesională, tehnica de calcul, comunicații etc. La rîndul său dezvoltarea microelectronicii a însemnat înregistrarea unor succese spectaculoase și în optoelectronica; perfecționarea dispozitivelor acestei tehnologii evoluează extrem de rapid (diode laser, fibre optice, modulatori optici etc.), apărînd cerințele ca în a doua jumătate a deceniului actual să se înregistreze pătrunderea sa pe un front larg de utilizări, pe piața mondială. Subliniem faptul că optoelectronica, ca tehnologie, se află pe curba de viață în perioada de lansare și are și în țara noastră premise de dezvoltare sub aspectul potențialului de cercetare capacităților de producție, de bușeele interne și externe.

Opțiunea de specializare și concentrare a eforturilor în cercetare-dezvoltare către un domeniu sau altul trebuie argumentată mai înții cu date privind evoluția conjuncturii internaționale.

În cazul laserelor și fibrelor optice avem de-a face cu o piață în formare, dezvoltate, în ritmuri foarte dinamice. Astfel, după prognoza revistei „Electronics”, pe piața S.U.A. cererea evoluează astfel:

	(mil. dolari)		
	1981	1984	1985
Cererea de laseri	158,8	233	270
Cererea de fibre optice	34,4	147,1	...

Dacă pentru laseri — care reprezintă o tehnologie mai veche (două decenii) — cererea prezintă o curbă mai puțin ac-

centuată, la fibre optice se prevede o creștere în 3 ani de 4,3 ori. Creșterile cele mai agresive sînt în domeniul calculatoarelor (de 5,3 ori), în energie și transmitere video (5,4 ori).

Pe plan mondial, industria producătoare de sisteme bazate pe fibre optice este reprezentată de țări cum sînt: Japonia 31%, S.U.A. 29%, Canada 22%, R.F.G. 5%, Franța 4%, Italia 3%, Anglia 2%, restul de 4% revenind U.R.S.S., Chinei, Cehoslovaciei, Iugoslaviei ș.a.

Problema esențială care se pune în acest domeniu este cea a competiției cu timpul. În țara noastră, după cum s-a arătat, au fost elaborate unele studii prin cercetare proprie, executîndu-se în regim de microproducție o serie de aparate și echipamente electronice cu laser și fibre optice, ceea ce a creat condiții pentru trecerea la producția industrială de serie.

La un interval foarte scurt de la construirea (în 1960) a primului dispozitiv laser pe plan mondial, în 1962 s-a realizat primul laser românesc, care avea ca mediu activ un amestec de heliu și neon. În 1967 s-au realizat la noi primii laseri de putere (100W) cu mediu activ de bioxid de carbon, precum și primul laser românesc cu argon ionizat. La numai un an, în 1968, s-au realizat la I.F.T.A.R. laseri de mare putere, cu mediu activ solid.

În domeniul laserilor, care reprezintă sursa pentru transmisia prin fibre optice, progresele realizate în cercetare și realizarea de laseri permit abordarea cu o serioasă bază a noilor tehnologii. De altfel, faptul că știința românească continuă să aibă un avans tehnologic în domeniul laserilor cu mediu activ lichid cu colorant cu vapori metalici, cu azot etc. permite dezvoltarea cercetărilor în direcția diversificării și a extinderii numărului de aplicații în cele mai diverse domenii.

Cercetările actuale în domeniul fibrelor optice utilizate în construcția cablurilor de telecomunicații sînt deja îndreptate spre generația a II-a de fibre, ce funcționează în „infraroșu îndepărtat” (1,3—1,6 pe metru), unde pierderile pot fi coborîte sub 0,2 dB/Km.

Dacă s-ar concentra efortul celor 8 institute care acționează în domeniul laserilor și fibrelor optice și prin lansarea produsului, în cel mult 18 luni România ar putea intra în rîndul țărilor cu producție semnificativă de fibre optice și laseri, care în actualul deceniu va cunoaște o creștere importantă a cererii.

În acest context trebuie să amintim cit este de actuală promovarea rezultatelor cercetărilor efectuate de Catedra de silicați a I.P.B. (colectivul condus de prof. dr. Petre Baltă), de colectivul prof. dr. Cr. Popescu pentru laseri, de la I.F.T.A.R. de colectivul Fellas condus de dr. ing. Vlad Doicaru de la Întreprinderea de calculatoare pentru valorificarea și utilizarea fibrelor optice de producție românească.

Oare ne permite timpul să proiectăm înții o fabrică nouă, să obținem — așa cum e uzual — în 20—30 de luni toate avizele, să construim noua capacitate în alte 20—30 de luni și să căm în funcțiune capacitatea de producție după anul 1985? Oare rigorile pieței ne vor ierta dacă vom pierde întrecerea cu timpul?

Pentru a se evita pierderea de timp, considerăm că apare ca oportună reprofilarea unei întreprinderi existente, apropiată ca profil (producătoare de sticlă) — cum ar fi „Electrofar”, sau a unei întreprinderi cu profil mixt, care să aibă cadre de sticlari, dar și electroniști, mecanici etc., necesari unei producții complexe, sau reprofilarea a două întreprinderi — pentru că o primă condiție care se pune este intrarea rapidă în funcțiune a noii tehnologii.

Pentru a ne înscrie în timp cu lansarea produselor pe piața externă, pentru care există cerere și în perspectivă, ar fi utilă și înființarea unei societăți mixte, ceea ce ar promova ritmul de înnoire a tehnologiilor și ar facilita lansarea pe piață.

Experiența de 6 ani din domeniul cercetării-proiectării sistemelor de teletransmisie pe fibră optică, existența unor cadre tinere, dar cu experiență, în cadrul mai multor colective din țară, impun o concentrare a forțelor științifice și de producție într-o întreprindere cu profil de cercetare și producție, care ar putea fi reprofilată așa cum s-a arătat mai sus, eventual sub conducerea C.I.E.T.A., care se preocupă de această problemă. (sub coordonarea acestei centrale a fost elaborat un studiu de prognoză și marketing pentru echipamentele cu laser și fibre optice care dovedește eficiența asimilării acestor produse).

Soluția reprofilării unei întreprinderi existente ar da posibilitatea ca încă în anul 1983 unitatea să intre în funcțiune, iar cooperarea cu una din marile firme specializate ar permite dotarea, într-un termen cit mai scurt, cu tehnică modernă, astfel încît să se poată beneficia de stadiul actual al raportului ofertă-cerere care este, la ora actuală, subunitar și mai permit cîtva timp prețuri avantajoase.

Ludovic LACHS

Mecanismul economico-financiar: funcționalitate-eficiență

Intensificarea utilizării pirghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale

STIMULAREA economisirii materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei determină perfecționarea modalităților de dimensionare a mărimii venitului net și de includere a acestuia în preț. Acest aspect se ridică nu numai în legătură cu stabilirea prețurilor pentru produsele noi, ci în general — în contextul îmbunătățirii formării prețurilor — ca o cerință a economisirii resurselor și a funcționării noului mecanism economico-financiar. Punctul de pornire al acestor perfecționări se regăsește în ansamblul preocupărilor determinate de necesitatea sporirii capacității unităților productive de a crea venit net, de a-și mări contribuția la creșterea acumulărilor de resurse ale societății noastre, al nivelului de trai al oamenilor muncii.

Conform metodologiei actuale, venitul net se determină în momentul formării prețurilor și se include în preț pe baza costurilor de producție antecalculat (legislația prevede, ca excepție, posibilitatea stabilirii venitului net și în funcție de cheltuielile de prelucrare). În această situație, masa venitulului net este proporțională cu costurile de producție, în care ponderea importantă o dețin cheltuielile materiale. Ca urmare, cu cât costurile de producție antecalculat vor fi mai mari, cu atât masa venitulului net va fi mai mare determinând, după părerea noastră, întreprinderile să-și creeze rezerve în costurile antecalculat, ceea ce nu stimulează în suficientă măsură valorificarea superioară a resurselor de materii prime și materiale.

În aceste condiții, producția netă, virtual cuprinsă în prețul de producție, conține o rezervă care nu va stimula în suficientă măsură întreprinderile în mobilizarea posibilităților de reducere a costurilor de fabricație, indicatorul diminuându-și într-o anumită măsură funcția sa stimulativă. În acest fel, consumul de muncă trecută se poate menține la un nivel ridicat, influențând negativ obiectivul privind creșterea producției nete pe seama reducerii costurilor de fabricație. „Valoarea — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — este rezultatul muncii sociale vii, nu al consumului muncii sociale trecute. Cine consumă din munca trecută are la un moment dat impresia că își asigură veniturii mai bune, dar în fond, subminează baza de dezvoltare a societății și, inevitabil, se va trezi într-o situație de neînviat“.

Din cele arătate rezultă că, între cîrțile realizării funcției principale a indicatorului producția netă (reducerea consumurilor materiale) și baza de includere a unei părți importante din valoarea producției nete în prețuri — venitul net — apare o neconcordanță. So-

luționarea ei în lumina cerințelor sporirii rolului pirghiilor valorice în economisirea muncii sociale impuse de generalizarea aplicării noului mecanism presupune, printre altele, rezolvarea problemei privind baza de includere a venitului net în prețuri. În cele ce urmează vom încerca să prezentăm câteva aspecte privind necesitatea îmbinării unor criterii care să permită determinarea unei baze de repartizare a venitului net în prețuri, care să mobilizeze în mai mare măsură unitățile economice în reducerea consumurilor materiale.

După opinia noastră, un prim criteriu demn de luat în analiză este acela al **cheltuielilor cu munca vie (retribuția)**, dar acesta nu poate fi și unicul, cel puțin datorită ponderii diferite a cheltuielilor cu forța de muncă în costul de producție al unităților economice și al tendinței posibile de supradimensionare a acestora în detrimentul înzestrării tehnice a producției și, implicit, al productivității muncii.

Criteriul complementar care se impune în această situație îl poate forma **gradul de dotare tehnică a muncii**. O primă expresie a acestuia ar constitui-o valoarea fondurilor fixe; luarea în considerare a valorii acestora nu satisface însă în mod obligatoriu cerințele utilizării depline a fondurilor fixe. Chiar la aceeași valoare a fondurilor fixe, în două unități economice cu același profil, masa venitulului net inclusă în prețurile de producție va fi aproximativ aceeași, indiferent de gradul de utilizare a fondurilor fixe. Pe de altă parte, determinarea valorii fondurilor fixe în scopul constituirii bazei de includere a venitului net în prețuri comportă și un alt neajuns legat de gradul diferit de uzură fizică și morală de la o unitate la alta, de la o ramură la alta.

O a doua expresie a gradului de dotare tehnică a muncii care poate fi luată în considerare o constituie amortizarea fondurilor fixe, care prezintă avantajul că înregistrînd o mișcare în același sens cu valoarea fondurilor fixe, reprezintă numai partea „convențională“ consumată a acestora, determinată prin norme stabilite în concordanță cu specificul procesului de fabricație, al uzurii fizice și morale.

Complementaritatea celor două criterii amintite conduce la ideea stabilirii ca bază de determinare și includere a venitului net în prețuri a **cheltuielilor cu retribuția plus amortizarea fondurilor fixe**. În acest mod, tendința de supradimensionare a cheltuielilor cu forța de muncă în detrimentul dotării tehnice și înclinatia spre supradotare cu fonduri fixe se vor anihila reciproc, conferind astfel bazei de repartizare un nivel relativ constant pe fondul dinamicii specifice a ponderii fiecărei componente din structura sa.

Baza propusă de determinare și includere a venitului net în prețuri va

situa întreprinderile într-un cadru mai echitabil delimitat de factorii care creează sau contribuie la crearea valorii. Totodată, adoptarea acestei baze va duce, după opinia noastră, la menținerea permanentă a interesului producătorilor în direcția găsirii unor noi soluții de economisire a resurselor materiale, conferind indicatorului valoarea producției nete mai multă „personalitate“.

Această nouă bază de includere a venitului net în prețuri trebuie să asigure atât reflectarea cheltuielilor de producție socialmente necesare la nivelul producției industriale în ansamblul și în cadrul fiecărei ramuri, cât și stimularea economisirii resurselor materiale. În același timp, criteriile propuse trebuie să faciliteze aplicarea consecventă a elementelor adoptate în determinarea valorii producției marfă la nivelul întreprinderilor din cadrul fiecărei ramuri și să conducă la stabilirea prețurilor concrete pe produse în funcție de criteriile luate în considerare la nivelul producției industriale în ansamblu. Cu alte cuvinte, baza ce va fi adoptată în vederea includerii venitului net în prețuri trebuie să fie aceeași pe toate treptele organizatorice ale producției industriale.

În condițiile adoptării unor asemenea criterii de includere a venitului net în prețuri, rata venitulului net ar urma să se determine la nivelul industriei, ramurii și produsului prin relația:

$$R = \frac{V_n}{F + A} \cdot 100$$

în care: R = rata venitulului net; V_n = venitul net la un anumit nivel organizatoric; F = fondul de retribuție a muncii; A = fondul de amortizare.

În baza propusă de determinare și repartizare a venitului net urmează să nu se mai ia în considerare cheltuielile cu materiile prime, materialele, combustibilul și energia, ele fiind cuprinse în costul complet de fabricație, pornindu-se de la considerentul că, în conformitate cu metodologia actuală, unitățile productive nu sînt suficient stimulate în reducerea acestor cheltuieli și implicit a costurilor ca bază de formare și repartizare a venitului net în prețuri.

Aplicarea criteriilor amintite în practica economică presupune, printre altele, efectuarea unor analize critice, exigente, încă din faza de proiectare și de avizare a prețurilor, a nivelului costurilor antecalculat. Paralel cu aceasta este necesară și perfecționarea normativelor de eficiență a utilizării factorilor procesului de producție, științific fundamentate pe ramuri, subramuri și chiar grupe de produse.

Ioan PREDOI
Marin POPESCU

Institutul de finanțe, circulație monetară și prețuri

Prima parte a articolului a apărut în numărul trecut al revistei noastre

Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profil teritorial

NE-AM propus, în această parte a studiului*), să analizăm câteva aspecte privind omogenizarea dezvoltării județelor pornind de la împărțirea teritorial-administrativă care a fost în vigoare pînă în anul 1980.

Tendințe ale dezvoltării teritoriale

GRUPAREA județelor țării după mărimea indicilor sintetici corespunzători celor patru categorii de indicatori evidențiază o serie de aspecte caracteristice privind omogenizarea dezvoltării în profil teritorial. Astfel, în raport cu gruparea județelor după valoarea indicelui sintetic al **resurselor materiale** (tabelul nr. 1), se remarcă faptul că

Tabelul nr. 1

Distribuția județelor după indicele sintetic al resurselor materiale și după indicele sintetic al resurselor umane

Grupa sintetică	Indicele sintetic (%)	Numărul județelor după indicele sintetic			
		Resurse materiale		Resurse umane	
		1970	1979	1970	1979
A	1	2	3	4	5
1	sub 70	2	—	2	—
2	70 — 85	10	7	11	10
3	85 — 100	13	14	14	17
4	100 — 125	10	15	10	10
5	peste 125	4	4	3	3

numărul celor care se situau sub nivelul mediu pe țară al resurselor materiale s-a redus de la 26 în 1970 la 21 în 1979, în condițiile în care, pe de o parte, media pe țară a acestui indice sintetic a crescut cu 61,4%, iar, pe de altă parte, în toate județele s-au înregistrat creșteri ale valorilor absolute pentru fiecare resursă în parte — mai puțin densitatea drumurilor în teritoriu, care prezintă, conform datelor, modificări în ambele sensuri. Efectivul și componența grupelor se modifică prin promovarea unor județe din grupele în care se încadrau în anul 1970 în grupe superioare, astfel încît numărul jude-

țelor care se situau în jurul mediei (grupele 3 și 4) a crescut de la 23 la 29. De asemenea, județele Bistrița Năsăud, Botoșani, Sălaj se situau în 1970 la extremitatea inferioară a distribuției, în grupa 1, situație în care nu se mai află nici un județ în anul 1979. Județele Dimbovița, Neamț, Satu Mare promovează din grupa 2 în 3, județul Tulcea din 2 în 4, iar județul Gorj din 3 în 5. Suportul economic al acestor salturi îl constituie alocarea unui însemnat volum de investiții acestor județe în perioada menționată, ceea ce s-a reflectat în special prin creșteri sensibile ale înzestrării tehnice a muncii (indeosebi în industrie) și ale bazei materiale a comerțului cu amănuntul.

Intensificarea efortului investițional s-a grefat pe fondul unor structuri economice diferite, caracteristice fiecărui județ și a cuprins atît județe mai puțin industrializate, cu valori ale indicilor profilării**) sub 0,35 (Bistrița Năsăud, Botoșani, Vaslui ș.a.), cît și județe cu profil industrial (Neamț, Dimbovița). Caracteristic pentru aceste județe este faptul că în 1979 ele înregistrau valori superioare celor din 1970 pentru indicele sintetic al resurselor materiale, ceea ce indică apropierea lor de nivelul mediu. Creșterile cele mai mari le înregistrau județele cel mai puțin dezvoltate — Bistrița Năsăud de la 66,1 la 82,8; Botoșani de la 63,5 la 71,3; Sălaj de la 68,8 la 84,5. În aceeași perioadă, județele dezvoltate cunosc scăderi ale indicelui de pînă la 10%. Aceasta nu înseamnă nicidecum că potențialul tehnico-productiv al județelor dezvoltate ar fi fost mai redus în 1979 comparativ cu 1970; dimpotrivă, el înregistrează creșteri absolute importante, care se traduc în valori mai scăzute ale indicelui sintetic, datorită schimbării structurii pe județe a resurselor, în sensul creșterii ponderii județelor care au cunoscut ritmuri superioare de sporire a resurselor lor materiale față de media pe țară. Evoluția diferită a indicelui sintetic al resurselor materiale în funcție de nivelul dezvoltării județelor, ca și diferențierea, după același criteriu, a ritmurilor de creștere economică, corespunde cerințelor omogenizării în paralel cu dezvoltarea susținută a tuturor județelor. Această evoluție diferențiată se reflectă și în faptul că reducerea decalajelor relative dintre nivelurile maxim și minim ale indicelui sintetic se caracteriza prin apropierea mai rapidă a minimei de medie decît a maximei, astfel încît primul decalaj scade, în timp ce al doilea înregistrează o ușoară creștere.

În concluzie, sub aspectul resurselor materiale ale dezvoltării, se constată că procesul creșterii absolute a acestora are loc în contextul unei pronunțate tendințe de omogenizare în profil teritorial.

Cea de-a doua categorie de **resurse** — cele **umane** — spre deosebire de resursele materiale, se caracterizează, datorită naturii lor speciale, printr-o dinamică cantitativă relativ lentă. Nivelul resurselor umane, reflectat de indicele sintetic, a crescut în special pe seama sporirii numărului personalului muncitor la 1 000 de locuitori, mai ales în județele din grupele 1—4.

Datele din tabelul nr. 1 (col. 4 și 5) arată că numărul județelor situate sub și peste medie este același în cei doi ani comparați, în condițiile în care s-au înregistrat creșteri absolute la toți indicatorii, în toate județele. Excepție făceau județele Botoșani, Sălaj și Teleorman, care prezentau o ușoară scădere a efectivului populației (deci a densității în teritoriu); această scădere este, credem, determinată în mai mare măsură de fenomenul deplasării forței de muncă din aceste județe decît de scăderea sporului natural al populației — scădere ce se înregistrează ca un fenomen general în 1979 față de 1970. În compensație, în aceste trei județe, ca și în cele din grupele 2 și 3, dinamica celorlalți indicatori ai resurselor umane depășește dinamica medie pe țară, ceea ce se reflectă în modificări ale structurilor în favoarea acestor județe și în indici mai mari în 1979 comparativ cu 1970. Astfel se explică scăderea efectivului grupelor 1 și 2 în favoarea grupei 3, prin promovarea județelor Caraș Severin, Olt și Vâlcea, ca și depășirea de către județele Botoșani și Ialomița a pragului critic de 70%. Numărul județelor cuprinse în grupele cele mai apropiate de medie a crescut de la 24 la 27. Ca și în cazul resurselor materiale, județele situate deasupra mediei au înregistrat de cele mai multe ori valori mai scăzute ale indicilor în 1979 comparativ cu 1970, ceea ce se explică prin dinamica mai lentă a resurselor umane, care sînt bine reprezentate în aceste județe; dezvoltarea în continuare a acestora trebuie să fie preponderent intensivă, în sensul ridicării gradului de calificare, al modificărilor structurale în favoarea ramurilor purtătoare de progres tehnic etc., aspecte care se reflectă însă mai puțin prin intermediul indicatorilor luați în calcul.

*) Vezi „Revista economică” nr. 8 din 26 februarie 1982, pag. 11—12.

**) Indicele profilării a fost calculat ca raport între ponderea județului în producția globală industrială a țării și ponderea în producția globală agricolă.

Calitatea rezultatelor — element esențial în procesul de omogenizare

TRECÎND la o altă categorie de resurse ale dezvoltării — rezultatele economice obținute în producție — analiza indicilor sintetici ai județelor, ca și cea a valorilor absolute ale indicatorilor relevă existența celor mai accentuate decalaje, comparativ cu celelalte resurse. În același timp se înregistrează și cele mai alerte dinamici, atât în privința creșterii mediei pe țară, cât și a reducerii decalajelor.

Repartiția județelor după valorile indicelui sintetic al rezultatelor obținute în producție (tabelul nr. 2) reflectă o

Tabelul nr. 2

Distribuția județelor după indicele sintetic al rezultatelor economice obținute în producție

Grupa	Indicele sintetic (%)	Numărul de județe	
		1970	1979
A	1	2	3
1	sub 70	5	5
2	70 — 85	11	5
3	85 — 100	10	15
4	100—125	8	9
5	peste 125	6	6

situație aproape neschimbată ca număr de județe aflate sub media pe țară în 1979 față de 1970. Aceasta ascunde însă un tablou economic deosebit de complex, caracterizat prin frecvența mare a schimbărilor în componența grupelor, comparativ cu celelalte categorii de resurse analizate. Cele mai multe transformări au avut loc în grupele aflate sub nivelul mediu pe țară. Astfel, din grupa județelor cu nivelul cel mai scăzut se remarcă ascensiunea județului Dimbovița, care, în anul 1979, cu o valoare a indicelui sintetic de 86,7, se plasează în grupa 3. În această grupă mai promovează și o serie de județe din grupa 2 — Covasna, Mehedinți, Suceava, Teleorman și Vrancea — în timp ce județul Tulcea cunoaște o evoluție inversă, în sensul trecerii din grupa 2, în care se găsea în 1970, în grupa 1 în 1979. Cu excepția indicatorului „valoarea producției globale industriale la 1 000 lei fonduri fixe”, acest județ înregistrează o dinamică ascendentă a mărimilor absolute ale indicatorilor luați în calcul. Se poate afirma că evoluția indicelui sintetic al rezultatelor economice pentru județul Tulcea este determinată de nivelul necorespunzător al eficienței folosirii resurselor materiale; această afirmație este atestată de corelarea evoluției indicelui sintetic al resurselor materiale — Tulcea trece din grupa 2 (în care se afla în 1970), în grupa 4 în 1979 — cu evoluția indicelui sintetic al rezultatelor economice. Pe ansamblu, însă, numărul județelor care promovau în grupe superioare este mai mare (12) decât cel al județelor care au trecut într-o grupă inferioară (5); trei dintre județele aflate în a doua

situație (Brăila, Hunedoara, Iași) aparținând grupelor superioare (4 și 5), scăderea indicelui lor sintetic nu apare ca nefirească, în contextul procesului de omogenizare, iar pentru al patrulea județ, Ialomița, scăderea se explică pe seama rezultatelor obținute în agricultură, care, în raport cu media pe țară, au fost superioare în 1970 față de 1979.

Progresele înregistrate pe linia omogenizării sint evidențiate de evoluția numărului județelor din grupele 3 și 4, care a crescut de la 18 în 1980 la 24 în 1979. Procesul de omogenizare, sub aspectul rezultatelor economice obținute, se caracterizează prin existența unor decalaje relative mai însemnate între nivelurile maxim și mediu ale indicelui sintetic (69,9% în 1970 și 58,1% în 1979, fără municipiul București) decât între nivelurile minim și mediu (44,7% și 42,7%, fără municipiul București), primul decalaj avînd tendința de a se reduce mai rapid decât cel de-al doilea.

Din analiza evoluției indicatorilor care s-au avut în vedere pentru caracterizarea rezultatelor economice, se observă că în majoritatea județelor care se situează și în 1979 în grupele 1, 2 și 3 după valorile indicilor sintetici s-au înregistrat la indicatorii care exprimă latura calitativă a activității niveluri inferioare celor înregistrate de județele dezvoltate. Accentuarea procesului de omogenizare impune, ca urmare, înțelegerea în aceste județe, intensificarea preocupărilor pentru folosirea mai bună a resurselor materiale, financiare și umane, proces care să asigure creșterea rolului factorilor intensivi și implicit reducerea mai rapidă a decalajelor absolute față de județele dezvoltate.

Nivelul de dezvoltare economico-socială a fiecărui județ este condiționat și în același timp reflectat și de nivelul de trai al populației.

Evoluția indicelui sintetic al nivelului de trai ca valoare medie pe țară prezintă, comparativ cu celelalte categorii de indicatori examinate, o dinamică mai accelerată, paralel cu existența unor decalaje mai puțin adînci decât în cazul acestora. Repartiția județelor în funcție de valorile indicelui sintetic (tabelul nr. 3) este deosebit de sugestivă pentru evoluția procesului de omogenizare

Tabelul nr. 3

Distribuția județelor după indicele sintetic al nivelului de trai

Grupa	Indicele sintetic (%)	Numărul de județe	
		1970	1979
A	1	2	3
1	sub 70	7	1
2	70 — 85	11	12
3	85 — 100	9	18
4	100—125	10	8
5	peste 125	3	1

Dacă în 1970 seria este vădit asimetrică valoarea modală a indicelui fiind 80%, în 1979 se constată o concentrare a județelor pe intervalul central, valoarea modală fiind de 90,6%. Examinînd modificările care au avut loc în numărul județelor situate peste media pe țară, se remarcă scăderea acestora de la 13 la 9.

fapt ce pare să contrazică cele afirmate mai sus. Această scădere nu numai că nu contravine procesului de ridicare — absolută și relativă — a nivelului de trai al oamenilor muncii din toate județele, dar corespunde și cerințelor omogenizării dezvoltării în profil teritorial sub acest aspect ; media pe țară a înregistrat dinamica accelerată pe seama creșterii substanțiale a indicatorilor nivelului de trai în județele aflate sub medie în 1970. Numărul județelor din grupa 3 s-a dublat în 1979 față de 1970, în timp ce județul Ilfov era singurul cu un indice sintetic sub 70%, mai mic chiar decât valoarea minimă din anul de bază. Explicația acestei situații aparent contradictorii rezidă în faptul că o parte apreciabilă a locuitorilor județului beneficiu de servicii și condițiile oferite de municipiul București. Alte județe — Olt, Sălaj, Teleorman, Botoșani — promovau în grupa 2, în timp ce județele Alba, Dimbovița, Neamț păraseau această grupă intrînd în grupa 3. De asemenea, se remarcă trecerea județelor Covasna și Mureș în grupa 4. Evoluția unor județe dezvoltate — Bacău, Brașov, Galați, Constanța, Iași și Prahova — în sensul trecerii lor din grupa 5 în 4 sau din 4 în 3 se explică prin scăderea nivelului relativ al indicilor față de medie, în condițiile în care crește nivelul relativ al celorlalte județe. Trebuie menționat faptul că toate județele, indiferent de grupa din care fac parte, au înregistrat creșteri absolute la toți indicatorii.

Omogenizarea dezvoltării economico-sociale în profil teritorial constituie o problemă de atragere, alocare și folosire optimă a resurselor. În același timp, atingerea unui nivel de dezvoltare ridicat este condiționată de existența unui profil economic complex și eficient, a unei structuri economice care să asigure valorificarea întregului potențial productiv al fiecărui județ, în sensul obținerii de rezultate superioare în producție. În această privință decalajele erau în 1970 sensibil mai mari decât cele care caracterizau repartizarea pe județe a resurselor materiale și umane. Corespunzător acestei situații, dinamica omogenizării sub aspectul rezultatelor economice obținute de județe a devansat dinamica omogenizării sub aspectul repartizării în teritoriu a resurselor, așa cum reiese din compararea nivelurilor medii pe țară ale indicatorilor respectivi pentru cei doi ani. Faptul că în acest context favorabil decalajele cele mai însemnate se mențineau și în 1979 tot în domeniul rezultatelor obținute în producție relevă, ca o concluzie de ansamblu, că eforturile pentru reducerea și eliminarea decalajelor între nivelurile de dezvoltare economico-socială a județelor trebuie îndreptate prioritar în direcția creșterii substanțiale a factorilor calitativi, că dezvoltarea în continuare pe cale extensivă este necesară fie însoțită de creșteri mai însemnate ale eficienței și productivității muncii.

Paul WAGNER
Tatiana ADLER

8 martie —

Ziua internațională

a femeii

Amplă participare a femeilor la activitatea economico-socială

O RETROSPECTIVĂ a drumului străbătut de femeile României socialiste se identifică cu însuși progresul marcat de societatea noastră în cele aproape patru decenii de cînd poporul, sub conducerea glorioasă a P.C.R., și-a cucerit dreptul de a fi stăpîn al propriului său destin, constructor liber și independent al viitorului socialist și comunist al națiunii române.

Odată mai mult, realitățile confirmă, cu puterea faptelor de istorie, că premisa esențială a înfăptuirii unui nou statut al femeii în societate și familie implică în mod necesar revoluționarea întregului sistem social, edificarea unei orînduiri sociale și politice ale cărei normă și lege de căpătîi să fie împlinirea liberă și plenară a personalității umane a tuturor membrilor societății. În spiritul înaltei tinute teoretice și metodologice ce definește întreaga sa viziune materialist-dialectică și istorică, secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia că „Experiența dezvoltării istorice a României demonstrează că premisa fundamentală a libertății și egalității depline a femeii, a afirmării ei neîngrădite în toate compartimentele vieții sociale, a participării ei conștiente la făurirea noului destin al poporului o constituie lichidarea relațiilor bazate pe exploatare și asuprire socială și națională, instaurarea unor noi raporturi echitabile între toți membrii societății, dezvoltarea unei largi democrații, care să permită antrenarea întregului popor la conducerea societății”.

Desigur, afirmarea unui statut social-politic calitativ superior al femeii, atît în societate cît și în viața de familie, care să concorde pe deplin cu valorile și principiile socialismului, comportă un caracter extrem de complex, reprezintă o operă de mare anvergură istorică. Tocmai ca urmare a orientărilor promovate de partid și statul nostru, la inițiativa și cu decisiva contribuție a tovarășului Nicolae Ceaușescu, procesele de integrare socio-profesională și politică a femeii în viața societății aveau să se situeze la cote fără precedent, permițînd în acest mod o valorificare superioară a potențialului material și spiritual de care dispunem în vederea propulsării progresului multilateral al țării.

În expresia adesea aridă, dar precisă a cifrelor și datelor statistice, identificăm realitățile sociale care definesc statutul de azi al femeii și care ne dau temelii judecăților cu valoare prospectivă. Căci, în concordanță cu ritmurile accelerate ale dezvoltării și modernizării complexului economiei noastre naționale ponderea integrării femeilor în activitatea productivă se apropie de structura populației țării. În prezent, femeile reprezintă aproape 40% în totalul celor ce muncesc în industrie, sector de bază al economiei, iar în unele ramuri industriale, cum este de pildă, industria ușoară, circa 80%. Alături de sectoarele tradiționale a sporit an de an numărul femeilor care lucrează în ramuri industriale moderne, cum sînt chimia, electronica, electrotehnica, construcția de mașini și altele. Este demn de evidențiat aportul deosebit al femeilor în producția agricolă, ramură în care ele reprezintă peste jumătate din populația activă, contribuind prin hărnicia, elanul și pricepera lor la înflorirea satelor, a agriculturii noastre socialiste. Ponderi însemnate dețin femeile și în alte ramuri, așa cum sînt circulația mărfurilor, sfera serviciilor, învățămîntul și ocrotirea sănătății, știință, inginerie tehnologică etc.

Tabloul realităților actuale ale României socialiste consacră participarea activă și competentă a femeii în consiliile oamenilor muncii, la conducerea instituțiilor de stat — centrale și locale, a organizațiilor de masă și obștești, în vastul sistem al forumurilor democrației noastre socialiste. Este evident că o asemenea dinamică ascendentă a integrării femeilor în toate sferele vieții sociale, nu poate fi despărțită de ansamblul factorilor instructiv-formativi, de politica statului în sfera învățămîntului de toate gradele, de vastă activitate privind orientarea, pregătirea și calificarea forței de muncă, potrivit nu numai principiilor cunoscute ale eficienței, ale

randamentului economic ci și ale acelor care dau expresie deplinei echități, asigurării șanselor egale de formare profesională și de ocupare adecvată a personalului muncitor. Acum, ca și în alte rînduri, se cuvine evidențiat locul problematicii muncii, a calității activităților complexe ce se desfășoară în societatea noastră în vederea integrării superioare socio-profesionale a femeii și respectiv recunoașterea în fapt a valcii muncii depuse de aceasta. Căci, dincolo de evidenta importanță economică, munca constituie sub toate ipostazele sale tărîmul prioritar în care se formează și se dezvoltă personalitatea umană a femeii, universul în care se învață și se exercită atributele distinctive ale ființei sale de subiect creator de istorie.

În acest context se situează și marele capitol al politicii de stat, destinat ocrotirii mamei și copilului, protecției muncii femeii-mame, grijii deosebite pe care o acordă orînduirea noastră asigurării celor mai bune condiții pentru creșterea și educarea tinerei generații a patriei. An de an a sporit capacitatea de cuprindere a instituțiilor de ocrotire a mamei și copilului, a crescut numărul locurilor în creșe și grădinițe, rețeaua de servicii publice s-a diversificat preluînd astfel o parte din treburile casnice. Subliniem faptul că în ciuda unor limite obiective, a unor dificultăți care țin de nivelul tehnico-economic actual al țării noastre — angajată în efortul de depășire a stadiului de țară în curs de dezvoltare — ponderea pe care o dețin cheltuielile alocate activităților sociale și în speță acelea care privesc condițiile de viață și de muncă ale femeii-mame, ale familiilor, este considerabilă. Saltul calitativ pe care socialismul este chemat să-l realizeze în planul condițiilor sociale a femeii, nu poate fi conceput decît în accepțiunea globală, integratoare, a tuturor proceselor economice sociale, politice și ideologice, educative, cultural-științifice, morale, toate considerate într-o perspectivă istorică și dialectică a întrepătrunderii și intercondiționării lor.

Din această perspectivă anul 1973 rămîne în filele istoriei socialismului din țara noastră drept anul unei adevărate revoluționări a întregii problematici referitoare la rolul femeii în societatea românească contemporană, formîndu-se atunci clar, fără echivoc, principiile și regulile unei promovări efective și echitabile a femeii, potrivit contribuției și meritelor reale pe care ea le are în dezvoltarea producției materiale și spirituale a țării. Promovarea astfel concepută venea să recunoască dreptul firesc de a deține funcții de răspundere, potrivit capacităților de creație socială, nivelului de pregătire profesională, politico-ideologică și cultural-științifică, condiții de altfel valabile pentru întreg sistemul nostru socialist al competiției și promovării valorilor autentice.

Considerente deci de fond aveau să stea la baza măsurilor adoptate de conducerea partidului în anii care au urmat plenarei Comitetului Central în vara anului 1973. În șirul acestor considerente se inscrie necesitatea stringentă a depășirii stărilor de lucruri necorespunzătoare, a decalajelor nejustificate dintre progresele marcate de integrarea femeii în producția socială și nivelul sollicitării ei în buna organizare și conducere a treburilor obștești. Progresul politic al societății noastre este indisolubil legat de natura și anvergura participării tuturor oamenilor muncii fără nici o deosebire de naționalitate, sex, la conducerea vieții sociale. Așa după cum demonstrează practica întregii vieți democratice din țara noastră, procesele de participare la luarea și înfăptuirea deciziilor au un rol imens în stimularea și valorificarea forței de creație și inovație socială, a capacității de gîndire și acțiune a tuturor membrilor societății, contribuind pe această cale la întărirea și dezvoltarea coeziunii social-politice a națiunii.

Este cunoscut că autentica responsabilitate socială nu se declamă ci se asumă, în mod conștient, iată de ce schimbările intervenite în componența forumurilor democrației noastre socialiste, care au permis astfel investirea unui important număr de femei cu înalte funcții de conducere de partid și de stat, — conducerea unor ministere, a unor centrale și întreprinderi economice, a diferitelor instituții culturale, de învățămînt și sănătate — trebuiesc apreciate ca modalități adecvate de finalizare în practica social-politică a atributelor statutului femeii în societatea noastră. Acesta este și înțelesul profund pe care îl cuprinde ferma indicație a conducătorului partidului și statului nostru, potrivit căreia trebuie „să asigurăm în toate domeniile folosirea deplină și eficientă a uriașei forțe de muncă și creație pe care o reprezintă femeile, a spiritului lor gospodăresc de ordine și disciplină, a abnegației și devotamentului lor în slujba patriei, a poporului, a socialismului”.

Grație neobositei activități desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovarea femeii în funcții de conducere potrivit capacității și competenței ei a cunoscut progrese remarcabile. În prezent, femeile dețin 28% din efectivul membrilor P.C.R., 23% din totalul deputaților în Marșa Adunare Națională, 35% din totalul deputaților în consiliile populare. După cum este bine cunoscut, în ultimul deceniu, pentru prima oară în anii socialismului, un număr însemnat de femei au fost alese în forurile superioare de conducere ale partidului nostru: 5 membre și 4 membre suplente ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., 49 membre și 51 membre suplente ale C.C. al P.C.R., 11 membre ale Comisiei Centrale de Revizii.

În acest context al înfățișării criteriilor profund principiale situate la baza recunoașterii și promovării valorilor feminine în conducerea societății, se cuvine a fi evidențiat strălucitul exemplu de devotament revoluționar și competență politică a tovarășei Elena Ceaușescu, militantă de frunte a mișcării muncitorești din România, eminent om de știință, înflăcărată luptătoare pentru

conf. dr Stana BUZATU

(Continuare în pag. 25)

ORGANIZAREA face parte din activitățile de concepție; ea trebuie considerată, concepută și realizată ca atare. Două soluții ar putea concentra sinergic, eficient, potențialul și preocupările: la nivelul întreprinderilor — **atelieri de proiectare organizatorică și normare**, la nivel teritorial — **cabinete de organizare și informatică**, având alcătuire pluridisciplinară și atribuții sporite.

Organizarea organizării

ÎN CONDIȚIILE deosebitelor exigențe calitative ale perioadei actuale, **organizarea superioară a conducerii, producției și muncii** își accentuează considerabil rolul de **componentă indispensabilă a procesului dezvoltării economice intensive**, rolul de **factor dinamic al mobilizării resurselor latente ale întreprinderii și transformării lor în resurse active utilizate cu înaltă eficiență**. Noile coordonate și dimensiuni ce se impun activității organizatorilor solicită, ca o premisă a schimbărilor necesare în calitatea obiectivelor propuse și a rezultatelor obținute, **redefinirea acestei activități și perfecționarea cadrului în care ea se desfășoară**; bineînțeles, paralel cu **ridicarea continuă a nivelului de pregătire și specializare al organizatorilor**.

Consider că perfecționarea acestui cadru trebuie făcută ținând cont de delimitarea, în cadrul întreprinderilor, a următoarelor 4 domenii, componente principale ale procesului de organizare:

- I — organizarea sistemului structural și de conducere;
- II — organizarea și raționalizarea sistemului informațional de gestiune și introducerea mijloacelor de prelucrare automată a datelor;
- III — organizarea producției, a locurilor de muncă și măsurarea muncii;
- IV — corelarea indicatorilor economici și organizatorici.

Problema a fost abordată, pe plan de principiu și cu evidențierea a numeroase implicații practice, într-o serie de articole publicate în „Revista economică”, în intervenții ale participanților la consfătuiri de lucru, schimburi de experiență și manifestări științifice în acest domeniu. În mod frecvent, diferitele poziții adoptate și soluții avansate converg cel puțin asupra următoarelor idei:

— împărțirea în organizarea conducerii, organizarea producției și organizarea muncii nu mai corespunde procesului real de organizare științifică a activității întreprinderilor, deoarece nu se poate face o separare strictă a domeniilor lor de intervenție;

— activitatea de coordonare, întreținere și dirijare a sistemului informațional-decisional al conducerii colective, de control al realizării sarcinilor și de urmărire a aplicării unor măsuri organizatorice curente este o componentă intrinsecă a procesului de conducere (corespunzătoare domeniului I de atribuții);

— activitatea de raționalizare a sistemului informațional și cea de informatică reprezintă o componentă distinctă a domeniului organizării;

— corelarea indicatorilor economici cu cei organizatorici — „cuantificarea organizării” — ar evidenția contribuția efectivă a acesteia la progresul economic, valoarea acestei componente a funcției de organizare fiind rezultanta materializării în practică a valorilor celorlalte 3 componente.

Se poate afirma că o redefinire a organizării care ar ține seama de aceste elemente ar corespunde mai bine stadiului atins în prezent de teoria și practica organizării științifice a unităților economice. Totodată, ea ar trebui să abordeze sfera atribuțiilor compartimentelor de organizare și sub următoarele aspecte:

— atribuțiile întreprinderii privind protecția, securitatea și igiena muncii — incluse, conform Legii nr. 5/1978 (repu-

blicată), art. 12, punctele k și l, în domeniul producției și nu în cel al organizării — să fie trecute la compartimentul pregătirea, programarea și urmărirea producției, iar în întreprinderile mai mari, la un compartiment distinct în subordinea directorului tehnic;

— să fie reglementate mai riguros și mai precis competențele și responsabilitățile ce revin organizatorilor, în interiorul unității economice și în relațiile acesteia cu exteriorul.

Apreciez că trebuie să existe o **legătură foarte strânsă între componentele procesului organizațional și sistemul de relații în probleme de organizare** la nivel micro- și macroeconomic. Dintre căile pe care s-ar putea realiza această legătură exemplific:

1 Lărgirea competențelor actualelor cabinete teritoriale de organizare, care să se transforme, din organisme cu caracter predominant obștesc, în unități cu autogestiune, desfășurând o activitate permanentă de **consultanță, diagnostic, coordonare și control în probleme de organizare și informatică**. Aici ar trebui concentrați — valorificându-se superior capacitatea lor — specialiști în inginerie industrială, studiul metodelor și măsurarea muncii, raționalizarea sistemului informațional și de evidență, prelucrarea automată a datelor, ergonomie industrială, studiul pieței, analiza valorii ș.a. (numeroși astfel de specialiști lucrează în prezent în compartimentele de organizare și informatică din întreprinderi, în unitățile teritoriale de informatică sau în alte domenii de activitate, adesea cunoștințele lor fiind solicitate doar sporadic și pe plan limitat).

În prezent, conlucrarea dintre unitățile economice industriale și cabinetele este mai mult întâmplătoare și adeseori anevoioasă; un număr însemnat de întreprinderi nu apelează la serviciile cabinetelor, iar ca urmare numărul de studii elaborate pe bază de contract s-a diminuat (și nu pentru că problemele ar fi fost deja rezolvate în

întregime, la un nivel optim și pentru o perioadă îndelungată).

Activitatea în comun a specialiștilor în domeniul organizării la nivelul unui municipiu sau județ ar permite: formarea unor echipe interdisciplinare pentru studii ce implică o abordare multicriterială; lărgirea schimbului de informații și idei; testarea unor soluții în unități diferite ca profil și ca mărime; creșterea obiectivității în apărarea diferitelor situații; stabilirea unui diagnostic autorizat ș.a.

2 Întrucât activitatea de informatică este o componentă principală a procesului organizațional, consider că **funcționarea centrului (oficiului) teritorial de calcul și a centrelor (oficiilor) de calcul din întreprinderi în subordinea cabinetului teritorial de organizare, respectiv a compartimentelor de organizare** ar asigura un cadru mai favorabil implementării rapide în practică a aplicațiilor abordate;

3 Investirea cabinetului teritorial de organizare și informatică (în formula propusă) cu **atribuții privind avizarea și controlul aplicării unor documentații referitoare la organizarea ansamblului activității întreprinderilor** (de exemplu: organigrama de structură, fișa postului pentru unele activități, calculul de gradare ș. a.) sub aspectul respectării prevederilor normative valabile pentru toate ramurile economice. Specialiștii în organizare, mai ales dacă sînt din afara întreprinderii, observă mai repede legăturile cu caracter general și chiar particular în sistemul de organizare și conducere și, utilizând instrumentarul specific, pot stabili în mod imparțial, obiectiv și mai competent orientarea măsurilor organizatorice reparatorii în vederea îmbunătățirii funcționării acestui sistem.

4 Constituirea, în cadrul fiecărei întreprinderi, a unui **atelier de proiectare organizatorică, măsurarea muncii și cuantificarea productivității** (în locul actualului compartiment de organizarea producției, muncii — protecția muncii), cu dublă subordonare — față de directorul întreprinderii și cabinetul teritorial de organizare și informatică. Consider că deoarece **activitatea de organizare are un caracter de concepție** (atribuțiile respective ale întreprinderii fiind clasificate, prin lege, în domeniul cercetării și dezvoltării), compartimentele respective ar trebui considerate ca atare, iar personalul muncitor aferent să facă parte din personalul tehnic productiv.

Eficiența muncii de organizare ar crește prin **concentrarea, la atelierul de proiectare organizatorică, a întregii activități de normare** (în prezent dispersată la nivelul a 3 compartimente:

TRIBUNA SPECIALISTULUI

Calculul ritmicității producției

RITMICITATEA PRODUCȚIEI reflectă respectarea proporționalității în timp, evidențiind modul cum a fost organizată producția în fiecare întreprindere, sector, secție, atelier în perioada de timp stabilită. Pentru a urmări realizarea ei, este necesar să se folosească un indicator economic care să-i exprime cât mai just esența, să caracterizeze exact nivelul și dinamica sa.

În practică, ritmicitatea producției la nivelul întreprinderilor se apreciază după ponderea producției decadale în producția lunară, teoretic primelor două decade revenindu-le câte 33 la sută, iar celei de-a III-a — 34 la sută. Întrucât însă numărul de zile lucrătoare poate fi diferit de la o decadă la alta, nivelul planificat al ritmicității trebuie să fie corectat cu acest număr. Deci, pentru a determina ponderea decadelor în planul lunar înmulțim producția zilnică planificată (exprimată valoric) cu numărul de zile al decadelor, împărțim rezultatul obținut la producția planificată pe lună și înmulțim cu 100. Această metodă este corectă numai în condițiile egalității planului în zilele lucrătoare ale decadelor. Dacă planul diferă de la o zi la alta, atunci este necesar să se ia în calcul suma producției planificate din fiecare zi lucrătoare a decadelor. Ponderea producției realizate se calculează ca raport între producția realizată în decada respectivă și producția pe întreaga lună, rezultatul înmulțindu-l cu 100. Pentru caracterizarea ritmicității producției se compară ponderea decadelor planificate cu cele realizate.

Necajusul acestei metode care se aplică în mod curent, îl constituie faptul că nu se poate determina **nivelul absolut al ritmicității lunare** — indicator sintetic, care să țină seama însă și de modul cum s-au realizat sarcinile zilnice ale planului de producție de către fiecare sector în cadrul unei întreprinderi, ca și de ritmicitatea planificată.

În cele ce urmează propunem o metodă logică — simplă și eficientă — de calcul și analiză a ritmicității producției, care țină seama de îndeplinirea planului pe decadă, iar în cadrul decadelor pe fiecare zi lucrătoare.

Pentru a calcula nivelul ritmicității pornim de la compararea ponderilor planificate și realizate ale producțiilor decadelor în totalul producțiilor lunare.

Tabelul nr. 1

Luni	Decada I-a			Decada a II-a			Decada a III-a		
	P	E	A	P	E	A	P	E	A
I	26,6	23,2	-3,4	30,3	28,1	-2,2	43,1	48,7	+5,6
II	32,0	30,8	-1,2	36,0	33,8	-2,2	32,0	35,4	+3,4
III	30,8	28,6	-2,2	34,6	39,2	+4,4	34,6	32,2	-2,4
IV	34,6	31,2	-3,4	30,8	29,8	-1,0	34,6	39,0	+4,4
V	34,8	37,2	+2,6	23,6	20,7	-2,9	41,6	42,1	+0,5
VI	32,0	29,7	-2,6	36,0	39,8	+3,8	32,0	30,5	-1,5
VII	40,2	41,1	+0,9	22,8	21,8	-1,0	37,0	37,1	+0,1
VIII	29,4	29,9	+0,5	37,8	36,4	-1,4	32,8	33,7	+0,9
IX	33,4	33,3	-0,1	33,3	33,2	-0,1	33,3	33,5	+0,2
X	31,8	31,6	-0,2	29,7	29,1	-0,6	38,5	39,3	+0,8
XI	29,2	29,0	-0,2	34,4	34,1	-0,3	36,4	36,9	+0,5
XII	33,8	33,5	-0,3	35,5	36,9	+1,4	30,7	29,6	-1,1

P — planificat ; E — efectiv ; A — abatere

organizare, personal-învățământ-retribuire, proiectare tehnologiei) și prin însărcinarea acestui atelier cu elaborarea și urmărirea realizării programului privind organizarea muncii, normarea științifică a producției și creșterea productivității muncii.

5 Înființarea, la nivelul întreprinderii, a unui **secretariat permanent al organelor de conducere colectivă**, subordonat din punct de vedere metodologic atelierului de proiectare organizatorică și care să răspundă de: coordonarea, întreținerea și dirijarea întregului sistem informațional-decizional al conducerii colective; urmărirea îndeplinirii de către diferite compartimente a sarcinilor ce le revin din hotărârile de partid și de stat și din cele adoptate de organele de conducere colectivă ale unității; urmări-

rea aplicării unor măsuri organizatorice curente; coordonarea activității de secretariat propriu-zis. În prezent, secretariatul organelor de conducere colectivă este asigurat de către compartimentul plan sau financiar, controlul realizării sarcinilor — de către compartimentul de organizare, iar activitatea propriu-zisă de secretariat — de către compartimentul administrativ, ceea ce nu asigură un cadru unitar de raționalizare a activității organelor de conducere colectivă, de control autorizat și eficient, de implementare a unui adevărat sistem informațional-decizional al organului colectiv de conducere.

6 Stabilirea pentru fiecare întreprindere — alături de sarcinile de plan tehnic — a unor **indicați organizatorici** obligatorii de realizat și care să fie corelați și urmăriți de către compartimentul de organizare

din centrala coordonatoare, împreună cu cabinetul teritorial de organizare și informatică.

Aurel CRISTEA

Întreprinderea de seche și elemente hidraulice Focsani

● **CENTRUL DE PERFECȚIONARE profesională a lucrătorilor din silviculură, industria de prelucrare a lemnului, industria celulozei și hârtiei** a organizat recent la sediul său din Buzeni, cea de-a III-a sesiune științifică în domeniul conducerii, organizării, tehnologiei, informaticii și matematicilor aplicate. **Specialiști din unitățile de profil ale M.E.F.M.C., precum și invitați de la alte instituții de perfecționare și din învățământul superior au prezentat 70 de comunicări, relevând eficiența unor aplicații practice.**

Tabelul nr. 2

Luni	Raportul dintre ponderea prod. realizate și nr. de zile pe decadă			Ponderea producției realizate într-o zi din decadă (%)			Pond. medie a prod. plan. (%)	Suma abateri (%)	Nivelul ritmicității (%)
	I	II	III	I	II	III			
I	23,2/7	28,1/8	48,7/10	3,3	3,5	4,9	4,0	8,9	91,1
II	30,8/8	33,8/9	35,4/8	3,9	3,8	4,4	4,0	2,6	97,4
III	28,6/7	39,2/10	32,2/9	4,1	3,9	3,6	3,8	1,8	98,2
IV	31,2/9	29,8/8	39,0/10	3,5	3,7	3,9	3,7	1,8	98,2
V	37,2/6	20,7/8	42,1/10	6,2	2,6	4,2	4,2	12,8	87,2
VI	29,7/8	39,8/9	30,5/8	3,7	4,4	3,8	4,0	4,0	96,0
VII	41,1/9	21,8/8	37,1/10	4,6	2,7	3,7	3,7	8,0	92,0
VIII	29,9/7	36,4/9	33,7/9	4,3	4,0	3,7	4,3	8,1	91,9
IX	33,3/8	35,2/9	31,5/8	4,2	3,9	3,9	4,0	1,7	98,3
X	31,6/9	29,1/7	39,3/10	3,5	4,2	3,9	3,8	2,7	97,3
XI	29,0/7	34,1/9	36,9/8	4,1	3,6	4,6	4,2	4,3	95,7
XII	33,5/9	36,9/9	29,6/9	3,7	4,1	3,3	3,7	3,6	96,4

Să presupunem că la o întreprindere oarecare, situația acestor ponderi în lunile anului 1980 a fost cea redată în tabelul nr. 1 — din care reiese că în general întreprinderea a lucrat ritmic, lunile cu cele mai bune rezultate din acest punct de vedere fiind februarie, mai, iulie, septembrie și noiembrie.

Pentru o justă apreciere este necesar să se facă și analiza producției medii zilnice, evidențiindu-se abaterile și determinându-se nivelul absolut al ritmicității pe luni (tabelul nr. 2).

Ponderea producției zilnice realizate se calculează prin raportarea ponderii decadelor a producției realizate la numărul de zile lucrătoare din decadă. Ponderea medie zilnică planificată se determină ca raport între 100 și numărul de zile lucrătoare dintr-o lună. Suma abaterilor ponderilor realizate față de plan se determină ca sumă a produselor diferențelor dintre ponderea medie zilnică planificată și cea realizată, în limita planului, care se înmulțește cu numărul de zile lucrătoare din decada respectivă. De exemplu, suma abaterilor pentru luna ianuarie = $7/(4,0-3,3) \times 7 + 7/(4,0-3,5) \times 8 + 7/(4,0-4,0) \times 10 = 8,9$.

Nivelul absolut al ritmicității pe fiecare lună se calculează ca diferență între 100 și suma abaterilor (de exemplu, pentru luna ianuarie: $100 - 8,9$ egal 91,1 la sută); ritmicitatea va fi mai bună în lunile în care suma abaterilor este mai mică.

Conform acestei metode, rezultă că lunile cu cea mai mare ritmicitate au fost martie, aprilie și septembrie, iar lunile cu cea mai slabă ritmicitate — mai, ianuarie și august (concluzie diferită față de cea la care s-a ajuns prin prima metodă).

Calculul poate fi rezolvat cu mașinile electronice, algoritmul fiind foarte simplu de realizat. Avantajul metodei constă în faptul că **producția poate fi exprimată în unități naturale, de muncă sau bănești**, deci ea poate fi aplicată la orice nivel de organizare. Ca atare, ritmicitatea producției poate fi urmărită la fiecare sector al întreprinderii, constituind un element al sistemului de conducere a producției.

Natalia GIURGIU
Anca DÂNCILA

1907 — 1982: trei sferturi de veac
de la marea răscoală a țăranilor

ȚĂRĂNIMEA, O IMPORTANTĂ FORȚĂ REVOLUȚIONARĂ

ANIVERSAREA a trei sferturi de secol de la marea răscoală a țăranilor din 1907 — memorabilul an în care locuitorii din peste 700 de sate, adică circa 25 la sută din satele României de atunci, s-au ridicat la luptă — aduce din nou în atenția noastră rolul determinant jucat de masele larg populare, de țăranime, în dezvoltarea istorică a societății românești. „Pe parcursul frământărilor istorii a poporului român, — releva tovarășul Nicolae Ceaușescu — țăranimea a constituit, timp de sute și sute de ani principala forță socială, patriotică, progresistă, revoluționară a societății; ea a jucat rolul hotărâtor atât în dezvoltarea economico-socială, în creșterea forțelor de producție din țara noastră, cât și în lupta pentru dezvoltarea și păstrarea ființei naționale, pentru scuturarea jugului dominației străine și cucerirea independenței și neafirmării, pentru eliberarea națională și dreptate socială, pentru afirmarea națiunii noastre în rindul popoarelor lumii¹⁾. Țăranii fiind „însuși țara“ — cum sublinia Mihail Kogălniceanu —, au jucat rolul esențial atât în producerea bunurilor materiale ale societății, cât și în crearea valorilor ei spirituale, în conservarea limbii și îmbogățirea continuă a culturii românești.

Inscriindu-se în lungul șir de răscoale și lupte țărănești, începând din evul mediu până în 1944, răscoala din 1907 a constituit — în condițiile specifice ale momentului istoric — „o expresie a cerințelor obiective ale evoluției societății românești²⁾, al cărui mers înainte depindea în chip hotărâtor de înlăturarea rămășițelor feudale care persistau în agricultură. Menținerea acestor rămășițe constituia un grav anacronism social, o frână în calea procesului de dezvoltare a relațiilor capitaliste, a ridicării economice a României. Ca atare, șirul de răscoale și ridicări țărănești ce presară intervalul dintre 1888 și 1907 — dintre care se relevă, deosebi, cele din 1894, 1899 și 1904 — au reprezentat acțiuni directe ale țăranimii, în conformitate cu nevoile obiective, legitime, ale progresului social.

După cum se știe, factorii generatori ai acestor răscoale, ce punctează dramatic și incandescent istoria modernă a României, trebuie căutați — deopotrivă — atât în sfera economicului, cât și în sfera social-politică. Numai din acțiunea lor conjunctă se poate contura cea mai bună vedere de ansamblu, capabilă să dea un răspuns cuprinzător întrebării — care s-a pus atunci, dar care emoționează și astăzi prin rezonanța ei peste decenii —: „Pentru ce s-au răscolit țăranii?“

Țăranii s-au răscolit, în primul rînd, datorită sistemului de relații agrare în care erau cuprinși, sistem grevat de puternice rămășițe feudale. O vastă literatură de specialitate, emanând de la autori cu orientări politice diferite, vorbește, în acest sens, de faptul că în lumea satelor dezvoltarea capitalismului, creșterea pieței, formarea rețelei de întreprinderi și instituții necesare funcționării economiei capitaliste au dus la creșterea insuportabilă a exploatarea țăranimii. Și aceasta deoarece acolo, la sate, dezvoltarea capitalistă se împletea cu rămășițele feudale, întruchipate în sistemul învoielilor agricole și această dezvoltare capitalistă, animată de „motorul“ creșterii continuu a profitului, împingea la dimensiuni insuportabile și exploatarea exercitată în folosul moștenitei de la feudalism adică: dijma, arenzile, suprasarcinile („rușfeturile“)

Deși țăranii dețineau majoritatea covârșitoare a inventarului agricol — căruțe, pluguri, grape etc. — cât și majoritatea vitelor de muncă, cea mai mare parte a pământului arabil (cât și a fîcșelor, pășunilor și pădurilor) se afla în proprietatea clasei moșierești. Această împrejurare, îmbinată cu forme de constrângere extraeconomică, permitea moșierilor (și interpușilor lor, arendașii) să impună țăranilor sarcini economice extrem de grele. Era, de altminteri, o practică încetăținită ca la obligațiile înscrise în contractul de învoielii agricole să se adauge fel de fel de obligații nescrise, în fixarea cărora arbitrarul și bunul plac al exploatareților jucau rolul principal. Proporțiile exploatarea țăranilor au fost amplificate și de tendința moșierilor (arendașilor) de a arunca pe umerii lor consecințele crizei agrare mondiale dintre 1873—1895 (timp în care prețurile produselor vegetale au scăzut mult), ea și de concurența dintre

„trusturile arendașești“ ce luaseră ființă în ultimul deceniu al veacului XIX și la începutul veacului XX. Ca urmare partea din produs luată țăranului „învoit“ era atât de mare, iar cea rămasă atât de mică, încât acesta era amenințat — împreună cu familia — în existența lui fizică. Cu deplin temei un manifest al cercurilor socialiste consemnase, încă din 1906: „Cine nu s-a cutremurat de indignare frăsfoind barbarele tocmeli agricole, aceste mărturii de lăcomie și cruzime a proprietarilor și arendașilor, menite să povestească generațiilor viitoare ororile pe care le-au îndurat strămoșii lor³⁾. Iar un economist care cercetase condițiile înscrise în învoielile agricole în România în vigoare pe anul 1906“ (cum se intitula lucrarea lui) — economist de reacție sobră, reținută — nu ezită să remarce cu privire la aceste învoieli: „Nu se poate ca conștiința să nu se revolte, atât din punct de vedere umanitar, cât și din punct de vedere economic și patriotic“⁴⁾.

În aceste împrejurări una din principalele revendicări ale țăranilor era ușurarea condițiilor de învoieli agricole, iar în sens mai larg — cererea concretizată în formula: „Noi vrem pământ!“ Semnificația acestei lozinci mergea de la revendicarea țăranilor de a avea pământ (sau de a avea mai mult) până la cerința — exprimată uneori difuz, dar ades nutrită în „planul secund“ al conștiinței — de desființare completă a marii proprietăți moșierești (Din aceste puncte de vedere, ca și din altele, romanul „Răscoala“ al lui Liviu Rebreanu se distinge printr-un coeficient ridicat de veridicitate).

Sub raport economic, țăranii mai erau exploatați de cămătarari, prin dobânzi ridicate („Camăta la sate“ își intitula economistul D. P. Agricola broșura publicată în 1904). Și aceasta, — deoarece creditul modern, cu dobândă rezonabilă, pătrunsese încă puțin în megiul sătesc, iar cooperarea de credit rurală (așa-numitele „banci populare“) fusese în mare măsură acaparată de către chiaburime, adică de pătura subțire a burgheziei sătești. Relațiile de cămătă se împleteau adesea cu rămășițele feudale, ducând la pierderea pământului de către numeroși țăranii sau la înrobirea lor economică față de marii proprietari. Capitalul comercial — în persoana negustorului: băcan, circiumar, samsar de cereale sau de vite etc. — îl exploata, de asemenea, suplimentar, pe țăran. În ce privește fiscalitatea, aceasta devenise tot mai apăsătoare în anii de cînd se trecuse la noua orînduire capitalistă: repartizarea impozitelor îi favoriza pe moșieri și arendași, statul burghezo-moșieresc dovedindu-se, în schimb, o adevărată „mamă vitregă“ pentru o mare parte din fiii săi, adică pentru masele țărănești. Și aceasta era situația la „polul“ impozitelor. Pentru că la celălalt pol, al veniturilor, în anul 1905 venitul marii proprietăți se ridica la circa 102 425 000 lei (revenind la 3 500 familii de moșieri și 3 300 de arendași), în timp ce venitul micii proprietăți, de care depindea existența a aproape 5,5 milioane de „suflete“ însuma doar cu ceva mai mult, și anume 123 994 000 lei⁵⁾. Motivele economice de nemulțumire și revoltă erau deci considerabile.

La acestea se adăugau factorii de ordin social și politic. Mizeria cruntă ce bîntuia lumea satelor era un fapt evident; ea devenise, dealtfel, un leitmotiv al presei și publicațiilor: ea „fîșnea“, pur și simplu, din orice statistică referitoare la mediul rural, fie că era vorba de starea locuințelor (din care circa 30 la sută erau bordeie și „case“ cu o singură încăpere), de alimentația țăranului (insuficiență, lovită de unilateralitate), de starea de sănătate (boli ca pelagra, tuberculoza, paludismul ș.a. erau răspîndite, capitalul biologic al nației era periclitat), de starea științei de carte la sate (larga răspîndire a analfabetismului era un loc comun, necunoscut de toată lumea, ca și motivele de ordin economic ce-l alimentau necontentit). Strigătele de alarmă ale unor minți luminate spiritul de sacrificiu al

¹⁾ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate“, vol. 9, Ed. politică, 1974, p. 885—886.

²⁾ Nicolae Ceaușescu, Op. cit., vol. 14, Ed. politică, 1977, p. 233.

³⁾ „Patruzeci de ani de sărăcie, de robire și rușine“, București, 1906, p. 16.

⁴⁾ G.D. Creangă, loc. cit. București, 1903, p. 59.

⁵⁾ „Era socialistă“, nr. 2/1977, p. 35: „Cauze și obiective ale răscoalei“

multor învățători, profesori, medici, preoți de țară etc., — ce căutau să-și ridice consătenii printr-o activitate de veritabil „apostolat” (cum l-au numit O. Goga și mulți alții) — nu puteau duce la rezultate substanțiale în lipsa sprijinului oficialităților, în fața zgirceniei cu care acestea alocuau resurse financiare pentru nevoile social-culturale ale satului.

Dar țărănimea era supusă la un tratament discriminatoriu și inegal și din punct de vedere politic: sistemul electoral cenzar excludea, practic, țărănimea de la exercitarea drepturilor sale cetățenești. „Talpa țării”, cum era denumită, în chip demagogic „imensa clasă a țăranilor” nu avea — după cum arăta I. L. Caragiale — „nici un reprezentant natural al intereselor ei în Cameră”. Alegerile de primari și consilieri comunali erau și ele supuse ingerințelor moșierilor și arendașilor locali, deși legea prevedea ca aceste alegeri să se desfășoare prin vot secret. „Voința națională” — de care făceau caz burgezia și moșierimea — devenea astfel, în mare măsură, o simplă parodie.

O influență puternică resimțită printre factorii politici ai răscoalei — adesea invocată, de altfel, în documentele ce emanau de la autorități — au avut ideile socialiste, a căror răspândire în lumea satelor a mers crescând. Ea s-a produs prin mijlocirea presei socialiste, a cluburilor socialiste sătești, înființate prin 1898—1899 (dar reprimată apoi de autorități), prin rețeaua multiplelor legături ce existau între muncitori și mediul rural (din care proveneau cei mai mulți). „Pe măsura dezvoltării și maturizării clasei muncitoare, atitudinea socialistilor față de problema agrară se contura tot mai clar; ei arătau că singura soluție de izbăvire a țărânimii este lupta pentru exproprierea marilor proprietari de pământ”⁶).

În aceste condiții extrem de complexe, răscoala — ale cărei principale acțiuni s-au desfășurat vreme de vreo trei săptămâni, în lunile februarie-martie — a căpătat o virulență deosebită, cuprinzând în torantul ei câteva sute de mii de țărani. Însămintate, clasele exploatatoare — după primele momente de derută și de speculații asupra caracterului răscoalei — s-au coalizat, noul guvern liberal funcționând cu un parlament dominat de conservatori. Răspunderea istorică a represiei, pentru care au fost mobilizați circa 140 000 de soldați și în cursul căreia au fost împușcați aproape 11 000 de țărani și intelectuali de la sate — revine, astfel, solidar, atât conservatorilor, cât și liberalilor, atât moșierimii cât și burgeziei, precum și monarhiei.

Opinia publică din țară s-a manifestat cu vigoare în sprijinul țărânimii răsculate. Clasa muncitoare s-a ridicat cu curaj în apărarea răsculaților, și-a manifestat solidaritatea activă — în variate forme — cu masele de țărani. În unele localități (Pașcani, Buhuși, Ploiești, Tr. Severin, ș.a.) muncitorii s-au alăturat țăranilor, manifestându-se astfel pentru prima dată într-o formă organizată alianța dintre clasa muncitoare și țărănime. Mișcarea socialistă a luat, în genere, (deci, cu unele excepții) o poziție fermă, de sprijinire a cauzei drepte a țărânimii exploatate și asuprite.

În afară de intelectuali ai satelor, care au participat direct la răscoală — dintre care unii au fost împușcați, iar alții judecați și condamnați ca „instigatori” — „cele mai prestigioase figuri de cărturari și oameni de știință ai vremii și-au manifestat adeziunea față de cauza țărânimii, au înfierat represivitatea claselor dominante, s-au ridicat pentru drepturile plugarilor asupriți”⁷). Dintre ei, o mențiune specială credem că merita Nicolae Iorga, Spiru Haret, N. D. Cocea, I. L. Caragiale, Al. Vlahuță, Ioan Lupăș, Vasile M. Kogălniceanu.

Deși înfrântă, răscoala din 1907 a constituit un moment de seamă în istoria noastră politică și social-economică. „Răscoala din 1907 — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — ...a dezvoltat marile energii revoluționare ale țărânimii, înscriind o pagină glorioasă în istoria marilor bătălii sociale purtate de poporul român...”⁸).

În perspectiva timpului istoric, răscoala din 1907 apare, așadar, ca un moment esențial, ca un factor de impulsie a procesului obiectiv de modernizare a structurilor social-economice românești, a unor schimbări politice care au trasat o urmă adâncă în istoria modernă și contemporană a României, atestând totodată, în chip viu, rolul creator de istorie al maselor largi populare.

A revenit clasei muncitoare, în frunte cu Partidul Comunist Român, sarcina istorică de a da o soluționare definitivă și trairnică problemei agrare. Lupta dusă în perioada ilegalității pentru atragerea și sprijinirea țărânimii, cimentarea alianței muncitorești-țărănești în focol bătăliei pentru reforma agrară din martie 1945 (și pentru alte transformări democratice), înfăp-

șirea revoluției sociale din agricultură, pe care a reprezentat-o cooperativizarea ei — eveniment de la a cărui încheiere sărbătorim în aceste zile 20 de ani — apar ca principalele etape ale acestei opere istorice.

Încheierea cooperativizării agriculturii în primăvara anului 1962 a deschis — cum arăta secretarul general al partidului tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Consiliului Național al Agriculturii — „o nouă etapă istorică în dezvoltarea agriculturii românești”. Cooperativizarea agriculturii a transformat din temelii relațiile social-economice de la țară, întregul mod de trai al țărânimii, toată înfățișarea satului românesc. În locul milioanei de gospodării țărănești parcelare, avem astăzi câteva mii de cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat, dispunând de condiții optime și care au dovedit că sînt în stare să asigure rezultate crescînde.

Țărănimea a făcut astfel saltul istoric de la mica producție la marea producție modernă, a devenit cu adevărat stăpînă pe pămîntul pe care lucrează, „transformîndu-se treptat într-o clasă nouă — clasa țărânimii cooperatiste”. Prefacerile revoluționare din procesul cooperativizării au avut ca rezultat fundamental și faptul că s-a pus capăt pentru totdeauna exploatarea moșierești și capitaliste, asupririi omului de către om, s-a deschis calea realizării principiilor socialiste de dreptate și echitate socială. În același timp, odată cu încheierea transformării socialiste a agriculturii „s-a realizat și dezvoltarea unitară a economiei românești în cele două sectoare fundamentale de producție materială — industria și agricultura”.

Rezultatele obținute de agricultura socialistă a României în cele două decenii precedente confirmă pe deplin îndreptățirea istorică și justetea liniei politice urmărite cu consecvență de Partidul Comunist Român, faptul că „numai calea socialistă a agriculturii”, cum subliniază secretarul general al partidului, „poate asigura progresul neîntrerupt și rapid al agriculturii”. Producția de cereale, de la 9 600 000 tone — cît era în 1962 — a crescut în 1980—1981 la circa 20 milioane tone. Au sporit substanțial și producțiile la celelalte culturi vegetale, precum și numărul animalelor și păsărilor. Forța bazei tehnice a agriculturii este ilustrată grăitor de creșterea numărului tractoarelor de la 57 500 în 1962 la 155 000, cît avem astăzi, odată cu sporirea corespunzătoare a mașinilor agricole. Suprafața irigată a crescut de la 190 000 hectare, la aproape 2 300 000, iar volumul de îngrășăminte chimice a crescut în 1981 de 11 ori față de 1962. Odată cu creșterea bazei tehnico-materiale și a producției agricole, au crescut veniturile și s-a ridicat continuu bunăstarea materială și spirituală a țărânimii, a satului nostru.

Dezvoltarea agriculturii socialiste își găsește o continuare logică, firească, în noua revoluție agrară, în procesul căreia agricultura românească s-a angajat plenar pe drumul modernizării, al încorporării cuceririlor științei și tehnicii, al afirmării noii calități. Conceptul noii revoluții agrare pornește de la faptul că agricultura este o ramură de bază a economiei naționale, iar dezvoltarea ei susținută este una din noile priorități (alături de dezvoltarea industriei energetice și extractive), stabilite de Congresul al XII-lea al partidului.

Măsurile adoptate în ultimul timp pe linia autoaprovizionării, a retribuiri muncii în cooperativele agricole, a dezvoltării raționale a bazei furajere și a furajării corespunzătoare a animalelor, sînt menite să concretizeze încă mai mult aceste orientări. Pe linia realizării în viață a noului mecanism economic, a autoconducerii și autogestunii, au devenit necesare și măsuri de actualizare a prețurilor; acest fapt a determinat și măsuri de majorare a prețurilor de contractare și achiziție a produselor agricole, fiind seama de creșterea cheltuielilor de producție în agricultură, cît și de necesitatea asigurării sporirii veniturilor țărânimii, care în fapt vor primi în plus circa 25 miliarde de lei anual.

După cum arată secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, „toate măsurile luate în ultimul timp în domeniul agriculturii creează un cadru mai bun — și organizatoric, și material, și politic — pentru realizarea neabătută a programului de dezvoltare a agriculturii, de înfăptuire a noii revoluții agrare, asigurînd un nou și puternic avînt al agriculturii socialiste, corespunzător cerințelor societății noastre, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului, creșterea contribuției acestei importante ramuri a economiei naționale la dezvoltarea generală a patriei, la întărirea independenței și suveranității României”.

★

Poporul nostru cinstește prin muncă creatoare, prin strălucită neobosită spre noi înfăptuiri, memoria celor care cu sacrificiul suprem au deschis, în fierbentele și glorioasele anuri 1907, drumul realizărilor prezente și de viitor ale agriculturii românești, ale satului românesc, vatra existenței noastre multi-milenare în spațiul strămoșesc dintre Carpați, Dunăre și Mare.

conf. dr. Vasile BOZGA

⁶ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul desăvîșirii construcției socialiste”, vol. 1, Ed. politică, 1968, p. 279

⁷ Nicolae Ceaușescu, „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate”, vol. 14, Ed. politică, 1977, p. 235

⁸ „Istoria patriei și a Partidului Comunist Român în opera președintelui Nicolae Ceaușescu”, Ed. militară, București, 1979, p. 209—210

Folosirea legii valorii în procesul dezvoltării economiei

PROCESUL REÎNNOITOR, lansat de documentele istorice ale Congresului al IX-lea al partidului, a însemnat noi și noi pași și în domeniul utilizării tot mai eficiente a categoriilor și legilor producției de mărfuri. Au fost obținute rezultate deosebite în asemenea probleme fundamentale cum sînt: raportul dintre producția de mărfuri și economia socialistă, cauzele existenței relațiilor marfă-bani în socialism, planul și piața, locul și rolul indicatorilor valorici în sistemul indicatorilor economici, modul de acțiune a legii valorii în socialism, conceptul de marfă în socialism, rolul și funcțiile finanțelor, eficiența și rentabilitatea în întreaga activitate economico-socială, autogestiunea economico-financiară, rolul prețurilor în conducerea economiei naționale, relațiile financiar-valutare internaționale și altele.

În clarificarea științifică a celor mai importante probleme teoretice și practice legate de existența producției de mărfuri, un rol esențial are secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. În „Raportul cu privire la măsurile de perfecționare a conducerii și planificării economiei naționale și la îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a României” prezentat la Conferința Națională a P.C.R. din 6 decembrie 1967, se subliniază: „...**Studierea aprofundată a vieții, a fenomenelor și proceselor noi, reprezintă principala condiție a unei juste conduceri și planificări economice.**”¹⁾

Legarea necesității producției de mărfuri de structura internă a economiei socialiste, atât la nivel micro- cât și la cel macroeconomic, clarificarea faptului că și în socialism forma social-economică a producției este forma marfă, inclusiv în cazul mijloacelor de producție, că și legile interne ale acestei forme trebuie respectate și utilizate în mod conștient în interesul construirii societății socialiste, că această formă poartă amprenta proprietății socialiste asupra mijloacelor de producție și fără ea nu se poate desfășura procesul de producere și reproducere a bunurilor materiale necesare societății, că legile producției de mărfuri fac parte componentă din sistemul de legi, categorii și indicatori ai economiei socialiste și altele — au însemnat un pas uriaș făcut pe drumul înțelegerii naturii, esenței și rolului relațiilor marfă-bani în condițiile socialismului, ceea ce a constituit terenul fertil care a declanșat, pe plan teoretic, noi și noi cercetări originale.

În condițiile actuale utilizarea tot mai intensă a legilor și categoriilor valorice este legată de introducerea în viața economică a noului mecanism economic, inițiat de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

„**Autoconducerea muncitorească și autogestiunea, sublinia secretarul general al partidului, presupun ca fiecare unitate, desfășurându-și activitatea pe bază de buget propriu de venituri și cheltuieli, să asigure obținerea unui beneficiu maxim... Esența noului mecanism economic constă tocmai în realizarea producției la cel mai înalt nivel calitativ, cu cele mai reduse cheltuieli materiale și de muncă, cu maximum de rentabilitate și beneficii**”²⁾.

Așadar, măsurile inițiate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la noul mecanism economico-financiar, în fond, vizează asemenea probleme majore cum sînt: necesitatea de a sporii venitul național și eficiența economică, de a utiliza tot mai deplin fondurile de care dispun întreprinderile, de a economisi sursele de energie și materii prime, o mai bună organizare a muncii din punct de vedere economic și tehnic, perfecționarea conducerii, a activității întregii colectivități etc. Deci, este vorba nu de un domeniu sau de un aspect oarecare al vieții economico-sociale, ci de sistemul economic cu laturile sale cele mai importante.

Totodată, măsurile luate pentru introducerea în economie a noului mecanism economico-financiar vorbesc și despre necesitatea abordării vieții economico-sociale ca un singur tot, ca un sistem cibernetic, în care părțile componente se găsesc în strînsă legătură și se presupun și se condiționează reciproc. Economia națională fiind un tot unitar, relațiile marfă-bani reprezintă un element component, esențial al acestui tot, forma de legătură

care oglindește întregul proces de producere și reproducere a bunurilor de producție. Și în domeniul relațiilor marfă-bani, al legii valorii — ca expresie cea mai generală a acestor relații — măsurile luate pentru introducerea noului mecanism economico-financiar, pentru trecerea la o nouă calitate, superioară, în toate domeniile vieții economico-sociale pentru așezarea pe criterii economice a sistemului de prețuri, în strînsă corelație cu costurile de producție și creșterea veniturilor reale ale populației etc., cer noi și noi cercetări și generalizări, revederea și chiar revizuirea multor teze legate de acțiunea legii valorii.

Așa cum preciza tovarășul Nicolae Ceaușescu la cel de al doilea Congres al consiliilor oamenilor muncii „**Se impune să ținem într-o măsură mai mare seama în planificare de rolul pieței, al cererii, aceasta fiind o condiție esențială pentru desfășurarea cu maximum de eficiență a întregii activități economice. Trebuie să avem permanent în vedere că legea valorii și alte legități economice continuă să acționeze în socialism și ca atare să ținem seama de ele în planificarea și conducerea economică**”.

În continuare, plecînd de la aceste cerințe vom încerca să facem referiri la unele dintre aspectele acestei vaste problematici.

Astfel, în legătură cu metodologia de cercetare a fenomenelor economice se poate pune întrebarea dacă în condițiile economiei socialiste analiza mărfii, se poate rezuma doar la corelația valoare-valoare de întrebuintare și, în consecință, marfa ar putea fi definită doar ca unitatea dialectică a valorii și valorii de întrebuintare, adică dacă ar trebui să se opereze numai cu categoriile abstracte? Credem că NU!

În fond, aici este vorba de o problemă fundamentală din domeniul metodei concrete de cercetare și prezentare a fenomenelor economice de către gândirea economică contemporană, referitoare la economia politică a socialismului. Dacă gândirea economică premarxistă a străbătut drumul de la concret la abstract în analiza fenomenelor economice, iar K. Marx cel de la abstract la concret, atunci cercetarea economică contemporană în condițiile economiei socialiste, datorită noilor funcții ale economiei politice, are obligația de a parcurge corelația abstract-concret, înainte de toate, în funcție de nevoile construirii socialismului, ale noului mecanism economico-financiar. În continuare să ne oprim puțin asupra acestor probleme.

Orice marfă, în fond, cuprinde patru perechi de corelații și anume: valoare și valoare de întrebuintare, valoare-preț, valoare de întrebuintare-calitate și calitate-preț. Adică în cadrul fiecărei mărfii avem o corelație între două categorii abstracte — valoare și valoare de întrebuintare —, una între două categorii concrete — preț și calitate — și două corelații între o categorie abstractă și una concretă — adică între valoare — preț și valoare de întrebuintare — calitate. Credem că nu greșim dacă afirmăm că istoria economiei politice cu privire la producția de mărfuri este și istoria parcurgerii acestor corelații ale mărfii. De aceea examinarea corelațiilor cuprinse în marfă reprezintă un interes deosebit și pentru gândirea economică contemporană.

În condițiile socialismului, cercetarea tuturor corelațiilor cuprinse în marfă devine o necesitate obiectivă, reprezintă una din problemele fundamentale ale folosirii în mod conștient a legii valorii. Dacă economiștii din țara noastră s-au preocupat destul de mult de corelațiile valoare și valoare de întrebuintare și valoare-preț, credem că în condițiile actuale este absolut necesar să se acorde o atenție mult mai mare studierii și a celorlalte corelații, adică a celor dintre valoare de întrebuintare-calitate și preț-calitate. De exemplu, raportul dintre valoare de întrebuintare și calitate nu este cercetat în măsură suficientă prin prisma categoriilor filozofice abstract-concret, conținut-

¹⁾ Nicolae Ceaușescu: „Finanțe-prețuri-monedă”. Ed. politică București, 1980, p. 37.

²⁾ Nicolae Ceaușescu: Cuvîntare la Congresul al II-lea al consiliilor populare din 10—12 septembrie 1980. Ed. politică, București, 1980, p. 15.

formă și general-particular. Din această cauză noțiunea de valoare de întrebuițare se utilizează atât în sens abstract, cât și în cel concret și în felul acesta devine mai dificilă înțelegerea corelației dialectice dintre valoarea de întrebuițare și calitate. Calitatea — fiind totalitatea însușirilor unui produs — reprezintă forme de manifestare a valorii de întrebuițare, care arată la ce nivel a fost satisfăcută o nevoie oarecare. Raportul dintre ele este, deci, de la general la particular, de la abstract la concret. Valoarea de întrebuițare fiind o noțiune mai largă, cuprinde o gamă mare de calități de la inferior la superior pe scara trebuințelor sociale.

În viața de zi cu zi, pe piață, cumpărătorul de mărfuri intră în contact cu două categorii economice concrete și anume: calitate și preț, care sînt forme concrete de manifestare a valorii de întrebuițare și a valorii. De unde rezultă că cercetarea economică trebuie să pornească de la categoriile preț și calitate și să ajungă la valoare și valoare de întrebuițare și apoi din nou să străbată acest drum, dar în sens invers, cu scopul de a stăpîni corelațiile, de a da soluții necesare pentru dirijarea conștientă a vieții economice.

Ori în momentul de față, nu întotdeauna se au în vedere toate corelațiile mărfii, nu se realizează o analiză completă a unor fenomene economice, atât la nivel macroeconomic cât și la cel microeconomic. Se știe că în practica economică prețurile se stabilesc și în funcție de calitate, indiferent de cheltuielile sociale de producție. Dar acest lucru nu înseamnă că valoarea de întrebuițare (sau calitatea) este un factor de constituire a valorii mărfii pe lângă factorul principal — cheltuielile de muncă socialmente necesare. În opinia noastră, calitatea, valoarea de întrebuițare socială, mai precis nevoia socială, poate influența și influențează condițiile de formare a timpului de muncă socialmente necesar, dar valoarea este dată în orice împrejurare numai și numai de cantitatea de muncă socialmente necesară. În schimb, calitatea este un element de abatere a prețurilor de la valoare. În acest fel, prețul poate reflecta nu numai cheltuielile sociale ci și calitatea produselor.

Această confuzie cu privire la determinarea valorii mărfii se explică și datorită unor omisiuni în examinarea corelațiilor mărfii, de asemenea, și prin faptul că asupra categoriilor concrete exercită o influență importantă condițiile cuprinse în orice marfă, care duc de regulă la abaterea prețurilor de la valoare.

Un alt exemplu concret care, de asemenea, necesită examinarea corelațiilor mai sus menționate este legat de calcularea costului de producție. În cadrul unităților economice — cum se știe — nu se calculează încă costul de producție și pe unitatea de utilitate a mărfii, ci numai pe produs și pe total producție. Era firesc ca în producție să cunoaștem cu cât producem nu numai un produs sau producția totală, dar **cît ne costă și o unitate de utilitate**. Pentru fundamentarea prețurilor pe calitate, pentru împărțirea corectă a veniturilor obținute în urma îmbunătățirii calității produselor între producători și beneficiari, ar fi foarte oportună și necesară și cunoașterea cheltuielilor de producție pe unitatea de utilitate a calității.

Acest lucru este mai necesar dacă avem în vedere faptul că nevoile reprezintă scopul final al producției, că ele sînt satisfăcute cu ajutorul valorilor de întrebuițare, mai precis cu un anumit volum și nivel de utilitate al produselor. Dar, examinarea corelației cantitate-calitate în procesul producției și al consumului încă nu se găsește la nivelul dorit. Nu se au în vedere toate aspectele transformării cantității în calitate și invers. Întreprinderea, în ultima instanță are sarcina de a produce un volum de utilitate pentru a satisface un volum de nevoi, iar în realizarea acestei sarcini sînt două căi fundamentale, adică calea cantitativă și cea calitativă. Tocmai noul mecanism economico-financiar, în general, indicatorul producție netă, în special, așezarea pe criterii economice a sistemului de prețuri au și menirea de a optimiza aspectele cantitativ și calitativ ale producției, realizarea unui raport echitabil între diferite ramuri și sectoare ale activității economice. Pentru realizarea acestui deziderat sînt necesare noi instrumente, modele, indicatori care trebuie create de cercetarea economică, domeniu unde încă sînt multe de făcut, de cercetat.

Cu toate că în centrul atenției economiștilor privind corelațiile mărfii se găsește mai mult corelația dintre valoare și preț, unde și literatura de specialitate este mai bogată, iar părerile, concepțiile sînt mult mai conturate, nu se poate afirma că aici sarcinile practicii și răspunderea teoriei ar fi mai ușoare. Perfecționarea activității de stabilire a unor prețuri științific fundamentate, cerință importantă a noului mecanism economico-financiar, ridică numeroase probleme în fața practicii și a teoriei economice. În același timp, trecerea întreprinderilor la autogestione și autofinanțare a însemnat noi cuceriri și în domeniul criteriilor de fundamentare a prețurilor. Principiile autogestive și autofinanțării reprezintă acele baze obiective care trebuie să constituie un punct de plecare în activitatea de stabilire a prețurilor științific fundamentate, care la rîndul lor constituie o condiție hotărîtoare a aplicării cu succes a noului

mechanism economico-financiar. Menționez că, după părerea noastră, acele modele de prețuri care au ca punct de plecare costul de producție, beneficiu, etc., adică formele concrete de manifestare a valorii mărfii sînt deosebit de importante și realiste, în comparație cu acele propuneri care la început doresc cuantificarea directă a cantității de muncă încorporată în marfă, demers realizat doar în domeniul teoretico-abstract și care se găsește într-o formă incipientă de cercetare astfel că practica economică încă nu o poate utiliza.

Un alt aspect al problematicii mărfii este legat chiar de definirea ei în condițiile socialismului.

Se știe că Marx a definit marfa în primul volum al „Capitalului”, definiție, care, de regulă, este reprodusă în mod mecanic și în manualele noastre de economie politică. Dar, în opinia noastră, în condițiile socialismului, la definirea mărfii, nu putem face abstracție de cadrul social-economic în care are loc producerea și realizarea produselor ca mărfuri, de acele mutații care se petrec în sferele principale ale producerii și reproducerii bunurilor materiale, adică în corelația producție, repartitie-circulație-consum. Cu ocazia definirii mărfii este necesar să accentuăm — pe lângă utilitatea produsului și faptul că acesta trebuie să fie rezultatul muncii omenesti — și importanța în egală măsură a tuturor sferelor prin care trece un produs pentru a deveni marfă. Și nu ne putem rezuma în definiție numai la sfera circulației, deoarece, consumul nu este numai o problemă particulară a cumpărătorului, a întreprinderilor și membrilor societății socialiste, ci primește o importanță deosebită. Dacă în urma schimbului are loc recuperarea, de către producători, a cheltuielilor sociale încorporate în produs, deci realizarea produsului din punct de vedere valoric, atunci în sfera consumului se petrece realizarea lui ca valoare de întrebuițare. Și dacă acest act final nu are loc — din diferite motive, și exemple concrete se găsesc — atunci, produsul, în ultima instanță, nu se realizează ca marfă. Societatea socialistă în acest caz pierde, deoarece, o parte a nevoilor nu va fi satisfăcută, iar o parte din resursele ei sînt consumate în mod inutil. De aici decurge și importanța deosebită a formei mărfii a produsului în socialism, rolul mare pe care-l joacă relațiile marfă-bani, relațiile de piață și cererea, în organizarea socialistă a producției.

Pentru cercetare, pentru gîndirea economică un interes deosebit reprezintă și examinarea raportului dintre legea valorii și celelalte legi economice, care trebuie abordate în strînsa lor legătură, din punct de vedere al categoriilor de sistem și structură, deoarece cele mai importante și generale legi economice, se referă, în fond, la una și aceeași corelație: nevoie-surse-producție, numai că fiecare dintre ele vizează un alt aspect al acesteia. De pildă, legea economică fundamentală condiționează realizarea corelației prin stabilirea scopului nemijlocit al producției — sporirea venitului național — legea dezvoltării planice arată modalitatea de înfăptuire a ei, legea concordanței are în vedere cadrul social-economic al procesului de producție, iar legea valorii — forma social-economică a produsului cu ajutorul căreia se realizează corelația nevoie-surse-producție. Așadar, legea valorii este tocmai legea formei producției pe anumite trepte de dezvoltare a societății umane, prin care se asigură legătura între compartimentele, sferele și unitățile producătoare în cadrul economiei naționale.

Datorită acestui rol de legătură în economie al relațiilor marfă-bani, legea valorii se implică, în mod inevitabil, în toate procesele economice, dintre care vom aminti procesul de împărțire a venitului național în fond de acumulare și fond de consum, de stabilire a unei rate optime de acumulare. Astfel, se poate constata că orice schimbare în rata de acumulare va produce o modificare și în repartizarea timpului total asupra sferelor, ramurilor și produselor, cu efectele corespunzătoare în domeniul categoriilor și legilor producției de mărfuri, adică vor avea loc o serie de mutații în formarea timpului de muncă socialmente necesar, în cerere și ofertă, prețuri și bani etc. Așadar, orice modificare în rata de acumulare trebuie să fie pregătită și din punct de vedere al legii cererii și ofertei, al prețurilor și banilor etc., într-un cuvînt, al legii valorii.

Corelația nevoie-surse-producție constituie unul din cele mai importante și generale raporturi în orice mod de organizare a procesului de producere și reproducere a bunurilor materiale. Producția determinînd, în ultima instanță, nevoile, iar nevoile cunoscînd o dezvoltare, un dinamism mai accentuat decît producția, ele sînt și scopul ei ultim. Avînd, deci, în vedere raportul dialectic dintre nevoie-surse-producție, precum și locul și rolul relațiilor marfă-bani în realizarea acestuia, putem conchide că și legea valorii cere o rată optimă de acumulare, singura în măsură să asigure satisfacerea nevoilor mereu crescînde la nivelul resurselor de care dispune societatea noastră.

conf. dr. Francisc KISS
Institutul Politehnic Cluj-Napoca

În ansamblul fenomenelor, diverse dar aflate într-o strînsă intercon-ditionare, ce conturează profi-lul actualei stări de criză pe care o traversează econo-mia mondială, evoluțiile mo-netare dobîndesc un rol apar-te. Poziția centrală pe care o deține moneda în economia contemporană, deopotrivă cu procesele ce decurg nemijlocit din mutațiile circumscrise sfe-rei sale de acțiune, își află originea în funcțiunile pe care aceasta le îndeplinește în me-canismul economic, în ca-litatea sa de instrument de măsură și reglare a proceselor economice — pe plan național și internațional. Tocmai în baza acestor considerente unii autori apreciază că mutațiile din sfera sistemului monetar preced evoluțiile de ansamblu ale economiei, tulburările con-semnate pe plan monetar cons-tituind, în condițiile de as-tăzi, un corolar al crizei eco-nomice care afectează lumea capitalistă și, indirect, întreaga comunitate mondială.

Proiectate în acest orizont, problemele monetare devin nu numai un obiect de preocupări asidue pentru factorii de con-ducere politică și economică solicitați să ofere soluții con-crete, practice, de rezolvare; ele constituie o autentică pro-vocare intelectuală pentru cer-cetarea economică, un element de continuă reflecție teoretică. Așa s-ar putea explica și nu-meroasele lucrări ce au îmbo-gățit în ultimii ani literatura economică românească, pro-ducții științifice între care se cuvine a fi menționată și car-tea „Moneda și problemele ei contemporane“ *) publicată în anul 1981 la Editura „Dacia“ sub semnătura profesorului Victor Jinga, apariție editoria-lă la care ne vom referi în rîndurile ce urmează.

Încununare a unei activități profesionale și de cercetător de peste o jumătate de veac, lu-crarea semnată de Victor Jin-ga apare cititorului ca o încercare de a îmbina două moda-lități de abordare distincte. Prin concepția care a fost situată la baza alcătuirii sale cartea respectă rigorile unui studiu de factură monogra-fică. În același timp „Moneda și problemele ei contemporane“ se dorește a fi o impli-care în actualitate, o aple-

care atentă asupra mutațiilor ce caracterizează evoluțiile cele mai semnificative ale sis-temului monetar internațio-nal. Problematika actuală a monedei, afirmă explicit auto-rul, urmărește cunoașterea și înțelegerea fenomenelor mon-etare: problema legăturilor mo-nedei cu viața economică, a influențelor pe care ea le po-ate determina etc.

Și totuși, tenta monografică de abordare a fenomenelor monetare ne pare a fi pre-dominantă în lucrarea aminti-tă. Susțin o atare afirmație, maniera — nu lipsită de ac-cente didactice — de elabora-re a capitolelor cărții, însuși conținutul acestor capitole;

privite din perspectivă istori-că, sub aspectul ansamblului de tehnici utilizate în practi-ca monetară, sub aspectul po-liticilor statale aplicate la a-cest segment al realității eco-nomice, precum și a modului în care fenomenele monetare au fost înțelese și explicate la nivel teoretic, pe plan doctri-nar. De asemenea, se impune atenției și faptul că probleme teoretice fundamentale: meto-dologia monetară, natura mo-nedei contemporane, declinul rolului monetar al aurului, convertibilitatea, funcțiunile monedei, masele monetare, di-namica masei monetare, ra-porturile valorice dintre valu-te etc., sînt analizate, alături

acest context mai ales contri-buțiile autorului la examina-rea unor laturi practice ale planificării și analizei diferiților indicatori monetari, la per-fecționarea unor instrumente de planificare și evidență exis-tente, la promovarea unor noi soluții pentru creșterea eficienței operațiilor de plăți cu străinătatea, la fundamenta-rea economică a trecerii, în perspectivă, la convertibi-litatea internațională a leului etc.

Pornind de la analiza carac-terului istoric-obiectiv al for-mării și evoluției relațiilor bănești contemporane, autorul formulează — pe baza gene-ralizării experienței valoroase acumulate în acest domeniu în țara noastră, precum și prin prelucrarea unui vast material documentar privind fenomenele și ideile existente la nivel internațional — con-cluzii realiste. Instaurarea unei noi ordini monetare in-ternaționale ca o parte inte-grantă, esențială, a concepției asupra noii ordini economice mondiale, argumentează au-torul, necesită intensificarea eforturilor tuturor statelor pentru a elimina contradic-țiile și inechitățile practicilor actuale în domeniul finan-ciar-valutar. S-ar putea astfel îndeplini o condiție de bază a asigurării politicii de pace, a instaurării unor relații echi-tabile între state. Pledoaria pentru o monedă simplă, ga-rantată, stabilă, ni se pare a fi mesajul cel mai important pe care autorul ține să ni-l transmită.

Prin amplitudinea analiză a fe-nomenelor monetare contem-porane, prin concluziile for-mulate, prin vastul material documentar utilizat — să amintim în acest sens lexicul monetar și lista de abrevieri pentru termeni specifici mo-netari prezentate în finalul lucrării —, profesorul Victor Jinga contribuie la progresul cercetării românești de spe-cialitate și la schimbul de idei contemporan. Lucrarea publi-cată la editura clujeană ilus-trează convingător, o dată în plus, eforturile care se depun în țara noastră pentru defini-rea și rezolvarea problemelor economice ale lumii contem-porane.

Silviu CERNA
Timisoara

Contribuții la dezbaterile problemelor sistemului monetar

poate, de asemenea, să fie in-voocat faptul că autorul acor-dă o mare atenție delimitării metodologice a conceptelor utilizate și a definițiilor ac-ceptate, apelul la o bogată bi-bliografie, ce cuprinde lucrări apărute într-un interval lung de timp. Străduindu-se să a-copere principalele aspecte ce s-ar cere integrate într-un tra-tat asupra monedei, autorul își structurează expunerea în opt mari părți, în care anali-zează detaliat probleme cum sînt: caracterizarea generală a fenomenului monetar; structu-ra instituțiilor monetare și e-tapele lor de evoluție; etalo-nele monetare, masa monetară și funcțiunile acestora în ca-drul mecanismului economic; stabilitatea prețurilor și dez-echilibrele monetare; regle-mentările și instituțiile mon-etare internaționale; instru-mentele de politică monetară și eficiența acestora etc.

În ideea de a proiecta a-supra domeniului monetar o viziune de ansamblu, autorul își conduce investigația pe mai multe planuri. Astfel, pro-blemele tratate în lucrare sînt

de alte aspecte cu caracter a-plicativ direct — formarea prețurilor în condițiile unui mediu monetar labil, tehnica stabilizărilor monetare, a flo-tării cursurilor, procedurile de lucru ale forurilor internațio-nale, mecanismul emisiunii și al instrumentelor de control monetar etc. — cu scopul de-clarat de a identifica invari-antele și dinamicele, a căror cunoaștere este indispensabilă adoptării unor decizii națio-nale rigurose fundamentate.

Un merit incontestabil al lu-crării este capacitatea de a surprinde multiplele legături dintre specificul economiei so-cialiste, românești, a poziției țării noastre în legătură cu di-feritele probleme economico-monetare ale lumii contem-porane, pe de o parte, și rea-litățile valutare internațio-nale, pe de alta. Concluziile au-torului în legătură cu interde-pendențele respective au, de aceea, finalitate aplicativă di-rectă, constituind un ansamblu de principii și metode utile factorilor de decizie și de exe-cuție din aparatul financiar-bancar. Avem în vedere în

*) Victor Jinga, „Moneda și pro-blemele ei contemporane“, vol. I, II, Ed. „Dacia“, Cluj-Napoca, 1981

INSCRISE cu litere de aur în istoria luptei de veacuri a țărănimii pentru libertate, unitate și neafrinare, pentru dezvoltarea și păstrarea ființei noastre naționale, răscoalele revoluționare din 1907 au demonstrat, așa cum sublinia recent tovarășul Nicolae Ceaușescu „maturitatea politică a țărănimii, hotărârea ei de a acționa cu toată energia împotriva nedreptăților sociale, a asupririi moșierești, pentru lichidarea inegalităților sociale, pentru a fi stăpînă pe pămînt și a participa cu întreaga sa forță la dezvoltarea generală a țării, la asigurarea independenței și suveranității patriei”.

Marea răscoală revoluționară țărăneasă din 1907 a constituit, sub multiple aspecte — cauze, obiective, consecințe etc. — subiect al unei ample confruntări și înfruntări și în gîndirea social-economică a vremii. Una dintre problemele cele mai controversate în epocă și, de altfel, și ulterior a fost cea a cauzelor marii ridicări la lupta revoluționară a țărănimii. Expresie a unor interese de clasă, multe opinii formulate în legătură cu această problemă erau adesea departe de cadrul obiectiv sau se plasau, în cel mai bun caz, la periferia acestuia.

În presa conservatoare, de exemplu, o cauză a răscoalelor frecvent incriminată era considerată activitatea așa-zisilor „agitatori”, „anarhiști” români sau străini care ar fi ridicat satele”. Printre cei acuzați, în primul rînd, se numărau socialiștii români ca, de exemplu, St. Gheorghiu, M. Gh. Bujor etc. Scenariul invinuirilor era însă neconvingător, absurd chiar. Astfel, socialistul Opran a fost arestat în sala Eforie din București pentru că la 11 martie 1907 distribuia foi volante ce reproduceau poezia lui G. Coșbuc „Noi vrem pămînt” și articolul lui N. Iorga publicat în „Neamul românesc” și care incrimina reprimarea singeroasă a țăranilor ce cereau piinea care, de drept, li se cuvenea. Presa conservatoare se ridica plină de ură împotriva „internaționaliştilor care au azmuțit pe țărani”.¹⁾

Alteori, privirile bănuitoare ale ei erau

Cauzele și țelurile răscoalei din 1907 în confruntarea de idei a timpului

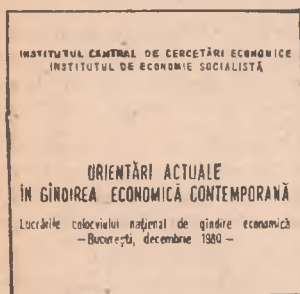
îndreptate spre gînditori care făceau parte din clasele stăpînitoare și care aveau preocupări în problema agrară, ca de exemplu R. Rosetti, care cîndva își exprimese îngrijorarea în legătură cu gravitatea acestei probleme. Unul dintre cei invinuiți oficial și de cercurile guvernante a fost și V. M. Kogălniceanu, care într-o serie de lucrări publicate în anii premergători lui 1907 subliniasă: „După mine..., afirmarea făcută de unii... cum că țărani n-au fost decît chiriași ai pămîntului pe care îl munceau și că proprietarii erau stăpîni absoluți ai acestui pămînt... este o călcare sfrîntată a adevărului”²⁾ și argumentase că „improprietăririle sînt **neînălăturabile...**”³⁾ Acesta însă nu făcuse altceva în fond decît să reafirme pericolul recrudescenței problemei agrare, subliniind în acest context ideea unei improprietăririi a țăranilor „în cea mai largă accepțiune a cuvîntului”, dar și cu deosebită tărie și în repetate rînduri că „nu sînt împotriva marii proprietăți”⁴⁾ Opiniile lui V. M. Kogălniceanu se înscriu de fapt în cea mai deplină și tragică logică a liberalismului burghez.

În aceleași condiții, ale goanei după „instigatori”, un alt publicist, poporanistul C. Stere — care în 1906, în revista „Viața Românească”, semnalase și el iminența

unei confruntări de clasă la sate — se va grăbi, de astă dată în calitate de prefect și „pacificator” al județului Iași, să se decida, afirmînd, în martie 1907, că răscoalele sînt „pornite din îndemnul făcătorilor de rele, de cele mai multe ori străini de sat”⁵⁾ Se verifică astfel încă o dată inconsecvența politicianismului burghez, atît de rîspîndită în epocă. Despovărat de funcțiile de „pacificator”, același publicist avea să constate curînd cu mult realism: „Din cinci în cinci ani li se distribuie țăranilor porumb, și, ca o coincidență tristă, cam tot atunci li se distribuie și gloanțe”⁶⁾. În acest context, el se va apropia de o cauzalitate reală, situată pe tărîmul social-economic, care, fără a fi sursa primară a recrudescenței problemei agrare în 1907, rămîne totuși „scînteia” care a făcut să se producă confruntarea singeroasă de clasă: creșterea nemăsurată a exploatații țărănimii de către clasele dominante.

C. Stere își va însuși astfel concluziile exprimate deja în epocă de transilvăneanul P. Cosma, ca și de conservatorul „rebel” R. Rosetti. Acesta din urmă arăta că „răscoalele de astă primăvară sînt roada firească a păcatelor săvîrșite împotriva obștei acestui popor în decurs de veacuri de către vechea clasă stăpînitoare, a nemulțumirii și a urii stîrnite de aceste păcate... adevărații instigatori ai acestei mișcări sînt egoismul, lăcomia, lipsa de scrupul și lipsa de prevedere a clasei stăpînitoare”⁷⁾ De reținut este faptul că condamnarea acestor excese nu era făcută pe criterii pur etico-morale, ci ca urmare a unor motivații socio-economice concret-istorice ale situației examinate, iar sfera vinovațiilor incriminate era extinsă la toate clasele și păturile sociale stăpînitoare la sate. Grija unor asemenea ideologi este de fapt, după însăși expresia lui R. Rosetti, de a „nu ne expune la noi izbucniri ca cea de astă primăvară, căci nu știm cum vom ieși din ele”. După cum se observă, poziția de „moșier de viță veche”, deși „cult și luminat” nu este dezmințită, cu toată atitudinea sa singulară, mai realistă în comparație cu restul taberei conservatoare.

FIȘE

● **RECENT** a văzut lumina tiparului volumul „Orientări actuale în gîndirea economică contemporană” care reunește

comunicările prezentate în cadrul primului colochiu național pe probleme actuale ale gîndirii economice contemporane, manifestare științifică ce s-a desfășurat la sfîrșitul anului 1980 sub egida Institutului Central de Cercetări Economice, organizator fiind Institutul de Economie Socialistă. Reunind lucrări realizate de cercetători economiști, de cadre didactice universitare, studii întreprinse de specialiști din domenii învecinate economiei, volumul a fost structurat în mai multe secțiuni, fiecare dintre acestea prezentînd un nucleu tematic bine conturat.

În această optică au fost analizate în profunzime și sub un-

ghiuri diverse, probleme de maximă importanță ce caracterizează dezbaterile de idei din lumea contemporană în domeniul economiei. Între acestea, unele aspecte privind creșterea economică în socialism — temă amplă în care au fost cuprinse studii referitoare la structura economiei socialiste, la echilibrul dinamic propriu modului de producție amintit, analize ce își propun să investigheze mecanismul prețurilor în socialism, sistemul autoconducerii ș.a. În alte secțiuni ale volumului au fost grupate studii privind concepțiile asupra economiei țărilor în curs de dezvoltare, analiza orientărilor gîndirii economice nemarxiste în contextul crizei economiei capitaliste contemporane etc.

Dezvoltarea comunității rurale

● **ÎN studiu** „Caracteristici ale modului de viață rural în R. P. Bulgaria și modalități de perfecționare a sa”, publicat în numărul 10/1981 al revistei bulgare „KONOMICESKA MISL”, A. Fileva își propune să analizeze elementele ce caracterizează actualul mod de viață al populației rurale, precum și configurația previzibilă a acesteia pentru următoarele decenii. Semnalînd faptul că în conceperea modului de viață rural intervine, ca un termen principal de referință, modul de viață propriu orașului, autoarea militează pentru o înțelegere cît mai nuanțată a acestui raport. Practic, sus-

O altă explicație socio-economică, frecvent întâlnită în literatura conservator-democratică, burghezo-liberală, poporanistă sau sămănătoristă mic-burgheză, leagă răscoala de extensiunea arendășiei, îndeosebi de trusturile arendășești care acaparaseră o bună parte din pământurile moșierilor și pe care le exploatau fie pe baze capitaliste, fie prin sistemul „învoielilor agricole”, prin îmbinarea formelor burgheze și feudale de exploatare a țăranilor. O asemenea explicație a prilejuit unor cercetători, de regulă, conservatori, formularea unor concluzii de factură xenofobă, evident pentru a distrage atenția de la nedreapta împărțire a pământului, principalul mijloc de producție din agricultură.

În spiritul concepției pe care o promovau, socialiștii români au relevat cauze reale ale răscoalelor, ei au condamnat cu vehemență exploatarea la care era supusă țărâniea și au sesizat cu realism amploarea și natura mișcării țărănești care începuse. Încă în primele zile ale lunii martie se aprecia (în ziarul „România muncitoare” din 4-11 martie 1907) că nu este vorba de obișnuitele agitații și vărsări de sânge, ci de începutul unei grandioase răbufniri a luptei de clasă. În întrebarea și răspunsul dintr-un manifest publicat în aceeași lună: „Cum se face că țăranii din toate mijloacele de luptă aleg... revoltele? Pentru că ei nu au altul la îndemână”, vădesc o înțelegere profundă a modalității de realizare a aspirațiilor masei muncitoare. Apreciindu-se răscoala ca o expresie a luptei de clasă, se conchidea că „lupta seculară și neîmpăcată între țăran și proprietar... nu va avea niciodată sfârșit pînă ce nu va cădea unul dintre cei doi vrăjmași.”⁸⁾

O expresie elocventă a poziției mișcării muncitorești față de cauza dreaptă a țărâniei o constituie îndemnul dintr-un apel-manifest adresat rezerviștilor, în care se sublinia: „Arătați pretutindeni pe dușmanul adevărat și dacă va fi cu puțință dați-vă de partea răsculaților ca să luptați contra acestui dușman.”⁹⁾ Istoria

consemnează numeroase fapte de solidaritate a muncitorilor cu țăranii răsculați — eliberarea celor arestați, numeroase mitinguri și greve.

În problema-cheie era, după părerea socialiștilor, cea a proprietății asupra pământului. „Strigătul vostru, vrem pământ — arătau ei sătenilor în 1907 — să fie prohodul proprietarilor și arendașilor și stăpînitorilor voștri.”¹⁰⁾ De aceea, ei se pronunțau pentru o „largă exproprie a pământului”. „Numai printr-o largă exproprie care să pună în stăpînirea obștilor și sindicatelor agrare pământurile marii proprietăți...” s-ar fi dezlegat problema agrară.”¹¹⁾ În pofida modalității de folosire a pământului expropriat care nu răspundea condițiilor concret-istorice din acea vreme, afirmarea deschisă a ideii exproprierii marii proprietăți rămîne cea mai curajoasă și cea mai radicală în epocă. O asemenea idee surprinde un aspect esențial al cauzei răscoalei revoluționare de la 1907. Pentru că așa cum arăta ulterior L. D. Pătrășcanu, la baza răscoalelor țărănești stătea „un conflict mai puternic. Anume conflictul dintre dezvoltarea forțelor de producție, încetușate de existența marii proprietăți (cea mai importantă rămășiță feudală) îngredite de rămășițele iobăgiste și raporturile de proprietate.”¹²⁾

Socialiștii au demascat, de asemenea, caracterul duplicitar al reformelor legiferaute în 1907—1908, modul cum se eluda rezolvarea nevoii de pământ a țărâniei. Transformate „în mijloace minunate pentru căpătuirea partizanilor”, reformele liberale, cu toate așa-zisele „măsuri pentru satisfacerea țărâniei” vor avea un caracter „paleativ”, arătau ei. „Nemușumirea va continua să existe și manifestarea ei n-o vor putea opri nici jandarmii rurali, nici cei urbani”, căci „legile votate nu sînt în stare să înlăture răul”.

Întreaga desfășurare a evenimentelor ulterioare anului 1907 pînă la revoluția de eliberare națională și socială a demonstrat, așa cum sublinia „Șcinteia” din 15 septembrie 1936 că „Țărâniea nu

poate aștepta salvarea de la nici un partid burghez... Singurul ei drum este lupta comună cu muncitorimea de la orașe contra burgheziei și a moșierimii”. Partidul Comunist Român — promotor consecvent al soluționării revoluționare, democratice a problemei agrare, a desfășurat o bogată activitate pentru fărîmarea alianței muncitorești-țărănești, pentru înfăptuirea în 1945 a reformei agrare profund democratice și apoi a cooperativizării socialiste a agriculturii care, așa cum se apreciază în Programul partidului, „a însemnat o profundă revoluție în viața satului”. Odată cu organizarea pe baze socialiste a agriculturii — sublinia secretarul general al partidului — s-a pus capăt pentru totdeauna exploatarei, asupririi omului de către om, realizîndu-se dezvoltarea unitară a economiei românești, în ramurile ei de bază — industria și agricultura

dr. Mircea ROZOREA
dr. Dumitru MUREȘAN

⁸⁾ „Cronica”, 10 martie 1907, p. 1

⁹⁾ V. M. Kogălniceanu, Istoricul chestiunii țărănești, București, 1906, p. 3

¹⁰⁾ Idem, Improprietățile țărănești, București 1906, p. 6

¹¹⁾ Idem, Chestiunea țărăneasă, București, 1906, p. 60 și 63. După mulți ani, în Raportul legii agrare de după primul război mondial acesta va arăta că „singura mea vină în răscoalele de la 1907 a fost că am prevăzută-o, și am atras prin scris și prin viu grai atențiunea guvernărilor și a lumii care se ocupă cu aceste chestiuni”.

¹²⁾ C. Stere, Manifest către toți locuitorii satelor. „Gazeta țăranilor” an. XV, nr. 11, 25 martie 1907, p. 1

¹³⁾ Idem, Cuvîntare. „Liberalul”, Iași, nr. 67, 19 mai 1907, p. 2. Menționăm că Stere făcea referiri la răscoalele țărănești anterioare

¹⁴⁾ R. Rosetti, Pentru ce s-au răscolit țăranii, București, 1907, p. 623—624

¹⁵⁾ Către lucrători și țăranii, către studenții „România muncitoare”, 11—18 martie 1907

¹⁶⁾ Documente din mișcarea muncitorească, 1872—1916, p. 364

¹⁷⁾ Răscoala țăranilor din 1907. Documente, vol. I, p. 521

¹⁸⁾ Memoriu „România muncitoare”, 7 decembrie 1908

¹⁹⁾ L. Pătrășcanu, Un veac de frământări sociale, 1821—1907, Ed. politică, București, 1969, p. 301

ține A.F., este necesar ca orientarea modului de viață sătesc să nu se facă pornind de la o comparație rigidă, necritică, cu urbanul, ci luîndu-se în considerare specificul, tradiția, factorii proprii traiului în rural. Tocmai pornind de la ideea viabilității modului de viață rural și în condițiile progreselor semnificative înregistrate în direcția industrializării, opinează autoarea, vor putea fi încorporate, într-o viziune unitară, faptele noi de civilizație ce se remarcă în mediul rural — cum sînt munca mecanizată, îmbunătățirea condițiilor de locuit, categoria de timp liber etc. În același timp, susține A.F., numai pe baza unei cunoașteri aprofundate a legilor după care se dezvoltă comunitatea sătească în lumea de astăzi se va putea asigura echili-

brul social al mediului rural, stabilizarea populației — condiție de bază a îmbunătățirii calității muncii agricole.

Politică tehnologică

● Într-un studiu publicat în „Financial Times” și reprodus de revista „Problèmes Economiques” nr. 1744 sub titlul „Le Japon saura-t-il affronter les évolutions technologiques à venir?” — Richard Hanson își propune să sintetizeze care sînt principalele orientări ce se conturează în Japonia în legătură cu adaptarea cit mai eficientă la tehnologiile dezirabile ale acestui sfîrșit de mileniu. Există printre factorii economici și politici din această țară, opinează R.H., o largă adeziune la ideea

că tehnologiile viitorului nu vor mai putea fi valorificate avantajos prin actualele sisteme de organizare a progresului tehnic, chiar aceste sisteme impunîndu-se a fi înnoite. Această atitudine — relevă economistul citat — se întemeiază pe faptul că, pînă în prezent, Japonia a practicat o politică de import de licențe și ulterior, de perfecționare a acestora, fapt care i-a permis să utilizeze cunoștințe și informații deja dobîndite; datorită progreselor înregistrate pe plan tehnologic, această țară se află astăzi în situația de a întreprinde o muncă de pionierat, de explorare a noi domenii, și, deci, de a-și asuma noi riscuri financiare și economice. Noua strategie tehnologică japoneză, afirmă R.H., are drept coordonate principa-

FIȘE

le stimularea creativității naționale și alocarea unor fonduri sporite pentru cercetarea fundamentală. Orientarea amintită nu presupune însă abandonarea altor componente ale strategiei aplicate pînă acum, între care orientarea cercetărilor prin costuri (deviza este, „a produce cît mai mult cu fonduri cît mai mici”), precum și optica în care este înțeles raportul tehnologic nouă-produs. Această ultimă orientare, afirmă autorul studiului, urmărește să convertească înecare tehnologie nouă în produs și concomitent să identifice potențialele utilizări, potențialii beneficiari.

7

Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre

CONTINUĂM publicarea consultațiilor în sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățământul economic superior. Din dorința de a le spori eficiența, aceste consultații, elaborate de cadre didactice de specialitate din învățământul liceal și superior, sub egida Direcției științelor sociale din Ministerul Educației și Învățământului, nu se vor mai referi la întreaga temă prevăzută în programă, ci vor aprofun-

da aspectele mai dificile ale temei respective.

Potrivit prevederilor programei de economie politică pentru concursul de admitere în învățământul superior în anul 1982, tema „Modernizarea structurii economiei românești” cuprinde 3 puncte: 1) Conceptul de structură a economiei naționale. Realizări și direcții ale modernizării structurii economiei românești; 2) Promovarea pro-

gresului tehnic și modernizarea structurii economiei naționale; 3) Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriu principal de modelare a structurii industriei noastre. Toate aceste puncte sînt obligatorii pentru cei care se pregătesc în vederea participării la concursul de admitere din anul 1982. Consultația de față se referă numai la punctul 3.

Necesitatea restructurării industriei noastre

ÎNTREGUL proces de dezvoltare a economiei noastre naționale și de modernizare a structurii ei, în cadrul căruia un rol hotărîtor joacă industria, se desfășoară în prezent în condiții noi. Pe plan intern, stadiul atins în dezvoltarea economică generală, îndeosebi dimensiunile și nivelul dotării cu tehnică nouă, de vîrf, a principalelor ramuri economice impun și permit, totodată, accelerarea trecerii la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile și, odată cu aceasta, trecerea de la dezvoltarea extensivă la cea intensivă. În viața economică internațională — așa cum subliniază secretarul general al partidului nostru și la Plenara C.C. al P.C.R. din noiembrie 1981 — au loc grave perturbări generate de prelungirea și accentuarea crizei economice mondiale, îndeosebi a crizei energetice și a materiilor prime, și care în condițiile creșterii interdependențelor dintre economiile naționale, își exercită influența în forme și intensități diferite și asupra economiei noastre, impunînd măsuri hotărîte cu privire la dezvoltarea calitativă a producției și la accentuarea procesului de modernizare și restructurare a economiei.

Modernizarea structurii economiei naționale, direcție de acțiune pentru făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare a României spre comunism, este parte integrantă a procesului de perfecționare a tuturor structurilor societății noastre. Referindu-ne la structura pe ramuri, privită prin rezultatul activității, aceasta este determinată de structura potențialului tehnic productiv și a resurselor naturale, ca și de structura și nivelul pregătirii factorului uman. După cum se știe, materiile prime sînt transformate în produse finite ca rezultat al unor procese mai mult sau mai puțin complexe, al unor trepte succesive de prelucrare. Cantitatea, calitatea și diversitatea produselor create depind în mod substanțial de nivelul tehnicii și de tehnologiile folosite în prelucrarea materiilor prime. Este evident că în structura producției intervin direct volumul fiecărui gen de produse și diversitatea acestora. La o cantitate dată de resurse primare, pot fi obținute rezultate cantitative cu atît mai mari cu cît în fiecare unitate produsă se încorporează mai puțin din materiile prime și materialele folosite, iar diversificarea produselor se corelează direct cu gradul valorificării resurselor materiale, cu ritmul înnoirii și varietatea bunurilor finite obținute.

Cantitatea de materii prime supusă prelucrării este deci condiționată de structura fabricației și de nivelul economisirii lor. O structură rațională a economiei naționale, în special a industriei, valorifică superior resursele și consumă cantități proporționale mai mici de materii prime comparativ cu alte economii. Iată de ce, date fiind caracterul limitat al resurselor interne și criza existentă pe plan mondial, **economisirea resurselor de materii prime și energie este pentru țara noastră criteriu principal de modelare a structurii industriei**, aceasta înlocuind modernizarea structurii întregului potențial de producție.

Restructurarea industriei, a cărei necesitate este amplificată în mod deosebit de agravarea crizei energetice și a materiilor

prime, devine factorul determinant atît pentru continuarea dezvoltării în ritm rapid a întregii producții, cît și pentru făurirea unei economii moderne de înaltă eficiență, aptă să valorifice superior întregul potențial material și uman. Paralel cu procesul de modernizare, dinamismul economiei românești impune dezvoltarea bazei proprii de materii prime menită să asigure și creșterea gradului de independență economică.

Importanța și direcțiile economisirii resurselor de materii prime și energie

CONGRESUL al XII-lea al partidului stabilește ca priorități de bază ale dezvoltării noastre economico-sociale în cincinalul actual, ca și pentru întregul deceniu 1981—1990, lărgirea bazei proprii de materii prime și energie, sporirea gradului de asigurare din resurse interne a necesităților economiei naționale și accelerarea procesului de restructurare a industriei prin creșterea prioritară a ramurilor care asigură valorificarea superioară și economisirea resurselor materiale și umane.

Această orientare pune sarcini mari în primul rînd în fața **industriei extractive**, care trebuie să asigure economiei naționale cantități sporite de cărbune, petrol, gaze naturale, minereu de fier, minereuri neferoase și alte substanțe utile fără de care nu este posibil mersul ascendent al economiei noastre. Dezvoltarea în ritm susținut a industriei. Prin aceasta, industria extractivă își aduce și o contribuție importantă la slăbirea presiunii pe care o exercită asupra economiei noastre creșterea puternică și imprevizibilă a prețurilor pe piața mondială a materiilor prime.

Creșterea producției industriei extractive — planificată pentru acest cincinal la 33,5 la sută, cu un ritm mediu anul de 6 la sută — implică intensificarea lucrărilor de prospecțiuni și explorări geologice pe întreg cuprinsul țării în vederea descoperirii și punerii în valoare a noi zăcăminte de substanțe minerale utile, trecerea la exploatarea unor zăcăminte cu conținut mai sărac, aplicarea de noi tehnici și tehnologii care să asigure sporirea extracției și a randamentelor în exploatarea minierei.

Se va intensifica în mod deosebit activitatea de descoperire și punere în exploatare a noi rezerve de petrol și gaze precum și folosirea de noi tehnologii care să conducă la ridicarea factorului final de recuperare a titeiului din zăcămint de la 32 la sută în 1980, la 40 la sută în 1985. O creștere susținută trebuie asigurată producției de cărbune prin extinderea exploatărilor existente și punerea în funcțiune a noi mine și cariere, astfel încît pînă în anul 1985 producția de cărbune net să fie de peste 2,4 ori mai mare decît în 1980.

Realizările din domeniul extracției carbonifere vor determina restructurări importante în producția de energie electrică. Nivelul planificat pentru 1985 — 82,5 miliarde kwh — se va obține în condițiile creșterii ponderii energiei electrice produse pe bază de cărbune și resurse hidro, reducerii treptate a consumului de produse petroliere și de gaze, ale trecerii la folosirea unor noi surse de energie ca: sisturile bitumi-

noase, energia atomică, a soarelui, a vântului, biomasa, biogazul etc. În timp ce energia electrică produsă în centralele hidroelectrice va crește cu 10 la sută și cea pe bază de cărbuni și sisturi bituminose cu 18 la sută, energia electrică obținută pe baza hidrocarburilor se va reduce cu circa 27 la sută.

Atingerea nivelurilor stabilite la producția resurselor energetice primare și înfăptuirea restructurărilor preconizate în domeniul utilizării acestora vor asigura realizarea obiectivului stabilit de Congresul al XII-lea al partidului ca, în actualul deceniu, România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei.

Dezvoltarea bazei proprii de materii prime implică, de asemenea, trecerea cu hotărâre la realizarea în țară, a materiilor prime și materialelor necesare dezvoltării unor ramuri de vîrf ale construcțiilor de mașini, cum sînt electronica și microelectronica, energia nucleară, aeronautica ș.a.

Creșterea gradului de asigurare din resurse interne a necesității economiei naționale nu vizează numai ramurile producătoare de materii prime, ci are implicații cu mult mai largi asupra activității economice. Astfel, nevoile sporite de materii prime și resurse energetice, creșterea inevitabilă a costului obținerii lor — datorită exploatarea unor zăcăminte mai sărace și situate la adîncimi mai mari —, precum și ridicarea necentenită a prețurilor pe piața mondială impun promovarea unei politici ferme de gospodărire rațională și de economisire a materiilor prime, combustibilului și energiei în toate ramurile și sectoarele de activitate, trecerea pe scară largă la utilizarea materialelor refolosibile, la recuperarea integrală și refolosirea resurselor secundare de căldură și energie, la ridicarea gradului de valorificare a tuturor resurselor materiale.

Se știe că o parte a resurselor materiale dispore prin consum, iar alta — în special cele încorporate în bunuri utilizabile — continuă să existe din punct de vedere fizic și după ce bunurile respective și-au epuizat utilitatea. Corpul material și diferite componente ale acestor bunuri, folosite în economie sau în gospodăriile populației, pot fi reutilizate în urma recuperării, eventual a unor prelucrări, ca materii prime de bază în anumite procese. În numeroase cazuri, piese și subsansamble ale mijloacelor de muncă pot fi supuse recondiționării și apoi refolosite, înregistrîndu-se economii importante pe seama evitării muncii cheltuite pe diferite trepte ale fabricării produsului. Recuperarea și refolosirea materialelor sînt surse principale de acoperire a necesităților de materii prime chiar pentru țările dezvoltate din punct de vedere industrial. În actualul cincinal, se prevede ca necesarul de materii prime al industriei noastre să fie acoperit pe seama utilizării materialelor recuperabile și refolosibile în proporție de 53 la sută la oțel, 65 la sută la plumb, 44 la sută la cupru, 43 la sută la zinc, 50 la sută materiale lemnoase, 68 la sută la hîrtie și cartoane, 59 la sută la anvelope.

Economisirea resurselor de materii prime și energie, precum și recuperarea și refolosirea materialelor au o dublă importanță economică: pe de o parte, conduc la reducerea cheltuielilor de producție, iar pe de altă parte, echivalează cu descoperirea și utilizarea unor noi rezerve de materii prime, obținute fără cheltuieli, fără investiții.

În actualele condiții, o deosebită atenție se acordă economisirii combustibilului și energiei, domenii în care România are încă rezerve mari. Referîndu-se la consumul ridicat de energie, la necesitatea economisirii acesteia și a mai buneii ei valorificări, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în raportul la Congresul al XII-lea al partidului că „trebuie să facem totul pentru a limita și reduce consumul de energie primară și electrică... aceste consumuri sînt la nivelul — și unele chiar depășesc — țările dez-

voltate industrial, cu un venit național de două și chiar trei ori mai mare decît al nostru. Aceasta înseamnă că noi consumăm multă energie și obținem încă o rentabilitate slabă în industrie. Trebuie să facem totul ca, la acest consum, să obținem o creștere mai puternică a producției industriale și agricole, a produsului social și național”.

Principalul beneficiar al resurselor materiale primare, implicat în nivelul consumurilor înregistrate, este industria prelucrătoare cu diversele ei ramuri. Tocmai de aceea, procesul de restructurare a industriei este continuat în cincinalul 1981—1985, prin creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată și a sectoarelor mici consumatoare de materii prime și energie, realizarea de produse de înaltă tehnicitate care încorporează concepție tehnologică avansată și manoperă de înaltă calificare. În condițiile limitării și chiar ale scăderii unor producții energo și materialo-intensive, subramurile de vîrf, îndeosebi metalurgia aliajelor speciale, electronica, mecanica de precizie, chimia de sinteză fină și mic tonaj vor cunoaște ritmuri de 2—3 ori mai mari decît media pe ansamblul industriei.

În siderurgie și metalurgie, accentul principal se pune în acest cincinal pe dezvoltarea producției de oțeluri speciale, aliate și slab aliate, pe folosirea într-o măsură mai mare a cărbunului românesc în cocserii, pe reducerea consumurilor energetice la producerea oțelului și prelucrarea metalului.

În industria constructoare de mașini, pe primul plan se află ridicarea nivelului tehnic și calitativ al producției la nivelul celor mai bune realizări pe plan mondial, dezvoltarea într-un ritm accentuat a electronicii și microelectronicii, a mijloacelor de automatizare și conducere a proceselor de producție. Perfecționarea structurii de producție a acestei ramuri este astfel concepută încît să asigure realizarea de produse competitive necesare modernizării și extinderii tehnicii avansate în întreaga economie, adaptarea operativă la cerințele pieței internaționale de mașini, utilaje și instalații.

În industria chimică și petrochimică restructurarea producției se realizează prin creșterea prioritară a producției la sortimentele cu grad ridicat de prelucrare, cu valoare mare și consumuri reduse. Astfel, cantitatea produselor petroliere destinate chimizării se va dubla în condițiile în care cantitatea de țiței supus prelucrării rămîne constantă, chiar manifestă o ușoară tendință de scădere. Se dezvoltă rapid chimia fină și producția materialelor speciale pentru electronica și alte sectoare de activitate.

În toate ramurile industriei prelucrătoare atenția principală este concentrată asupra valorificării superioare a materiilor prime, reducerii consumurilor materiale și energetice, ridicării nivelului calitativ al produselor, accelerării inovării lor, în vederea satisfacerii pe un plan superior a necesităților interne și creșterii competitivității și eficienței exportului produselor noastre pe piața mondială. Ca urmare, indicele de valorificare a materiilor prime de bază și energiei pe ansamblul industriei va fi, în 1985, de 130% față de 1980, iar valoarea economiilor obținute prin reducerea normelor de consum se va ridica la circa 23 miliarde lei (calculate la volumul producției obținute în anul 1980).

Economisirea și valorificarea superioară a resurselor de materii prime și energetice, restructurarea și modernizarea industriei românești sînt componente importante ale obiectivului strategic stabilit de Congresul al XII-lea al partidului — transformarea României într-o țară cu nivel mediu de dezvoltare. De altfel, procesul va continua în întregul deceniu 1981—1990, astfel încît la sfîrșitul deceniului, România va dispune de o industrie modernă, cu o structură eficientă și de înaltă competitivitate.

conf. dr. Ana COJOL

Institutul de petrol și gaze din Ploiești

Amplă participare

(Urmare din pag. 14)

cauza progresului și prosperității țării. Calitățile excepționale de savant și om politic ale tovarășei Elena Ceaușescu, recunoscute și consacrate prin înalte titluri științifice decernate de prestigioase forumuri din țară și de peste hotare, au fost în mod fericit întregite de investirea sa în funcțiile de membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de Președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, în calitatea de prim-viceprim-ministru al guvernului. Evocînd succint o seamă de date esențiale ale remarcabilei personalități a tovarășei Elena Ceaușescu, aducem în fapt un elogiu înțelepciunii Partidului Comunist Român, capacității lui de a promova din rîndurile sale valori autentice capabile să propulseze prin însuși exemplul și activitatea lor procesele mai vaste ale promovării femeii în conducerea tuturor domeniilor vieții sociale. Este un adevăr că tovarășa Elena Ceaușescu, îndeplinind aceste munci de răspundere, manifestă o preocupare constantă pentru ca toate organele de partid și de stat

să aplice cu fermitate orientările și sarcinile stabilite de documentele de partid privitoare la creșterea rolului femeii în societate.

Este esențial să constatăm cu toții stăruințele și preocupările permanente ale conducerii de partid și de stat pentru a asigura o corelație cit mai armonioasă între evoluția generală a țării și promovarea unei condiții social-umane a femeii pe măsura valorilor și normelor ce călăuzesc civilizația socialistă. În această perspectivă partidul nostru, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, promovează o politică ce se distinge prin înalta ținută științifică prin acutul său realism, dar și prin impresionanta forță a militantismului revoluționar angajant. Trecerea la o nouă calitate imperativ major al acestei etape de dezvoltare a țării, presupune un ascendent al spiritului militant revoluționar cumulat cu o creștere a rolului factorilor intensivi meninți să confere acea nouă calitate deontivă a bunurilor materiale și spirituale, căr și, sau poate mai ales, celui mai de preț produs al societății noastre omul. Condiția socială a femeii rămîne în acest sens o oglindă veridică a acestui salt calitativ, o componentă intrinsecă și totodată o sursă inestimabilă de îmbogățire a civilizației socialiste ce se afirmă sub semnul împlinirii plenare și totale a personalității umane — femei și bărbați.

DIMENSIUNI ȘI SURSE ALE INFLAȚIEI ÎN ECONOMIA OCCIDENTALĂ

PUNÎND sub semnul îndoielii previziunile de ușoară relansare în 1982, ultimele luni ale anului trecut și începutul acestui an au prelungit și accentuat recesiunea în țările occidentale, aflate în al doilea declin de proporții al activității economice într-un interval de numai câțiva ani. Conform datelor din publicația bianuală a Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică („Perspectives économiques de l'OCDE”, nr. 30/1981), în semestrul al doilea al anului 1981 s-a înregistrat o rată zero a creșterii, în timp ce în Statele Unite produsul național brut a scăzut cu 1,5 la sută; cifrele pentru luna ianuarie 1982 arată o reducere a P.N.B. în S.U.A. cu 3 la sută.

O componentă esențială a profunde crize economice din economia capitalistă a ultimului deceniu o reprezintă procesul inflaționist, care cunoaște dimensiuni și efecte fără precedent, transformându-se într-un flagel irezistibil, „inamicul public numărul 1”, cum îl desemnează publicistica occidentală.

Hiperinflația deceniului opt

DUPĂ cum rezultă din studiile O.N.U. (The World Economy in 1980—1981, United Nations, 1981), dacă în deceniul șapte ritmul anual al creșterii prețurilor s-a menținut în țările occidentale la nivele moderate, în cadrul unei tendințe de fond ascendentă („inflație cățărătoare”), la începutul deceniului trecut se înregistrează o majorare sensibilă (5,1 la sută în intervalul 1969—1972), pentru ca în perioada 1973—1975 să atingă un prim „virf” de peste 11 la sută. În ultimii ani, după o perioadă de relativ calm (1976—1978), se produce o recrudescență a inflației cu niveluri record de peste 12 la sută în 1980—1981. Asistăm așadar, în deceniul opt, la o **accelerare neobișnuită a creșterii prețurilor** în țările occidentale, care marchează o schimbare radicală în natura procesului inflaționist: trecerea la „inflația galopantă”, la hiperinflație. Într-adevăr, ritmul mediu anual al creșterii prețurilor în perioada 1971—1980 a fost de aproape trei ori mai mare decât cel din intervalul 1961—1970 și de circa șase ori mai mare decât în anii '50.

Datele prezentate în tabel ilustrează caracterul general al acestei tendințe în principalele țări capitaliste dezvoltate dincolo de unele diferențieri naționale; astfel, coeficientul de devansare a creșterii prețurilor în deceniul opt față de deceniul anterior (raportul dintre coloanele 5 și 2 în tabel) este de 3,6 în Italia, 3,3 în Marea Britanie, 3 în Canada și 2,9 în S.U.A., față de media de 2,7 pe total O.C.D.E. Situația este și mai semnificativă în cazul altor țări occidentale: coeficientul de devansare este de 6,8 în Grecia, 6,0 în Turcia, 4,8 în Portugalia, 4,2 în Australia, 3,3 în Noua Zeelandă etc.

Totodată, dacă în cele două decenii anterioare și chiar la începutul anilor '70 accelerarea ritmului inflației marca de regulă o perioadă de expansiune economică (de exemplu „boom”-ul din 1971—1972), în ultimii zece ani ritmurile deosebit de înalte și de o persistență nemiintilnită ale creșterii prețurilor se conjugă cu un trend economic descendent.

Mai mult, o sporire extremă a inflației se produce în perioadele de maxim recesionist: în 1975 a avut loc o scădere a produsului brut în ansamblul țărilor capitaliste dezvoltate de circa 2 la sută și o creștere a prețurilor de 12,5 la sută; în 1980 creșterea P.N.B. a fost de numai 1,2 la sută (—0,8 la sută la producția industrială), în timp ce prețurile la consumator au crescut cu 12,9 la sută.

Starea de **stagflație generalizată** în țările occidentale este pusă în evidență și de datele din tabel: față de deceniul anterior, când ritmul mediu anual al P.N.B. depășea fără excepție ritmul creșterii prețurilor (coloanele 1 și 2), în deceniul opt ritmul inflației devansează substanțial ritmul creșterii economice în toate țările luate în analiză (coloanele 4 și 5).

Coexistența îndelungată a inflației și stagnării activității economice pune în discuție principalele concluzii de politică economică ale doctrinei keynesiste, numită în anii postbelici pe drept cuvânt, „biblia acțiunii guvernamentale”. După cum se știe, J.M. Keynes, preocupat de problema combaterii declinului ciclic al activității economice și utilizării forței de muncă, preconiza o politică de cheltuieli bugetare, de incitare a investițiilor, având drept corolar creșterea nivelului general al prețurilor; inflația, încurajată și întreținută la niveluri moderate, era considerată un mijloc de resorbire a șomajului și un factor de creștere economică neîntreruptă.

Or, este imposibil de argumentat cu datele din deceniul opt așa-zisul caracter benefic, stimulat al inflației pentru creșterea economiei occidentale; într-adevăr, ritmul creșterii P.N.B. pe totalul țărilor membre ale O.C.D.E. în intervalul 1971—1980 a fost de numai 3 la sută în raport cu 5 la sută, cât s-a înregistrat în perioada 1961—1970, cu toate că în ultimul deceniu indicele de deflaționare a prețurilor a crescut cu peste 8 la sută pe an pe ansamblul țărilor citate.

Nici cele mai optimiste păreri nu pot desemna hiperinflația ca un factor de stimulare a creșterii economice, de depășire a fazelor depresionare ale ciclului; cuprinzând de o manieră cancerigenă principalele pîrgii și sectoare ale vieții economice ea contracarează așa-zii „stabilizatori automați” ai pieței capitaliste și compromite măsurile guvernamentale de temporizare și control.

O altă caracteristică a situației din deceniul opt este creșterea însemnată, în condiții de recesiune și inflație galopantă, a **ratei șomajului** (vezi coloanele 2 și 6 în tabel). Astfel, în 1980, an de criză, rata șomajului era de 7,6 la sută, iar ritmul inflației de 21,2 la sută în Italia, de 7 la sută și respectiv 18 la sută în Marea Britanie, de 7,2 la sută și respectiv 13,5 la sută în S.U.A. etc. Cu alte cuvinte, se reliefează o anumită tendință de evoluție congruentă a inflației și șomajului, infirmare directă a tezei ilustrate prin „curba lui Phillips”: corelația inversă dintre creșterea prețurilor și rata șomajului. Acest lucru rezultă și din graficul care înfățișează raportul dintre rata deflatorului prețurilor și rata șomajului în S.U.A.: în deceniile șase și șapte corelația este în general verificată (linia curbă de pe grafic), pentru ca în anii '70 să fie practic răsturnată (linia întreruptă). Totodată, dacă în deceniile anterioare abaterile din anii de criză (1958 și 1970) au fost reintegrate într-un anumit interval în corelația de bază (în sensul ilustrat prin săgețile de pe grafic) șocul inflaționist din 1974—1975 n-a mai putut fi aplatizat, pentru ca în 1979—1980 procesul să se reactiveze (săgețile întrerupte de pe grafic).

Această situație pare să se permanentizeze: previziunile O.C.D.E. indică creșterea în continuare a ratei șomajului (peste 8 la sută în 1983 pentru ansamblul țărilor O.C.D.E.), în condițiile menținerii unui ritm alert al prețurilor (prognoza deflatorului în 1983 este de peste 8 la sută). Cu alte cuvinte, alternativa teoretică inflație sau șomaj, privilegiată de doctrina occidentală din certe interese de clasă, este radical contestată de realitatea actuală, a existenței și agravării concomitente a inflației și șomajului. Departe de a constitui opțiuni polare de politică economică, inflația și șomajul reprezintă forme specifice și interdependente de manifestare a crizei economice capi-

Ritmul creșterii economice, inflația și șomajul în țările capitaliste dezvoltate

	1961—1970			1971—1980		
	Creșterea P.N.B. *)	Creșterea prețurilor la consumator *)	Rata șomajului 1971	Creșterea P.N.B. *)	Creșterea prețurilor la consumator *)	Rata șomajului 1981 **)
Canada	5,2	2,7	6,4	3,9	8,1	7,5
Franța	5,8	4,0	2,7	3,4	9,7	8,8
R.F. Germania	4,7	2,7	0,8	2,8	5,2	5,9
Italia	5,5	3,9	3,2	3,0	13,9	8,8
Japonia	11,1	5,8	1,2	5,4	9,0	2,1
Marea Britanie	2,8	4,1	3,5	1,5	13,7	12,2
S.U.A.	3,9	2,8	5,9	2,8	7,9	7,2

*) Ritmuri medii anuale

**) Ultima dată lunară disponibilă (Iulie/septembrie).

Sursa: calculat după Perspectives économiques de l'OCDE, nr. 30/1981; The World Economy in 1980—1981; U.N. Monthly Bulletin of Statistics, nr. 1/1982.

taliste care se combină și stimulează reciproc, într-un cerc vicios al recesiunii.

Surse interne ale inflației

HIPERTROFIEREA și cronicizarea procesului inflaționist în lumea occidentală demonstrează faptul că acesta nu reprezintă o disfuncție trecătoare a mecanismului economiei capitaliste, ci își trage sursele din înseși categoriile economiei de piață, este una din expresiile cele mai virulente ale contradicțiilor economiei capitaliste contemporane. Totodată, după cum se arată chiar în literatura occidentală, nu există un singur responsabil al inflației, o cauză unică a creșterii necontrolate a prețurilor, ci o complexitate de factori, care se îmbină și se întrepătrund diferit în timp și spațiu, pe fondul comun al legităților pieței capitaliste.

Dacă în legătură cu creșterea moderată a prețurilor în prima perioadă postbelică s-a putut spune că sursa principală o constituia „inflația prin cerere”, respectiv majorarea autonomă a cererii globale în contextul de reconstrucție și dezvoltare economică fără o ridicare corespunzătoare a ofertei, situația din ultimul deceniu nu mai validează o astfel de interpretare. Nici ideea lui Keynes cu privire la rigiditatea la scădere a unor componente ale ofertei globale (cu referire exclusivă și excesivă la piața forței de muncă), care determină o „inflație prin costuri” nu este suficientă pentru a explica hiperinflația.

Analiza procesului inflaționist actual trebuie să plece de la structurile economice și politice ale capitalismului contemporan, de la factorii care influențează dinamica raportului între cererea și oferta globală care se manifestă în economie, de la particularitățile pieței capitaliste în perioada actuală. Într-adevăr, în anii postbelici au apărut și s-au accentuat noi factori perturbatori ai procesului de ajustare ciclică a agregatelor economice globale, de rigidizare a componentelor pieței capitaliste, care creează focare inflaționiste inextricabile.

Un astfel de factor perturbator îl reprezintă fără îndoială masivele cheltuieli pentru înarmare făcute de principalele state occidentale care, neconcretizându-se în valori de întrebuințare de utilitate socială reală, creează puternice presiuni inflaționiste prin cerere. Totodată, mecanismul de fixare a prețurilor și de formare a profiturilor în cadrul producției cu destinație militară — datorită naturii sale extraconurențiale — generează impulsuri inflaționiste (prin intermediul ramurilor și sectoarelor conexe) în ansamblul economiei, alimentând inflația prin costuri. Este semnificativ faptul că în ultimul deceniu țările cu bugete militare ridicate (S.U.A., Marea Britanie, Franța etc.) au cunoscut rate ale inflației superioare mediei pe ansamblul țărilor occidentale.

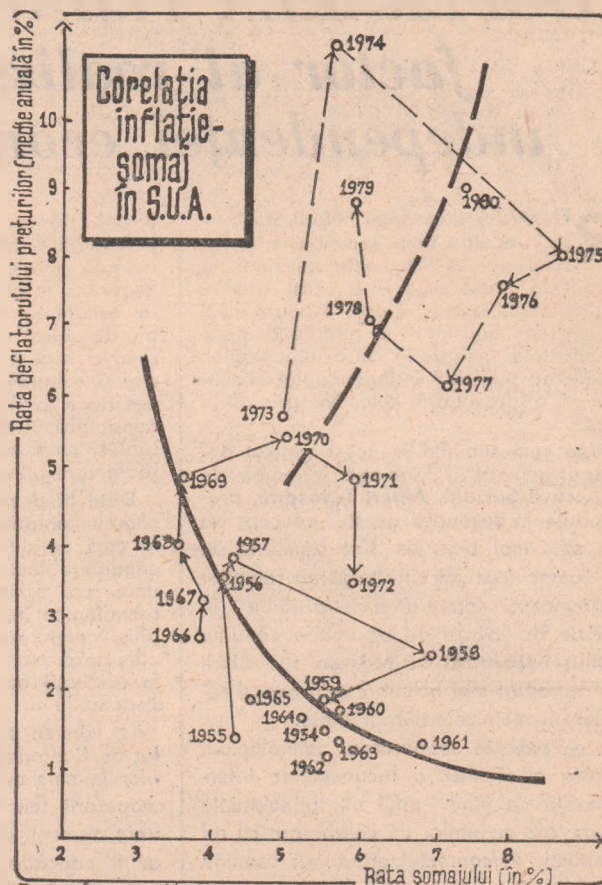
Creșterea excepțională a puterii economice și financiare a monopolurilor capitaliste, a societăților transnaționale, impactul acestora asupra întregii vieți economico-sociale și în speță asupra pieței capitaliste, reprezintă o altă sursă importantă a procesului inflaționist occidental. Astfel, pe de o parte, prețurile ridicate de monopol prezintă nu numai rigiditate la scădere, ci și o tendință continuu ascendentă, implicându-se printre factorii de creștere generală a prețurilor în economia respectivă. După estimările din literatura de specialitate, de exemplu, circa 80% din prețurile bunurilor de consum sînt fixate în S.U.A. prin înțelegeri deschise sau tacite, licite sau ilicite, între societățile transnaționale, ceea ce înseamnă sustragerea lor de sub incidența mecanismului de piață, ca și din sfera controlului guvernamental. Pe de altă parte, prin intermediul prețurilor de transfer, marile corporații își creează practic un spațiu economic închis în care acțiunea legilor economice și particularitățile economico-juridice naționale sînt deturnate și subordonate unui scop unic: maximizarea profitului monopolist, în varianta sa transnațională.

Factori responsabili ai hiperinflației, monopolurile capitaliste se numără printre principalii săi beneficiari: în condițiile primului puseu inflaționist al deceniului opt marile firme transnaționale, îndeosebi cele „șapte surori” petroliere, au înregistrat niveluri record de afaceri și profit, ceea ce le-a propulsat pe primele locuri în „topul” stabilit de revista americană „Fortune”.

Ignorînd natura specifică și complexitatea procesului de creștere a prețurilor în perioada actuală, evidența creării unui „triunghi problematic” inflație-recesiune-șomaj, unele teorii economice occidentale continuă să abordeze inflația într-o manieră tradițională. În teoria monetaristă, care prin Milton Friedman este ridicată la rang de doctrină oficială a actualei administrații americane, inflația este considerată „peste tot și oricînd un fenomen monetar”, expresie a „inflamării” masei monetare datorită punerii în circulație de monedă supraabundentă.

În consecință, acțiunea de combatere a inflației se concentrează asupra unor măsuri de rigurozitate monetară, cum este

politica „banilor scumpi”, concretizată în ultimii doi ani în practicarea unor rate deosebit de ridicate ale dobinzii de către principalele bănci americane, secundate volens-nolens de către partenerii lor vest-europeni. Acest tratament antiinflaționist s-a dovedit însă a fi purtătorul unor profunde efecte negative: atît pe plan intern (creșterea presiunilor recesioniste), cît și pe plan internațional: agravarea crizei sistemului financiar valu-

După: Lloyd S. Reynolds - Macroeconomics, R.D. Irwin Inc. 1976; Monthly Bulletin of Statistics, nr.1982; Banque Mondiale, Rapport annuel, 1981

tar, deteriorarea gravă a poziției externe a partenerilor comerciali, îndeosebi țările în curs de dezvoltare, obstrucționarea eforturilor pentru instaurarea noii ordini economice internaționale. Așa cum se sublinia în declarația comună dată publicității la sfîrșitul recentelor consultări la nivel înalt franco-vest-germane, politica dobinzilor înalte practică de băncile americane riscă să arunce Europa într-o depresiune economică fără precedent.

În plus, eficiența politicii monetare restrictive în combaterea procesului inflaționist intern este infirmată de fapte și tot mai mult contestată pe plan doctrinar: conform datelor O.C.D.E. în Statele Unite după o reducere a ratei lunare a majorării prețurilor în septembrie 1981 față de august, în perioada de toamnă și iarnă rata lunară a inflației a reînceput să crească.

O serie de specialiști americani consideră că efectele politico-economice ale stării de recesiune, întreținută și agravată de rata ridicată a dobinzii, precum și deficiențele bugetare importante vor sili administrația să relaxeze constrîngerea monetară, ceea ce va provoca o nouă explozie a inflației (dublarea ratei acesteia în 1984). Totodată, se relevă faptul că succesul luptei antiinflaționiste implică o politică bugetară echilibrată, inclusiv reducerea împovărătoarelor cheltuieli militare (conform revistei „Newsweek” nr. 49/1981).

Criticînd concepția monetaristă asupra inflației și teoria cantitativă a banilor pe care ea se întemeiază, pentru că substituie efectul cauzei, analizele actuale trebuie să renunțe în general la abordarea uncauzală a acesteia, în favoarea unei tratări mai complexe, care să țină seama de multitudinea de factori care generează și întrețin procesul inflaționist.

În același timp, ca urmare a adîncirii interdependențelor economice dintre state — trăsătură majoră a perioadei postbelice — cauzele interne și factorii internaționali ai inflației s-au îngemănat într-un proces unic, ducînd, printr-o conexiune de tipul „cercului vicios”, la o adevărată exacerbare a creșterii prețurilor pe plan național și mondial.

Ioan POPA

COOPERAREA TEHNOLOGICĂ, factor al realizării independenței economice

RELUAREA dialogului „Nord-Sud” — și, în același timp, recunoașterea rezultatelor minore obținute până în prezent în acest sens — a atras atenția asupra rolului sporit pe care îl poate avea cooperarea „Sud-Sud” în diferite domenii de activitate, inclusiv în cel al tehnologiei, în vederea realizării independenței economice și a dezvoltării colective prin forțe proprii.

După cum sublinia în acest context Secretarul general al Asociației Mondiale de Prospectivă Socială, **Albert Tévoédjrè**, preocupările în favoarea acestui concept au fost, sau, mai bine zis, sunt stimulate de înțelegerea faptului că stringerea relațiilor economice și cooperarea între țările în curs de dezvoltare au devenit o condiție absolut imperativă în vederea restabilirii unor raporturi mai echilibrate în cadrul relațiilor economice internaționale.

În ce privește cooperarea tehnologică, aceasta a căpătat o recunoaștere internațională ca fiind unul din principalele aspecte ale acțiunilor de colaborare cu rol constructiv în contextul eforturilor comune ale țărilor în curs de dezvoltare.

După cum subliniază A. Tévoédjrè, transferul de tehnologie din țările dezvoltate către cele aflate în curs de dezvoltare s-a dovedit a fi costisitor, atât în ce privește parametrii economici cât și cei sociali. Acest transfer s-a dovedit a fi de multe ori neadaptat la necesitățile și condițiile practice ale țărilor în curs de dezvoltare: un exemplu concludent îl constituie transferul de tehnologie în domeniul agriculturii care, în multe cazuri a dus la dezvoltarea acestui sector pe baza unor orientări impuse din afară și cu un tip de producție

propriu țărilor donatoare de tehnologie, în condițiile neglijării producției de substituție și ale creșterii dependenței de importuri. În măsura în care tehnologia de tip occidental — este — așa cum se întâmplă de obicei — transferată fără aprecierea la nivel real a efectelor sale în plan social și cultural pe termen lung, acest proces duce la distrugerea — deși, poate, uneori fără intenție — a cunoștințelor, culturii și chiar a tehnologiei tradiționale în țările care primesc ajutorul respectiv.

Date fiind similitudinile și caracterul de complementaritate care există între țările în curs de dezvoltare se poate vorbi de condiții obiective pentru sau în favoarea unui real schimb de valori și cunoștințe tehnologice între țările lumii „a treia”. În plus, cooperarea tehnică între țările în curs de dezvoltare este în măsură să pună în evidență bogatele cunoștințe și valori disponibile în ineseși aceste țări.

La vremea sa, Planul de acțiune formulat de Conferința de la Buenos Aires a țărilor în curs de dezvoltare situa în cadrul cooperării tehnice a țărilor din lumea a treia domenii dintre cele mai variate, cum ar fi educația, îngrijirea medicală, utilizarea forței de muncă, exploatarea resurselor naturale, dezvoltarea agriculturii, industrializarea, transporturile și comunicațiile, dezvoltarea tehnologiilor adecvate și cercetarea tehnologică, inițierea și implementarea de proiecte transnaționale și planificarea. Documentul amintit mai atrăgea atenția asupra faptului că în multe din țările în curs de dezvoltare există create condițiile și cunoștințele necesare realizării unor astfel de deziderate. De aceea, subliniază A. Tévoédjrè, cooperarea tehnologică între țările în curs de dezvoltare trebuie să își propună ca un scop

Breviar

GUVERNUL CANADIAN și-a făcut publică hotărârea de a iniția un program internațional de dezvoltare în sectorul energetic, precum și în favoarea țărilor în curs de dezvoltare. Programul, cu o durată de cinci ani, va costa un miliard de dolari canadieni și se va realiza prin proiecte bilaterale în domeniul energetic. Finanțarea programului de sprijinire a țărilor în curs de dezvoltare va include: activitatea centrului internațional din Canada privind energia în lumea a treia; încurajarea adaptării la obiectivele de dezvoltare a unor tehnologii noi în domeniul energetic; sprijinirea țărilor africane pentru a-și dezvolta propriile surse de energie.

UNA DIN CAUZELE șomajului urban în țările în curs de dezvoltare o constituie utilizarea inefficientă a potențialului industrial disponibil. Potrivit unui studiu realizat de Organizația Internațională a Muncii, capacitățile de producție sunt utilizate în proporție de numai 60 la sută pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare. Cu toate acestea, în unele cazuri strategiile de industrializare urmate de țările în curs de dezvoltare vizează utilizarea de tehnologii capitulo-intensive, încurajarea construirii de fabrici noi, deși există deja capacități de producție excedentare și un supliment de forță de muncă. În sprijinul utilizării optime a capacităților de producție, studiul citează se pronunță pentru revizuirea, în țările în cauză, în special a politicilor de eredit și a reglementărilor în domeniul investițiilor.

Lipsa piețelor de desfacere este de multe ori cauza utilizării inefficiente a capacităților de producție. De aceea, O.I.M. apreciază că regimul exporturilor ar trebui să stimuleze cu precădere activitatea firmelor mici care folosesc resursele locale disponibile, în loc de a încuraja — așa cum se întâmplă în prezent — recurgerea la importuri de materiale. Dacă regimul taxelor poate stimula exporturile se simte totodată nevoia unor măsuri suplimentare menite să ducă la creșterea competitivității produselor exportate, la îmbunătățirea condițiilor de livrare și a serviciilor acordate

bine determinat utilizarea acestor cunoștințe și capacități, cooperarea dintre ele însemnând o recunoaștere a intereselor lor comune și a avantajelor practice reciproce pe care le oferă această colaborare.

PROIECTUL „Restaurarea ordinii internaționale” (R.I.O.) atrăgea atenția omenirii, în urmă cu câțiva ani, asupra problemelor fundamentale ale noului ordin economic internațional.

Fundația R.I.O. și-a propus, recent, o nouă temă de cercetare („Proiectul R.I.O. — a doua etapă”) care se oprește asupra unuia din aspectele negocierilor globale integrate, analizând implicațiile abordării sale în practică. Segmentul de probleme ales de cercetătorii de la Fundația R.I.O. se referă la dezvoltarea planificării globale și gospodărirea resurselor disponibile. Iată, potrivit re-

Planificarea globală și procesul de decizie

vistei „Development and cooperation”, câteva din problemele pe care specialiștii le ridică spre dezbateră în contextul temei propuse:

- care sînt forțele obiective care divizează națiunile lumii și afectează eforturile către planificare și instituirea mecanismelor de planificare?
- ce învățăminte pot fi trase din încercările anterioare în direcția îmbunătățirii activității de planificare și în gene-

ral a instituțiilor din sectorul conducerii?

- în ce măsură este utilă activitatea O.N.U. ca organism de planificare și conducere și cum ar putea fi îmbunătățită această activitate?

- cît este de utilă activitatea O.N.U. ca organism de planificare și conducere și cum ar putea fi îmbunătățită această activitate?

- pot întreprinderile transnaționale să aibă un rol pozi-

tiv în restructurarea ordinii internaționale sau, dimpotrivă, activitatea lor și transnaționalizarea producției este în măsură să ducă la efecte ireparabile?

- pe ce cale pot fi amplificate eforturile în direcția planificării și conducerii?

- se poate vorbi, oare, de apariția unor noi concepte legate de noua ordine de natură să determine relații noi pe plan politic între state?

- care este rolul și impactul puterii în acest cadru?

Pagină realizată de
Em. STANCU

Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (II)

Cea mai prețioasă resursă — economisirea

ESTE ADEVĂRAT că, și în cazul țărilor socialiste, „explozia” prețurilor pe piața mondială a ridicat pragul rentabilității în exploatarea unor resurse proprii a căror valorificare era apreciată, până nu de mult, ca nejustificată. Efortul financiar pentru valorificarea resurselor respective rămâne însă nu mai puțin considerabil. În consecință, economisirea energiei apare ca o dimensiune complementară esențială a programelor de dezvoltare a bazei energetice proprii, ca o sursă prețioasă chiar și în țările cele mai bogate în resurse energetice.

Cu deosebire intensitate s-a impus această cerință în cazul unor țări — cum este și a noastră — caracterizate încă printr-un raport necorespunzător între mărimea venitului național și cea a consumului de energie pe locuitor. În România, consumul de energie pe locuitor se situează încă la nivelul sau chiar peste nivelul țărilor dezvoltate industrial, cu un venit național pe locuitor de două și chiar de trei ori mai mare decât al nostru. De aceea, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea rostită la întâlnirea cu activul de partid și de stat din județul Brașov, „calea pentru a soluționa problema energetică nu este aceea, sau numai aceea, de a mări producția de energie, fiindcă pentru aceasta trebuie să avem și surse noi purtătoare de energie. Cea mai bună cale — cum se spune astăzi, în întreaga lume — este, în primul rând, de a reduce consumurile și a gospodări rațional energia, combustibilul de care dispunem”.

Pornindu-se de la o asemenea orientare, a fost elaborată o politică riguroasă de economisire a tuturor formelor de energie, dar mai ales a petrolului și gazelor, în toate sectoarele de activitate. O contribuție însemnată în această direcție este chemat să aducă procesul de modernizare a structurii industriei — ca principal consumator de energie — în actualul cincinal, caracterizat prin creșterea mai accentuată a ramurilor de prelucrare superioară, furnizoare de produse de înaltă tehnicitate, cu consum mic de materii prime și energie, paralel cu limitarea la strictul necesar a producției mari consumatoare de materii prime și energie, înlocuirea tehnologiilor învechite, energofage, introducerea de utilaje și instalații cu randamente energetice superioare și recuperarea resurselor energetice secundare, astfel încât să se asigure creșterea venitului național cu un consum mai mic de combustibil și energie. Ca urmare, în planul pe anul 1982 s-a prevăzut ca sporul venitului național, de 5,5%, să se obțină cu o creștere a consumului de energie electrică de cel mult 3% față de anul precedent.

Restructurări similare sînt în curs de înfăptuire și în alte țări socialiste. Un impuls în această direcție este așteptat în multe țări din partea prețurilor de producție și de desfacere ale combustibilului și energiei al căror nivel reflectă, acum, mult mai fidel atît cheltuielile reale de producție cît și prețurile pieței mondiale. Totodată, numeroase țări au adoptat programe speciale de economisire a energiei în care utilizarea prețurilor și a altor pirghii economice se îmbină cu măsuri administrative. Astfel, de pildă, în Ungaria, guvernul a adoptat, în decembrie, 1980, un program național pentru economisirea energiei pentru perioada cincinalului 1981—1985, care limitează la cel mult 2% pe an creșterea consumului total de energie (și la cel mult 4% pe an sporul consumului de energie electrică, acest ritm reprezentînd jumătate din cel înregistrat în ultimii 39 de ani). În China, creșterea eficienței utilizării energiei s-a tradus în faptul că în 1980, deși producția industrială a sporit cu 8,4%, consumul de energie s-a redus. Rezervele avute în ve-

dere de programele de economisire — apreciază revista „La Chine en construction” (iunie 1981) — sînt considerabile dacă se ține seama că valoarea producției industriale obținute în prezent pe unitatea de combustibil consumat reprezintă numai 50% din valoarea realizată în primul cincinal (1953—1957) și 80% din cea obținută în 1965. Specialiștii chinezi apreciază că, pentru fiecare procent de sporire a eficienței în utilizarea energiei, se poate economisi anual echivalentul a 13 milioane tone de cărbune. Măsurile vizînd reducerea consumurilor specifice de energie s-au soldat și în cazul R. D. Germane, cu obținerea unei creșteri a venitului național în condițiile reducerii absolute, cu 1%, a consumului de energie primară în 1980 și ale menținerii lui la același nivel anul trecut. Această tendință se prevede a fi menținută și în viitor.

Deosebit de semnificativ este programul de economisire a energiei adoptat în U.R.S.S., dacă ținem seama că aceasta este țara cu cele mai ample resurse energetice (fiind cel mai mare producător mondial de petrol, al doilea producător mondial de cărbune și un mare producător de gaze naturale). Costul exploatarei — în condiții uneori vitrege — a acestor resurse înregistrează însă o pronunțată creștere. În plus, resursele menționate de energie constituie, în cazul U.R.S.S., și un important articol de export. Pe ansamblul cincinalului 1981—1985, economia de energie prevăzută a se realiza se ridică la peste 200 milioane tone de combustibil convențional. Realizarea acestui program de economisire presupune, și în U.R.S.S., măsuri pentru restructurarea balanței energetice, în sensul reducerii ponderii petrolului, prin utilizarea sporită a cărbunelui (după ce acesta fusese înlocuit masiv de petrol în ultimele decenii), a energiei hidraulice și prin accelerarea, recent hotărîită, a programului construcției de centrale nucleare și a extracției gazelor naturale.

Soluționarea actualelor dificultăți legate de aprovizionarea cu energie presupune, după cum s-a văzut, eforturi imediate și responsabile din partea tuturor statelor, la nivel național, privind raționalizarea consumului și dezvoltarea potențialului energetic, inclusiv prin valorificarea intensă a unor noi surse de energie.

Totodată, evoluția din ultimii ani pe plan mondial scoate pregnant în evidență necesitatea ca, pornindu-se de la suveranitatea permanentă a statelor asupra resurselor proprii, să se promoveze o cooperare echitabilă între producători și consumatori, care să țină seama de interesele stabilității economice mondiale și, în special, de necesitatea progresului economic mai rapid al țărilor în curs de dezvoltare.

În ceea ce o privește, țara noastră, ca membră a C.A.E.R., pornește în același timp de la premisa că există importante rezerve de dezvoltare a cooperării și specializării între țările participante, în scopul satisfacerii mai bune a necesităților reciproce de materii prime, energie, mașini și utilaje moderne, bunuri de consum. De asemenea, România, a subliniat, din nou, la ultima sesiune specială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată noii ordini economice internaționale (din august-septembrie 1980), concepția potrivit căreia cerințele unei creșteri economice echilibrate impun și formarea de mecanisme care să asigure raporturi fundamentate economic între prețurile marilor categorii de produse: materii prime, energie, produse agroalimentare, produse manufacturate. Negocierea unui ansamblu de măsuri în această direcție constituie un obiectiv major, care poate și trebuie să fie atins, cu participarea și în interesul tuturor statelor, facilitînd astfel soluționarea uneia din problemele cele mai acute care confruntă astăzi omenirea pe toate meridianele.

Piața occidentală a oțelului: accentuarea protecționismului

CONJUNCTURA pieței capitaliste a oțelului la începutul acestui an poartă amprenta recesiunii care afectează profund toate cele 3 principale centre siderurgice ale lumii capitaliste, respectiv Piața comună, S.U.A. și Japonia. Astfel, în Piața comună se estimează pentru perioada ianuarie-martie a.c. un consum de oțel mai scăzut cu 3% față de trim. I și II 1981, în condițiile unei cereri slabe din partea majorității ramurilor consumatoare de oțel și îndeosebi din partea industriei construcțiilor. În S.U.A., livrările de laminate din oțel au înregistrat un declin în lunile ianuarie-februarie a.c. comparativ cu decembrie 1981, producția de oțel reducându-se cu 27% numai în prima lună a anului comparativ cu aceeași perioadă din anul precedent, astfel că gradul de utilizare al capacităților a fost de sub 60%. Producția de oțel a Japoniei se pare că va înregistra, în perioada ianuarie-martie a.c. prima scădere din ultimele 4 trimestre, în condițiile reducerii cererii interne și a exportului spre S.U.A. și țările Asiei de Sud-Est. În felul acesta producția de oțel a Japoniei din anul fiscal 1981/82 (care se încheie la 31 martie a.c.) reprezintă cel mai scăzut nivel din ultimii 4 ani și o diminuare de 4,4% față de anul fiscal precedent.

Criza din siderurgie are implicații multiple, îndeosebi pe planul intensificării reglementării monopoliste de stat a pieței oțelului prin limitarea ofertei, prin pomparea către industria siderurgică a unor importante ajutoare financiare guvernamentale și accelerarea protecționismului netarifar. Deosebit

de sugestivă în acest sens este politica Pieței comune unde, ca urmare a crizei, locurile de muncă din siderurgie s-au redus cu 25% în ultimii 7 ani. Astfel, pe baza sprijinului activ din partea EUROFER-ului (organizație cu caracter monopolist înființată în decembrie 1976 și care grupează principalii producători siderurgici comunitari), Comisia Pieței comune continuă aplicarea măsurilor de reglementare a producției și livrărilor de oțel prin impunerea unor cote obligatorii de producție pentru 70% din producția comunitară de laminate de oțel. Aceste cote de producție sînt cu 24-34% sub nivelul maxim trimestrial înregistrat în ultimii 7 ani și au ca scop declarat echilibrarea raportului cerere-ofertă. În ianuarie a.c. Comisia Pieței comune a aprobat acordarea unor masive ajutoare financiare guvernamentale pentru siderurgia din Belgia, Franța și Italia, ceea ce va suplimenta considerabil suma totală a subvențiilor de circa 30 miliarde dolari acordate siderurgiei comunitare în ultimii 5 ani. Semnificativă este și reconsiderarea de către R.F. Germania a poziției față de politica de subvenționare a siderurgiei. Astfel, la 10 februarie a.c. Comisia Pieței comune a aprobat planul guvernului vest-german de acordare a unui important ajutor financiar uzinelor siderurgice Röchling-Burbach. În ceea ce privește protecționismul netarifar la import, se remarcă transformarea acestuia într-o politică de durată, anul 1982 fiind al cincilea an consecutiv în care

importul de oțel al Pieței comune din țările terțe este afectat negativ de acordurile de limitare voluntară a exporturilor încheiate cu principalele țări furnizoare și de prețurile minime de import. De menționat că pentru 1982 Comisia Pieței comune a anunțat că va negocia reducerea cu 8% a volumului de import de oțel din principalele țări terțe comparativ cu anul 1980.

Recesiunea din siderurgia americană, în condițiile în care importul de oțel s-a majorat cu 28% în anul 1981, comparativ cu anul precedent și a acoperit circa 19% din consumul intern de oțel al S.U.A. (față de media de 15% din perioada anilor 1968-1980), a accentuat recrudescența protecționismului netarifar la importul de oțel. Astfel, principalele firme siderurgice americane au anunțat la 11 ianuarie a.c. o serie de vaste acțiuni antisubvenții și antidumping care afectează îndeosebi importul de oțel din Piața comună, dar care impun și celorlalți furnizori și îndeosebi Japoniei o politică deosebit de prudentă în ceea ce privește exportul pe piața S.U.A. Negocierile pentru soluționarea acestui diferend au evidențiat poziții ireconciliabile, producătorii siderurgici comunitari apreciind că adevăratele probleme cu care se confruntă siderurgia americană tîin de tehnologia învechită, productivitatea scăzută, costul ridicat al forței de muncă și recesiunea economică de ansamblu, care a lovit cu și mai mare intensitate ramurile consumatoare de oțel.

Optimismul redus marchează majoritatea previziunilor asupra evoluției viitoare a pieței oțelului care converg în a aprecia că abia din semestrul II a.c. se poate profila începutul unei ameliorări conjuncturale.

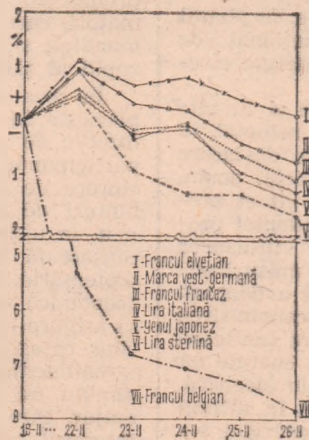
Nicolae NISTORESCU
I.E.M.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN ULTIMA SĂPTĂMINĂ A LUNII FEBRUARIE activitatea de pe piețele valutare internaționale a traversat o perioadă relativ agitată, marcată de oscilații sensibile și contradictorii ale cursurilor principalelor valute occidentale, la nivelul întregului interval conținut de o tendință de consolidare a poziției dolarului S.U.A.

Inițial cursul monedei americane a cunoscut, pe fondul diminuării dobinzilor la fondurile în dolari pe piața S.U.A. și pe cea internațională de capital, un proces de deteriorare pentru ca, ulterior, îndeosebi de la jumătatea perioadei, să înregistreze o revenire urmată de îmbunătățiri tot mai pronunțate.

Poziția lirei sterline s-a deteriorat substanțial, în principal sub influența diminuării nivelului dobinzilor de bază de la 14 la 13,5 la sută și a reducerii în continuare a prețurilor la țigete de către o serie de țări mari exportatoare. La finele săptămînii, lira sterlină era cotate la 1,825 dolari, comparativ cu 1,855 dolari la 19 februarie. Cursul mărcii vest-germane față de dolar a slăbit sensibil, de la 2,3650 mărci/1 dolar la 19 februarie la 2,3825 mărci/1 dolar la 26 februarie, între altele și ca urmare a publicării unor date relevînd tendințe mai puțin favorabile în activitatea economică a țării. Francul elvețian s-a aflat într-o poziție mai bună față de dolar, menținîndu-se în cursul întregii săptămînii la niveluri superioare celor atinse în ziua de referință de 19 februarie a.c. La finele intervalului francul elvețian cota la 1,880 franci/1 dolar, comparativ cu 1,8875 franci/1 dolar la sfîrșitul săptămînii anterioare. O deteriorare pronunțată a poziției față de dolar și față de celelalte valute occidentale a înregistra-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 22-26 II; bază: 19 II a.c.

trat francul belgian a cărui devalorizare cu 8,5 la sută fusese hotărîtă la 19 februarie. La 26 februarie, francul belgian era cotate la 43,70 franci/1 dolar (40,25 franci/1 dolar în ziua de referință). Cursul yenului japonez față de dolar a înregistrat, în pofida unor intervenții substanțiale operate prin vânzări de dolari de către Banca Japoniei, un proces de deteriorare, în principal sub influența publicării datelor privind evoluția mai puțin favorabilă a schimburilor comerciale externe ale țării, a menținerii unor dobinzi comparativ mai scăzute la fondurile în această valută, precum și ca urmare a sporirii preocupărilor față de consecințele introducerii măsurilor americane de control la importurile din Japonia. La sfîrșitul intervalului cursul yenului se situa la 237 yen/1 dolar (233,50 yen/1 dolar în ziua de referință).

Dobinzile la fondurile în principalele eurovalute au prezentat următoarea evoluție (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 19 și 26 februarie a.c.): eurodolarii 15,9375 și 13,125 la sută, euro-mărcii vest-germane 10,375 la sută și 10,125 la sută, eurofrancii elvețieni 8,75 și 8,375 la sută, eurolire sterline 14,8125 și 14 la sută.

La finele perioadei analizate, prețul aurului s-a situat la cel de al doilea fixing de la Londra la 362,60 dolari/uncie (comparativ cu 369,25 dolari/uncie la ultimul fixing din săptămîna anterioară).

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Cercetarea — factor al strategiei economice

ÎN ultimii ani se manifestă o tendință tot mai accentuată a țărilor dezvoltate membre ale O.C.D.E. de a folosi potențialul științific pentru rezolvarea dificultăților lor economice, se arată într-un raport al acestei organizații. Se apreciază că în perioada următoare țările respective vor spori alocațiile pentru cercetare și dezvoltare, a căror pondere în produsul intern brut era, în 1977, de 2,4% în Statele Unite, de 2,2% în Anglia, de 2,1% în R.F.G., de 1,9% în Japonia, de 1,8% în Franța etc.

Autorii studiului semnaleză caracterul diferențiat al politicii țărilor membre în domeniul cercetărilor științifice, structura alocațiilor fiind influențată între altele de gradul de asigurare cu resurse de combustibili și energie, ca și de specialitatea dezvoltării diferitelor țări. După aprecierea economiștilor japonezi, rolul cercetării științifice și al inovării în asigurarea creșterii economice este în continuă ascensiune: în timp ce în perioada 1965—1970 ele au contribuit cu circa 38% la dezvoltarea economiei japoneze, în anii 1970—1972 indicele respectiv era de 47%, iar în 1975—1982 depășește 65%. În general, se apreciază în raportul citat, accelerarea aplicării invențiilor și inovațiilor în industrie devine cel mai de seamă element al strategiei economice a majorității țărilor capitaliste dezvoltate în această perioadă de criză.

O resursă a producției agroalimentare

VALORIFICAREA rezervelor materiale neutilizate și lichidarea pierderilor în procesul de producție, prelucrare și consum al produselor alimentare constituie o problemă esențială atât în sporirea eficienței agriculturii, cât și în asigurarea aprovizionării corespunzătoare a populației — relevă revista cehoslovacă **Politická ekonomie**. Conform evaluării economiștilor cehoslovaci, rezervele materiale neutilizate în complexele agroindustriale din țară au reprezentat în deceniul trecut aproape 20% din valoarea producției lor agricole globale, ele localizându-se îndeosebi în producția de lapte, cereale, cartofi, precum și în domeniul creșterii vitelor pentru carne.

Totalul pierderilor la prelucrarea produselor agricole vegetale este estimat la 5% din valoarea producției agricole globale. Pierderi, în general la zarzavaturi și fructe se înregistrează și în rețeaua comercială.

După aprecierea specialiștilor, principalul factor care determină nivelul înalt menționat al rezervelor neutilizate și al pierderilor este neasigurarea calității — începând cu calitatea materiilor prime agricole și continuând cu respectarea tehnologiilor de prelucrare a acestora, a regulilor privind transportul produselor alimentare etc. Studiile efectuate arată că investițiile cerute pentru aplicarea complexului măsurilor de înlăturare a pierderilor sînt însă

de circa 2,4 ori mai mici decît cele care ar fi fost necesare pentru extinderea, cu o cantitate echivalentă, a volumului producției agroalimentare.

Revirimentul se lasă așteptat

COMENTIND problemele sociale acute pe care le generează prelungirea stagnării economice, presa vest-germană își exprimă speranța cu privire la stabilirea unui climat de încredere în posibilitățile de depășire a actualelor dificultăți. Or, perspectivele investiții-

lor pe 1982 în industria vest-germană, care — atât ca volum, cât și ca structură — pot servi drept barometru al evoluției conjuncturii economice, nu par să îndreptățesc așteptările legate de producerea unui asemenea reviriment.

Astfel, datele din graficul alăturat, rezultate din ancheta efectuată la sfîrșitul anului trecut printre industriașii vest-germani, relevă o scădere —

Atuurile agriculturii olandeze

PUBLICIND o analiză a situației agriculturii olandeze, publicația sovietică **B.I.K.I.** evidențiază că, deși în cadrul Pieței comune vest-europene Olanda are cea mai mare densitate a populației (415 loc./km²), și o pondere redusă a forței de muncă ocupate în agricultură (4,8% din totalul forței de muncă), iar suprafețele cultivate se reduc treptat, ea se situează pe primul loc în privința a numeroși parametri ai producției agricole (ca valoarea medie a producției finite și volumul mediu al producției nete — raportate la

în raport cu 1981 — a numărului întreprinderilor industriale care vor efectua în acest an investiții în vederea lărgirii capacităților lor de producție. Totodată, sporește ponderea întreprinderilor care investesc în înlocuirea unor capacități cu altele, mai moderne, sau în măsuri de raționalizare — tendințe tipice pentru perioade de instabilitate economică, în care întreprinderile capitaliste pun pe primul plan sporirea productivității muncii și reducerea cheltuielilor pentru forța de muncă.

Imperativul refacerii fondului forestier

DIN datele prezentate la un seminar al specialiștilor pe profil tendința manifestată în ultimele decenii — de reducere a resurselor mondiale de lemn raportate pe un locuitor — se va menține în continuare, îndeosebi sub efectul creșterii populației globului. S-a apreciat, totodată, că pînă în anul 2000 va spori consumul de masă lemnoasă pe locuitor, reducîndu-se astfel și mai rapid suprafața totală a terenurilor ocupate de păduri, precum și volumul resurselor lemnoase din diferitele regiuni de pe glob, ceea ce mărește importanța și necesitatea stringentă a sporirii gradului de utilizare a resurselor forestiere, ca și a creșterii investițiilor destinate refacerii fondului forestier, inclusiv sub impulsul cerințelor legate de protejarea mediului înconjurător.

În zona tropicală, căreia îi revine peste 40% din suprafața totală a pădurilor compacte, dar care asigură circa jumătate din ansamblul masei lemnoase exploatare pe glob, aceasta este utilizată în proporție de peste patru-cincimi drept combustibil (ca lemn de foc sau cărbune de lemn). Întrucît numeroase țări din această zonă sînt și mari exportatoare de lemn, se estimează că suprafața pădurilor tropicale se reduce anual cu 15—20 mil. ha (respectiv cu 2—2,5%), evoluție cu grave implicații asupra climei pe planeta noastră.

o gospodărie; productivitatea pe un animal și randamentul pe un hectar cultivat ș.a.).

Volumul important al investițiilor în agricultură, nivelul înalt al dotării sale tehnice, utilizarea intensă a îngrășămintelor și aplicarea masivă a realizărilor cercetării științifice — subliniază revista citată — au asigurat agriculturii olandeze performanțe ca cele de mai jos (datele comparative se referă la anul 1979).

Punînd accentul pe dezvoltarea zootehnicii, Olanda ocupă un loc de frunte în lume ca exportator de produse agroalimentare (acestea reprezentînd în același timp 19,5% din valoarea totală a exporturilor țării, în 1979) fiind totodată și un important importator de produse agricole (13% din ansamblul importurilor sale).

Producția medie	Olanda	Franța	R.F.G.	Italia	Anglia
Grâu (q/ha)	59,4	48,1	49,5	31,3	52,3
Cartofi (q/ha)	375	254	316	174	340
Lapte (litri/vacă/an)	5 023	3 551	4 392	3 354	4 716

Revista ECONOMICA

Ediția de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 9 din 5 martie 1982

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- 1982 trebuie să fie anul unui salt calitativ, al unor producții superioare în agricultură (Ovidiu Popescu) 1
- O corelație de bază a eficienței: creșterea productivității muncii — sporirea producției — reducerea costurilor (Dimitrie Rebușapcă, Vasile Sava) 3
- Cum organizăm și cum acționăm pentru întreținerea și repararea utilajelor (Grigore Corlan) 5
- Inovare și eficiență în procesul de tipizare a produselor (Ion Hera Bucur) 7
- Căi de creștere a eficienței în activitatea de comerț exterior. Valorificarea avantajelor comparative din domeniul inovației tehnice (Ludovic Lachsz) 9
- Intensificarea utilizării pârghiei prețurilor în acțiunea de economisire a resurselor materiale (Ioan Predoi, Marin Popescu) 11
- Elemente de analiză a procesului de omogenizare a dezvoltării economico-sociale în profilul teritorial (Paul Wagner, Tatiana Adler) 12
- Amplă participare a femeilor la activitatea economico-socială (Stana Buzatu) 14

CONDUCERE • ORGANIZARE

- Opinii în dezbateri. Organizarea organizării (Aurel Cristea) 15
- Calculul ritmicității producției (Natalia Giurgiu, Anea Dăncilă) 16

TEORII • IDEI

- 1907—1982: trei sferturi de veac de la marea răscoală a țăranilor. Tărânimă, o importantă forță revoluționară (Vasile Bozga) 17
- Folosirea legii valorii în procesul dezvoltării economiei (Francisc Kiss) 19
- Contribuții la dezbateri ale problemelor sistemului monetar (Silviu Cerna) 21
- Școli • curente • economiști. Cauzele și telurile răscoalei din 1907 în confruntarea de idei a timpului (Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Economisirea resurselor de materii prime și energie — criteriul principal de modelare a structurii industriei noastre (Ana Cojoi) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Dimensiuni și surse ale inflației în economia occidentală (Ioan Popa) 26
- Țări socialiste. Tranziție spre un sistem diversificat de resurse energetice (II) (Dinu Dragomirescu) 29

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI: Curier economic-legislativ pentru consiliile populare

IN THIS ISSUE

- Analysis elements in the process of turning homogenous the territorial economic and social development (Paul Wagner, Tatiana Adler) 12
- 1907—1982: Three quarters of a century since the great peasants' uprising. Peasantry, an important revolutionary force (Vasile Bozga) 17
- The use of the value theory in the process of development of the economy (Francisc Kiss) 19
- Schools • trends • economists. Background and goals of the 1907 uprising within the confrontation of ideas of the time (Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan) 22
- Dimensions and sources of inflation in the occidental economy (Ioan Popa) 26
- Socialist countries. Transition towards a diversified system of energy resources (II) (Dinu Dragomirescu) 29

DANS LE NUMERO

- Elements d'analyse du processus d'homogénéisation du développement économique et social du territoire (Paul Wagner, Tatiana Adler) 12
- 1907—1982: Trois quarts de siècle depuis la grande révolte des paysans. La paysannerie, une importante force révolutionnaire (Vasile Bozga) 17
- L'utilisation de la loi de la valeur dans le processus du développement de l'économie (Francisc Kiss) 19
- Ecoles • courants • économistes. Les causes et les buts de la révolte de 1907 dans les confrontations d'idées du temps (Mircea Rozorea, Dumitru Mureșan) 22
- Dimensions et sources de l'inflation dans l'économie occidentale (Ioan Popa) 26
- Pays socialistes. Transition vers un système diversifié de ressources énergétiques (II) (Dinu Dragomirescu) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Элементы анализа процесса гомогенизации социально-экономического развития в территориальном разрезе (Паул Вагнер, Татьяна Адлер) 12
- 1907—1982: Три четверти века со дня великого крестьянского восстания. Крестьянство — важная революционная сила (Василе Бозга) 17
- Использование закона стоимости в процессе экономического развития (Франц Кисс) 19
- Школы • Течения • Экономисты. Причины и цели восстания 1907-ого года в дебатах времени (Мирча Розоря, Думитру Мурешан) 22
- Размеры и источники инфляции в экономике западных стран (Иоан Попа) 26
- Социалистические страны. Переход к диверсифицированной системе энергетических ресурсов (II) (Дину Драгомиреску) 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptăminal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonându-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurăm continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, — cod. 70 159, București.

Redacția și administrația: 70 159, București, Bd. Magheru nr. 28—30 etaj 1, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 615 150 223 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scintel”

ASIGURARILE ADAS – MĂSURI UTILE DE PREVEDERE

la Administrația Asigurărilor de Stat puteți contracta **asigurarea de accidente** – la alegere într-una din cele 4 variante, fiecare din acestea prezentând caracteristici diferite.

● **Asigurarea de accidente pentru sume fixe**, ale, de 19 000 de lei se contractează pe durata de 3 luni, sau pe durate constituind multiplu al acesteia, până la 2 ani. Prima de plată pe o perioadă de 3 luni este de 15 lei.

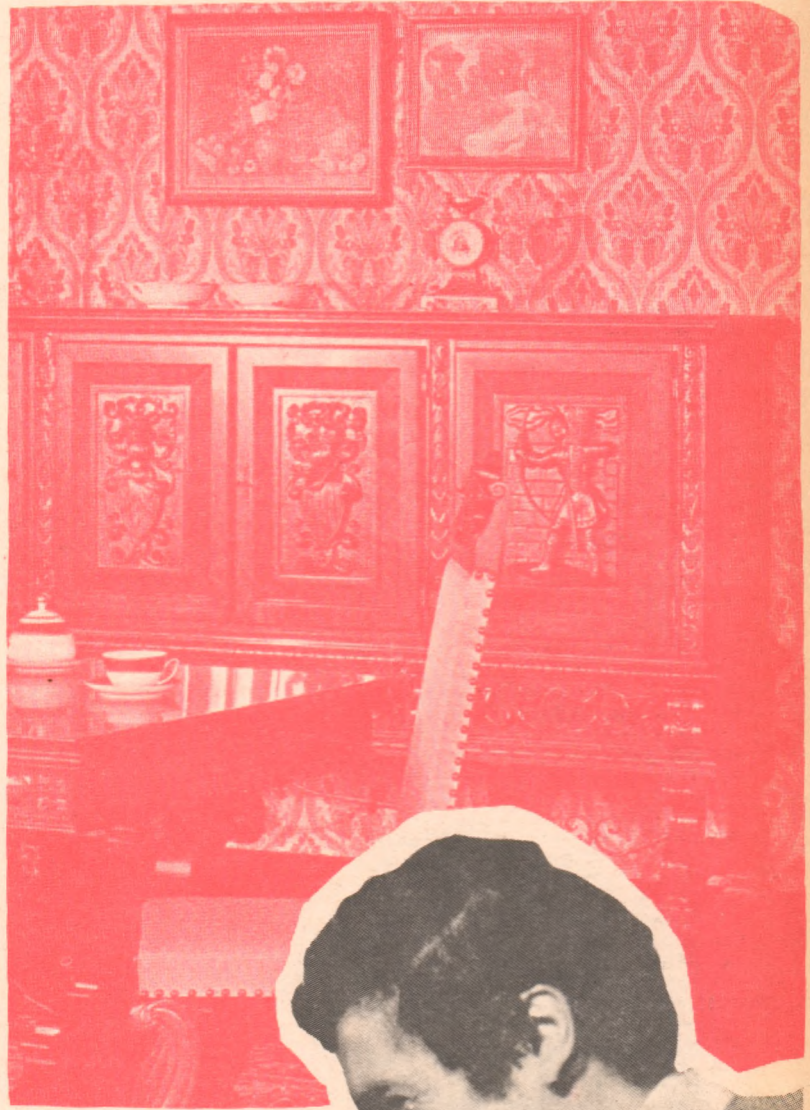
● **Asigurarea de accidente pentru sume continue** se contractează pe durate de 1 an la 5 ani. Prima anuală de plată este de 3,20 lei pentru fiecare 1 000 de lei din sumele asigurate prevăzute în poliță, putându-se achita și în rate.

● **Asigurarea familială de accidente** cuprinde și părinții, precum și copiii, indiferent de numărul lor, vârstă de la 5 ani la 16 ani, la sume totale de 10 000 de lei pentru fiecare persoană. Prima de plată, pe o durată de 3 luni, este de 25 lei, pentru toate persoanele cuprinse în asigurare.

● **Asigurarea de accidente „Casnică”** cuprinde și bunurile la bunurile casnice și gospodărești, pentru o sumă asigurată de 5 000 lei de fiecare poliță.

● **Asigurarea de accidente „Turist”** se contractează pentru sume totale de până la 40 000 de lei și cuprinde cazurile de accidente ale asiguraților, iar pentru o sumă de 20 000 de lei, paguabilă la bunurile casnice și gospodărești ale acestora. Prima de plată este de 15 lei pentru o lună.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, inspectorilor și inspectorilor de asigurare sau, direct, la orice unitate A.D.A.S.

MĂRȚIȘOR '82

Cu prilejul MĂRȚIȘORULUI '82, oferiți celor dragi daruri
plăcute și utile !
NU UITAȚI !

Un bun sfătuitor în alegerea celui mai potrivit cadou veți
găsi în personalul ce vă stă la dispoziție în **MAGAZINELE
SPECIALIZATE** și în marile **MAGAZINE UNIVERSALE ALE
COMERȚULUI DE STAT.**